

ถาม-ตอบ กับแม่โ
เค็ม ๒

โดย แม่ชีโย ศรัญญา เทียนเงิน

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๒

โดย แม่ชีโย
ศรัณญา เทียนเงิน

WAT SAN FRAN

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๒

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อไขข้อข้องใจในการปฏิบัติธรรม และเพื่อเป็นอุบายในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ผ่านบทถาม-ตอบ กับแม่โย ที่ได้มีการบันทึกไว้ในวิดีโอ ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๕๗-กันยายน ๒๕๕๗

ผู้ถาม	แม่ชีนิชา เทียนเงิน และญาติธรรมอื่น ๆ
ผู้ตอบ	แม่ศรีศรัณญา เทียนเงิน
ภาพปก	ธนวัฒน์ พิษณุวงศ์
ผู้จัดทำ	วัดชานพรานธัมมาราม
ผู้จัดพิมพ์	มูลนิธิ WSF สะพานบุญ
พิมพ์ครั้งที่ ๑	๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘
จำนวนพิมพ์	๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN	978-1-958426-31-9

ขอสงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก หรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ หรือเผยแพร่ทางสื่อทุกชนิดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำปรารภ

ปัจจุบันคนสนใจที่จะปฏิบัติธรรมมีมาก ต่างก็เสาะแสวงหาครู อาจารย์ วิธีการปฏิบัติที่ตรงและถูกต้องที่สุด ให้ผลที่ดีและพาให้เราออกจากกองทุกข์ได้ คำถามต่าง ๆ มากมายที่ต้องการคำตอบ หากยังคงความสงสัยลงไม่ได้ ผู้ปฏิบัติก็ไม่พร้อมจะเริ่มต้น ความสับสน ความเชื่อต่าง ๆ ที่มาจากพิธีการทางลัทธิพราหมณ์และศาสนาพุทธ ผู้ปฏิบัติไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนคือพราหมณ์และส่วนไหนคือพุทธ

การที่ไม่สนับสนุนให้นักปฏิบัติมุ่งไปที่การทำสมาธิแต่เพียงอย่างเดียว หากต้องแบ่งไปที่การใช้ปัญญาพิจารณาธรรมต่าง ๆ ซึ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน สมาธิและปัญญา ต้องเดินไปด้วยกัน ครึ่งต่อครึ่ง

เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับการใช้ปัญญาพิจารณาความจริงของโลก จึงทำให้ดูเหมือนการปฏิบัติสายปัญญาเป็นสิ่งที่ทำลำบากและเป็นไปได้ยาก คำถามต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น คำตอบที่ตอบไปแล้วแต่มาจากผลของปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธของผู้ตอบ ผู้ถามไม่ต้องเชื่อ แต่ขอให้อย่างน้อยก็คิดตามด้วยเหตุด้วยผล ก็อาจจะได้ประโยชน์จากการอ่านบ้างไม่มากนักน้อย ขอให้ทุกท่านเจริญในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้น

ด้วยความปรารถนาดี
แม่ชีโย ศรัณญา เทียนเงิน
วัดชานพราหมณ์มหาราม
๒๔ กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

คำปรารภ.....	(๓)
ถาม-ตอบ ๕๑	แก้แล้วขี้ลืม..... ๑
ถาม-ตอบ ๕๒	เศร้าใจ..... ๓
ถาม-ตอบ ๕๓	การให้..... ๖
ถาม-ตอบ ๕๔	การกินเจ..... ๙
ถาม-ตอบ ๕๕	การเวียนว่ายตายเกิด..... ๑๔
ถาม-ตอบ ๕๖	กรรมต่ออริยบุคคล..... ๑๖
ถาม-ตอบ ๕๗	กลัวที่จะเปลี่ยนนิสัย..... ๑๘
ถาม-ตอบ ๕๘	เหตุให้เกิดทุกข์..... ๒๐
ถาม-ตอบ ๕๙	สมาธิสำหรับสายปัญญา..... ๒๓
ถาม-ตอบ ๖๐	ติดละคร..... ๒๖
ถาม-ตอบ ๖๑	แฟนมีขี้..... ๒๙
ถาม-ตอบ ๖๒	การหาสติตั้งมั่น..... ๓๓
ถาม-ตอบ ๖๓	ปัญหาเยอะและไม่มีปัญหา..... ๓๖
ถาม-ตอบ ๖๔	ตอบคำถามสั้น..... ๓๙

ถาม-ตอบ ๖๕	ความฝัน.....	๔๒
ถาม-ตอบ ๖๖	กรรมใหม่ กรรมเก่า.....	๔๘
ถาม-ตอบ ๖๗	ชะตากรรม.....	๕๓
ถาม-ตอบ ๖๘	ชอบเอาเรื่องคนรอบข้าง.....	๕๖
ถาม-ตอบ ๖๙	โลก โกรธ หลง.....	๖๐
ถาม-ตอบ ๗๐	สมาชิกของโลก.....	๖๓
ถาม-ตอบ ๗๑	รับไม่ได้.....	๖๖
ถาม-ตอบ ๗๒	ปลื้มเข้าป่า.....	๖๙
ถาม-ตอบ ๗๓	ไม่เข้าใจคำตอบ.....	๗๒
ถาม-ตอบ ๗๔	ควรหันไปหาใคร.....	๗๕
ถาม-ตอบ ๗๕	อุปสรรคในการปฏิบัติ.....	๗๘
ถาม-ตอบ ๗๖	แก้บน.....	๘๑
ถาม-ตอบ ๗๗	ญาณ.....	๘๔
ถาม-ตอบ ๗๘	วิธีสอนลูกที่ดีที่สุด.....	๙๐
ถาม-ตอบ ๗๙	เป็นหมอให้กับตัวเอง.....	๙๔
ถาม-ตอบ ๘๐	คำศัพท์ใหญ่ ๆ.....	๙๖

ถาม-ตอบ ๘๑	คิดไม่ออก	๑๐๐
ถาม-ตอบ ๘๒	ตัดผลกรรม	๑๐๒
ถาม-ตอบ ๘๓	ทำบุญ.....	๑๐๕
ถาม-ตอบ ๘๔	แก้ปัญหได้แล้ว แล้วไงต่อ	๑๐๘
ถาม-ตอบ ๘๕	อย่าตาม แต่อย่าทิ้ง.....	๑๑๑
ถาม-ตอบ ๘๖	กลิ่นหอมกับนักบวช	๑๑๕
ถาม-ตอบ ๘๗	แปลคำเปรยประโยชน์.....	๑๑๘
ถาม-ตอบ ๘๘	กัลยาณมิตร	๑๒๑
ถาม-ตอบ ๘๙	ปัญหาใหญ่ที่สุด	๑๒๖
ถาม-ตอบ ๙๐	ชอบแย้ง.....	๑๒๙
ถาม-ตอบ ๙๑	อึดตา	๑๓๒
ถาม-ตอบ ๙๒	ศาสนาอื่นปฏิบัติตามพุทธศาสนาได้ไหม.....	๑๓๖
ถาม-ตอบ ๙๓	กาลามสูตร ความเชื่อ	๑๓๙
ถาม-ตอบ ๙๔	แต่ฉันเปลี่ยนแล้วนะ	๑๔๓
ถาม-ตอบ ๙๕	ปฏิบัติเนกขัมมะ	๑๔๗
ถาม-ตอบ ๙๖	เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก.....	๑๕๑

ถาม-ตอบ ๙๗	ไม่รู้สักอะไรเลย.....	๑๕๔
ถาม-ตอบ ๙๘	ใจไม่อยู่กับกาย.....	๑๕๗
ถาม-ตอบ ๙๙	รายละเอียดเยอะ ชุมเอาต์.....	๑๖๐
ถาม-ตอบ ๑๐๐	การสื่อสาร.....	๑๖๔
ประวัติย่อ	แมซีโย ศรีญญา เทียนเงิน.....	๑๖๖
ติดต่อสอบถาม.....		๑๖๘

ถาม-ตอบ กับแม่โย

เล่ม ๒

ถาม-ตอบ

๕๑

แก้แล้วขี้ลืม

ถาม: มีคำถามเรื่องอัลไซเมอร์ค่ะ ถ้าเริ่มปฏิบัติธรรมตั้งแต่ตอนนี้ สมมติว่าแก้ตัวลงไปเห็นคนแก่หลาย ๆ คนก็เริ่มหลง ๆ ลืม ๆ มันจะลืมใหม่ ว่าปฏิบัติธรรมทำยังไง หรือว่าควรจะคิดยังไง พอแก้ตัวลงไปจะลืมวิธีปฏิบัติใหม่คะ

ตอบ: ไม่ลืม เพราะว่าถ้าเป็นในลักษณะนี้ ไม่ลืม มันจะกลายเป็นคล้าย ๆ กับว่าเป็นธรรมชาติของเรา ที่ลืมกินข้าวใหม่ ลืมเอาข้าวใส่ปากกลืนใหม่ ลืมว่าจะต้องถ่ายใหม่ มันจะเป็นธรรมชาติของเราไปเลย ถ้าเราปฏิบัติถึงขั้นนี้ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าจะหลง ๆ ลืม ๆ แบบคนแก่ธรรมดาหรืออาจจะมีโรคแทรกซ้อน มันก็ทำให้ไม่ลืม แต่ถามว่าจะยังคิดต่อไปได้อีกไหม อันนั้นไม่แน่ ส่วนที่มีมาแล้วจะมีอยู่อย่างนั้น แต่ส่วนที่จะเข้ามาใหม่นั้นจะเจริญงอกงามขึ้นใหม่ ก็ไม่แน่ ถึงบอก

ว่า ยังเสียดายว่าพระบางรูปที่ยังไม่ได้เข้าถึงอรหัตต์ แต่เกิดมีโรคทางสมอง ต้องผ่าตัด ก็หยุดนิ่งไปเลย เข้าใจว่าจะไม่ได้คิดอะไรต่อ คิดอะไรต่อไม่ได้ แต่ถามว่าจะหายไปไหม ไม่หายหรอก ให้ต่อมาอีกภพชาติหน้า มันก็ยังตามมาอยู่เลย กรรมส่วนไม่ดีก็เป็นส่วนไม่ดี กรรมส่วนดีก็จะเป็นส่วนดีอยู่ มันก็จะแยกกันอยู่แบบนั้น

ถาม-ตอบ

๕๒

เศร้าใจ

ถาม: ธรรมดาแล้ว ถ้าเรามองอะไรในแง่ไม่ดี หรือว่าอะไรที่ทำให้เรารู้สึกเศร้าใจ เขาถือว่าไม่ดี แต่ว่าตอนนี้เริ่มมองสิ่งที่เคยมองว่าดี ว่าสวยว่าสนุก ตอนนี้กำลังมองแล้วเห็นว่ามิทุกข์ โทษ ภัย ที่มาด้วยเยอะมาก มันไม่น่าทำเลย ทำไมเราหลงผิดได้นานขนาดนี้ แล้วคิดเรื่องสิ่งที่เคยทำให้เรามีความสุข ตอนนี้มันทำให้เราเศร้า ทำให้เราเห็นในแง่ไม่ดีของมัน แล้วมันผิดไหม

ตอบ: ในแง่นักปฏิบัติ แม่คิดว่า เราเรียกว่าเศร้าไม่ค่อยตรงเท่าไร แม่เคยเป็น คือว่ามันจะสลดมากกว่าเศร้า คือการเข้าใจว่า โธ่ โลกที่เราอยู่มันเป็นแบบนี้แหละ แต่ก่อนนี้เราไม่เคยคิดเลยว่า การที่ต้องนั่งรถเกรย์ฮาวด์สี่ชั่วโมงไปกลับ ภายในวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นเรื่องที่กล้าหาญชาญชัย ฉันทเสียสละ ฉันท่ ฉันทดี ฉันทเก่ง แต่ตอนนี้มันเห็นแล้ว

ว่าเป็นเรื่องของคนโง่ที่ทำแบบนั้น ทีนี้การเห็นแบบนั้นไม่ใช่เศร้า
ย้อนหลัง แต่เป็นการสลดว่าอะไรที่ทำให้เราหลงผิดไปได้ขนาดนี้
ถามว่าปฏิบัติแล้วรู้สึกแบบนี้ผิดไหม ไม่ผิด มันมีได้ โดยเฉพาะตอน
เริ่มต้น ตอนที่เราเริ่มเห็นพฤติกรรมอันเก่าของเรา มันจะเป็น เป็น
มากด้วย แต่ไม่ใช่เศร้า เป็นการสลด และมีความฮึกเหิมในใจว่าฉัน
จะไม่เป็นแบบนี้อีก นี่เหรอที่ฉันเป็นก่อนนี่ เป็นแบบนี้เหรอ แล้ว
ขณะที่เห็นแบบนั้น ในขณะเดียวกัน ใจอีกข้างนึงก็เห็นว่า ฉันจะหนี
ถอยห่างจากอันนี้ได้ยังไง ฉันจะดีกว่านี้ได้ยังไงและสิ่งที่เคยเป็นฉัน
จะไม่เป็นอีก ในใจจะสอน จะบอกตัวเองแบบนั้นตลอดเวลา แต่ถ้า
คนที่ไม่ได้ปฏิบัติเลยแล้วเห็นแบบนี้ เศร้านี้ ระวังให้ดี เพราะนั่นคือ
เราปรุงแต่งไป โดยที่ไม่มีความจริงมารองรับ

ถาม: ยังไงคะ

ตอบ: ก็อย่างเช่นที่เราไปเห็นคนตาย ไปงานศพ เราเห็นแล้วเราบอกว่า
เขาร้องไห้กัน แล้วเขาก็เล่าประวัติว่าคนนี่ตัวอย่างนั้น เก่งอย่างนี้ขึ้น
มา แล้วเราก็มานั่งนึกว่าถ้าเราตายประวัติเราก็ก็น่าเขียนไม่เสร็จ ลูก
เราก็ก็น่าเรียนไม่ได้เต็มที่ แล้วถ้าเราตายไป วันวันนึงเขาจะคิดยังไง
เข้าไปในครัวเขาก็เห็นหม้อ หรือเห็นอะไรที่เราเคยร้องเพลง เคยเล่น
อยู่ด้วยกัน เขาจะเศร้าใจแค่ไหน แล้วเขาจะนอนจะกินยังไงต่อไป คือ
คิดเรื่องที่ไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิด เป็นเรื่องเพื่อฝันไป ทำให้ทุกข์
ใจ ร้องให้ได้ เสียใจได้ อันนั้นเป็นเรื่องที่ควรระวัง ถ้าจิตใจเศร้าหมอง

เมื่อไหร่ เศร้ําหมองแล้วจิตใจหดหู่ แสดงว่าเรากำลังใช้สังขารคิดปรุง
ไปว่ามันจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ถ้าสิ่งที่เห็นต่อหน้าเป็นเรื่องจริง
และเราสลด อันนั้นถูกต้องแล้ว ให้เช้กแค่สองอันนี้แค่นั้น

ถาม-ตอบ

๕๓

การให้

ถาม: ลูกสอนมาว่าคนเราควรมีน้ำใจต่อกัน แต่ว่าถ้าเรามีน้ำใจกับคน แล้วเขาก็มีแต่เอา ๆ ๆ เขาเอาจากเราอยู่เรื่อย เราควรจะทำยังไงดี เราควรจะมีน้ำใจต่อคนคนนี้ต่อไปไหม

ตอบ: ก่อนอื่น การที่เรามีน้ำใจให้คนอื่นเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าเรามีน้ำใจกับคนอื่น แล้วเราหวังผลตอบแทน ถ้าเราหวังผลตอบแทน จะมีปัญหานี้เกิดขึ้นทันที เราจะรู้สึกว่าเขาให้ ๆ ๆ เพราะอะไร ทำไมไม่ตอบแทนเลย ทำไมไม่กล่าวขอบคุณ ทำไมไม่แสดงความซาบซึ้งบุญคุณ ฯลฯ คือเราต้องการอะไร เราต้องการสิ่งตอบแทน เราหวังผล เพราะฉะนั้นเมื่อเราหวังผล เราจะไปทำกับใครก็ตาม อย่ว่าแต่เราทำกับคนคนนี้เลย กับใครก็ตาม เราก็คอยจ้องว่าทำแล้วจะตอบแทนไหม นี่แหละเป็นโทษ แสดงว่าการให้ของเราไม่บริสุทธิ์ นี่ไม่ถึงใช้ไหม การให้

ของเราไม่บริสุทธิ์ ถ้าเราให้โดยที่ไม่หวังผลตอบแทน เราจะไม่รู้สึก
เลยว่าเราให้คนนี้ไปกี่ครั้งแล้ว แล้วเขาไม่ตอบแทน ให้ไปกี่ครั้งแล้ว
เราจะไม่จำด้วยซ้ำ

ถาม: แล้วจะให้ยังไงโดยไม่หวังผลตอบแทน

ตอบ: มีจะให้ ถ้ามีจะให้ เราจะไม่หวังผลตอบแทน แต่ถ้าเราหวังผลตอบแทน
เราไม่มีจะให้ แต่เราค้นที่จะให้ เข้าใจที่พูดไหม

ถาม: ให้เกินตัว

ตอบ: อย่างบางทีให้เกินตัว ให้อะไรที่ตัวเองไม่มีด้วยซ้ำ แต่ก็ให้ เพราะ
ว่าเราหวังผลตอบแทนไง แต่ถ้าเราไม่หวังผลตอบแทน เราจะให้ในสิ่ง
ที่เรามีที่จะให้ได้ หมายถึงว่าเรามีชิ้นหนึ่ง เราอาจจะให้ตัวเองไปแล้ว
เราไม่มีให้ แต่ถ้ามีมากกว่าหนึ่งชิ้น เราจะให้ เราแบ่งหนึ่งชิ้นให้เขา
เราไม่หวังผลตอบแทน อันนั้นทำไปแล้วไม่มีปัญหา สังเกตให้ดีเถอะ
การที่เรามีปัญหาแบบนี้ คือเราหวังผล ทำแล้วหวังผล ถ้าเราไม่หวัง
ผล เรื่องนี้จะไม่เกิดเลย จะบอกว่าทำไปหลายครั้งแล้ว เขาก็ยังไม่รู้
บุญคุณ เห็นไหม เราต้องการอะไรคืน

ถาม: บุญคุณ

ตอบ: ต้องการบุญคุณ ต้องการให้เขาสังเกตเห็นว่าฉันเป็นคนดี ฉันให้ นี่
เธอนำด้าน ให้แล้วยังไม่รู้รู้สึกเลย ถามว่ามีไหมคนแบบนี้ในโลก
มี คนที่เอาอย่างเดียว ไม่ให้ แม่เห็นเยอะ ชื่อของไปฝาก อยากรู้ได้

เยอะ ๆ อยากรู้ได้เท่ากับคนอื่น แต่ถามว่าเวลาตัวเองทำ เหมือนคนอื่นไหม ไม่ มีไหมแบบนี้ ก็มี แต่ถามว่ามันเป็นอะไรกับเราไหม ไม่ ถ้าเราอยากให้เราทำให้ พอเรารู้ว่าเขาเป็นอย่างนี้แล้ว เขาจะไม่มี วันตอบแทนเรามากเท่ากับที่เราต้องการให้เขาตอบแทน แต่ว่าเรา ไม่ต้องการนี้ ไม่ต้องการให้เขาตอบแทนอะไรเลย เพราะฉะนั้นให้ ได้ไหม ให้ได้

ถาม: ก็ให้ถือว่าเหมือนทิ้งเปล่า ๆ หรือว่าอาจจะเป็นโทษอีกด้วยซ้ำ ถ้ายัง โอเคกับตรงนั้น

ตอบ: ให้เตรียมใจไว้ด้วยว่าเราอาจจะโดนคนนี้แทงข้างหลังด้วยซ้ำ เราอาจจะโดนคนนี้ด่าด้วยซ้ำ เพราะการที่เราให้ เขาอาจไปเปรียบเทียบกับคนอื่น แล้วเขาก็ด่าเราว่าเราไม่ยุติธรรม เป็นไปได้ไหม แต่การที่เรา ไม่ได้หวังอะไรจากเขาเลย เรารู้ความจริงด้วยซ้ำว่าสิ่งที่เกิดขึ้นตามหลังคือเขาด่าเรา มันเป็นไปได้ไหม เป็นไปได้ แต่ถามว่ายังจะให้อยู่ไหม ถ้าความเหมาะสม ใช่ เพราะว่าตัวเราคูติต่างหาก ว่าทั้งกลุ่ม สิบสองคน เราให้สิบเอ็ดคน แต่ไม่ให้เขาเลย มันไม่ถูกต้อง เราอาจจะมิให้มันนี่ คือให้เพื่อแสดงว่าเราเป็นคนยังงั้น เราแสดงความเป็นเราออกไปอย่างนั้นมากกว่า เราไม่ได้หวังว่าเขาจะตอบแทนอะไรเลย ถ้าเขาตอบแทนก็เซอร์ไพรส์ แต่ว่าเราไม่ได้หวัง จะไม่เจ็บซ้ำหรือจะ ไม่รู้สึกเสียใจ

ถาม-ตอบ

๕๔

การกินเจ

ถาม: พุทธศาสนามีหลายสาขา หลายรูปแบบที่คนจะปฏิบัติ มีหลายคนคิดว่าพุทธศาสนาคือการกินเจ ทำไมถึงเป็นแบบนี้

ตอบ: หลั ง ๆ มาคนเข้าใจผิดว่าถ้าเป็นศาสนาพุทธคือต้องกินเจ แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่ ศาสนาพุทธมากินเจเพราะจำมาผิดจากพระเวททัต พระเวททัตแยกตัวจากพระพุทธเจ้า แล้วพยายามที่จะทำให้เครื่องเครงขนาดที่ทำได้ คือว่าต้องอยู่ในป่าเป็นประจำ ต้องกินเจเท่านั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทำแบบนี้ พระพุทธเจ้าปล่อยให้เป็ นธรรมชาติ ถ้าดูตรงนี้จะเห็นความแตกต่างชัดเจนว่าไม่ได้บังคับให้เป็ น แต่ว่าเป็นความถูกต้อง เป็นธรรมชาติมาก ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติ จะตั้งกฎวินัยก็ต้องมาจากมีคนทำผิด ไม่ได้ตั้งขึ้นมาลอย ๆ

ถาม: มันมาจากความเห็นผิดอะไรที่ทำให้คนกินเจ นอกจากว่าทำเพราะว่าคนที่เรารักนับถือบอกให้ทำ แต่มีไหมความเห็นผิดที่ทำให้เรากินเจ

ตอบ: ถือว่าเมตตาสัตว์ เราไม่ฆ่าสัตว์ เราไม่สนับสนุน ถ้าเราไม่กินเนื้อสัตว์แล้วจะลดการฆ่าสัตว์ลง สัตว์จะตายน้อยลง คนเข้าใจแบบนั้น แต่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นแบบนี้เลย ลองมาพิจารณาด้านตรงข้าม ถ้าเราไม่กินเลย สัตว์จะตายน้อยลงไหม และถ้าเราไม่กินเลยจริง ๆ สัตว์จะล้นโลกไหม ดูอายุของสัตว์ มันแตกต่างจากมนุษย์ อายุขัยของเขาน้อยมาก แค่สามเดือน บางอย่างก็แค่สามวัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกฎกติกาของโลก ซึ่งเราไม่ใช่ผู้ที่จะบังคับ เราไม่กินหรือชวนให้คนไม่กิน โลกนี้ก็จะไม่เปลี่ยนไปจากที่เป็นอยู่แบบนี้ จะไม่เปลี่ยนแปลง จะยังเหมือนเดิม เป็นแบบนี้เหมือนเดิม คนเข้าใจผิด คิดว่าเราสามารถจะบังคับโลกนี้ได้ โดยการที่ไม่กินเนื้อสัตว์ แล้วโลกจะเปลี่ยนไป คือสัตว์จะไม่ถูกฆ่า

ถาม: แต่มันไม่เปลี่ยนหรอก เขาก็บอกกันว่าอาจจะไม่เป็นเรื่องนี้โดยเฉพาะอะไรก็ตามที่เราลดการใช้ น้ำหรือไฟฟ้า มันจะช่วยโลก สิ่งที่เราทำจะไม่ผลอะไรต่อโลกเลยเหรอ

ตอบ: จะว่าไม่มีเลยก็ได้ มนุษย์เป็นผู้ทำลาย มนุษย์ทำลายโลก มนุษย์ตัดต้นไม้ มนุษย์ทำสิ่งไม่ดีทำให้บรรยากาศเปลี่ยนไป จะว่าไม่มีผลเลย มี มันมี แต่ว่าเรากำลังพูดถึงการฆ่าสัตว์หรือการฆ่ากันเอง ถามว่ามีผลไหม ถ้าเราหยุดกินเนื้อสัตว์ เราหยุดการตายได้ไหม

ถาม: ไม่ได้

ตอบ: ไม่ได้ ไม่ว่าจะการตายของมนุษย์ การตายของสัตว์ เราหยุดไม่ได้ มันตายของมันเอง หรือมันฆ่ากันเอง หรือเราฆ่ามัน อันนี้เป็นธรรมชาติ มันไม่ใช่ว่าสิ่งที่มนุษย์ทำ ตัดต้นไม้บ้าง หรือทำลายโลก หรือเจาะพื้นบ้าง ทำโน่นทำนี่ คิดว่าสิ่งเหล่านั้นป้องกันได้ไหม ได้ ทำให้โลกไม่เปลี่ยนแปลง เป็นคนละประเด็นกันนะ

ถาม: ถ้าเราบอกว่าไม่ใช่เรื่องสัตว์แต่เป็นเรื่องมนุษย์ เช่น ห้ามมิป็นกันทั้งโลก เพราะป็นทำให้คนยิงกันตาย เหมือนกับว่าถ้าไม่มีป็นแล้ว คนยังจะหาทางฆ่ากันตายไหม

ตอบ: มี

ถาม: มันก็ยังมี ทำไม เพราะรากของมันยังอยู่ ป็นคืออาการอันหนึ่ง

ตอบ: ป็นก็เป็นเครื่องกลอันหนึ่ง ไม่มีป็นก็เอาไม้ ไม่มีไม้ก็เอาปาก เอาปากกัดกัน เอาปากต่าทอกันให้เจ็บปวด บางทีแค่ปากทำให้คนตายได้นะ คนเป็นโรคหัวใจอยู่แล้ว ปากบอกเขาว่า “เฮ้ย ฆ่าลูกมึงตายแล้ว เมียมึงก็กำลังจะตาย” เท่านั้นแหละ คนนั้นหัวใจวายตายเลย ปากก็ฆ่าได้ ไม่เฉพาะต้องใช้อาศัยป็นนะ

ตอนนี้เรากำลังพูดถึงประเด็นไหนต้องให้อยู่ในประเด็นนั้น เรื่องของการกินเจนั้น เข้าใจผิดว่าถ้าเราไม่มีส่วนร่วม เราไม่กินแล้ว แม้ก็เป็นคนหนึ่งที่เคยเข้าใจแบบนี้ว่า ถ้าเราไม่มีส่วนร่วมด้วย สัตว์จะ

ตายน้อยลง โลกจะดีขึ้น แต่พอมาพิจารณาดูดี ๆ แล้วจะพบว่า ถ้าเราไม่กินเนื้อสัตว์เลย สมมติว่าคนทั้งโลกไม่กินเนื้อสัตว์เลย ทุกคนเป็นเจหมด สงสารกัน ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน กินแต่ผัก ไม่มีผักให้กินหรือก สัตว์แย่งหมด

ถาม: คนก็แย่ง สัตว์ก็แย่ง

ตอบ: แย่งหมด เพราะจะกินแต่ผักกันละสิ คราวนี้จะอยู่กันยังไง ถนนหนทางจะมีไหม วัวเอยอะไรเอยก็เดินกัน ที่อินเดียแค่วัวเฉย ๆ เดินจราจกรก็เสียไปเป็นวัน ๆ แค่ว่าไม่ไล่วัวให้เดินไปถูกที่ถูกทาง มาเดินขวางถนนตรงนั้นตรงนี้ แค่นั้นก็พอแล้ว มีเปิดมีไถมีหนุมมีแมววิ่งกันเต็มอีก ตายไหม แล้วพวกนี้มันตายกันเองด้วย ตายกันเองเต็มไปหมด เหม็นเน่าไปหมด

ถาม: เชื้อโรคอีก

ตอบ: มันเป็นโลกที่ไม่จริง มันเป็นไปได้ ที่นี้เขาบอกว่าที่เรากิน กินเฉพาะที่มันตายหรือคนอื่นฆ่าแล้ว เรากิน เราไม่ได้จ้างเขาฆ่า เขาไม่ได้ฆ่าเพื่อเรา สามข้อที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้

ถาม: เราไม่สงสัย

ตอบ: แค่นั้นก็พอแล้ว อย่าไปเอาใจใส่ ซีเรียสมากจนกลายเป็นเงื่อนไขในสมองเรา เหมือนกับที่ถามว่าเราไปบนบานไว้ ไม่ต่างกันเลย เรบบน

ไว้ที่นั่นที่นี้แล้วไม่ได้แก่ ทุกข์ใหม่ ทุกข์ เราตั้งว่าไม่กินเนื้อสัตว์ ทุกข์ใหม่ ทุกข์ ช่างปะไร มีอะไรกินก็กินไป ทำไม่ต้องตั้งเงื่อนไข

ถาม: ทำให้เราทุกข์ ทำให้คนที่อยู่รอบข้างเราทุกข์

ตอบ: คนรอบข้างเราทุกข์มหาศาล ทุกข์มาก เราคิดว่าไม่เป็นไร ไม่เดือดร้อนคนอื่น คุณไม่รู้หรือว่าคนที่อยู่ด้วย ถ้าเขารักคุณด้วย ยิ่งยาก เป็นทุกข์มากมาย เขาจะกินอะไรก็ต้องคิดถึงคุณ คิดดูวันหนึ่งกินสามมื้อ ต้องคิดสามครั้งว่าฉันจะกินอันนี้ เขาจะว่ายังไงหนอ วันหนึ่งสามครั้ง อาทิตย์หนึ่งก็ครั้ง เดือนหนึ่งก็ครั้ง ดังนั้นเวลาที่อยู่ด้วยกันมันทุกข์แค่ไหน แต่ว่าคนหนึ่งกินคนหนึ่งไม่กิน ทำไม่ไม่ปล่อยเป็นธรรมดา ไม่ได้เรียกร้องไม่ได้รับเกียจ คือมีอะไรก็กินไปตามธรรมชาติมนุษย์ มนุษย์ถูกสร้างมาให้ป็นสัตว์กินเนื้อ เพราะดูที่ฟันก็รู้ เราจะมีฟันสำหรับฉีก ฟันสำหรับกัด เพราะฉะนั้นมนุษย์เป็นสัตว์กินสัตว์ ไม่ใช่กินหญ้า ไม่ใช่เป็นวัวเป็นควาย

ถาม-ตอบ

การเวียนว่ายตายเกิด

ถาม: มีคนมาถามที่วัดว่าเขาไม่ได้นับถือศาสนาอะไร แต่คิดว่าเขาเป็นคนเข้าใจเรื่องเหตุเรื่องผล แต่เขายังไม่บอกว่าเชื่อหรือไม่เชื่อในชาติก่อนชาติอนาคต การเวียนว่ายตายเกิด จำเป็นไหมที่จะต้องเชื่อเรื่องพวกนี้ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อที่จะปฏิบัติธรรมสายนี้ได้

ตอบ: ใช่และไม่ใช่ คือไม่จำเป็นในตอนแรก ถ้าเข้าใจเหตุและผลดีพอแล้วค่อย ๆ เรียนรู้ไปที่ละเรื่องสองเรื่อง แล้วเหตุผลเรื่องชาติหน้าชาติก่อนมี จะค่อย ๆ สมเหตุสมผลไปเอง แม่คิดว่านะ เอาตัวเองเป็นหลัก ตอนแรกแม่ก็ไม่เชื่อ ไม่เชื่ออะไรทั้งสิ้น จนอายุสามสิบกว่าแม่ก็ยังไม่มีความเชื่อ แม่ไม่เชื่อว่าพระคืออะไร จะดียังไง ไม่รู้ตายแล้วเกิดใหม่ มีหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่ก็ไม่ถึงกับต้านแต่ไม่ได้เชื่อ ก็ค่อย ๆ เรียนรู้ไปเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน แล้วเห็นว่าถ้าเราเชื่อ จะมีประโยชน์มากมาย

ถาม: ยิงโงะคะ

ตอบ: ถ้าเราเชื่อว่าชาติหน้าชาติก่อนมีจริง กรรมก็มีจริง ศาสนาพุทธถือเรื่องกรรมเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าชาติหน้าชาติก่อนไม่มี ต่อไปเกิดอีกไม่มีเรื่องกรรมไม่ต้องพูดถึงเลย เราไม่มีทางเชื่อ เพราะฉะนั้นมันมาด้วยกัน ถ้าเชื่อจะเป็นประโยชน์มาก เพราะสามารถทำให้ปฏิบัติทางสายปัญญาไปได้เร็ว แต่ถ้าไม่เชื่อ ก็มีระดับว่าไม่เชื่อขนาดไหน ไม่เชื่อขนาดต้าน หรือไม่เชื่อขนาดว่า เอ๊ะ มีหรือเปล่า มีจริงหรือ อันนี้อีกระดับหนึ่ง แต่ถ้าไม่เชื่อแบบขนาดต้านเลย นั่นก็ไม่เอาละ ไปซะไม่ต้องพูดถึง อันนั้นจะหนักมาก คือถ้าไม่เชื่อเรื่องชาติหน้าชาติไหนหรือเรื่องกรรม จะปฏิบัติศาสนากุศลมากไม่ว่าจะสายไหน

ถาม: เพราะว่าจริง ๆ แล้วกรรมคือเหตุกับผล

ตอบ: กรรมเป็นตัวหลัก สำหรับการพิจารณาด้วยเหตุและผล เพราะฉะนั้นคือว่า ได้ ถ้าคุณไม่เชื่อ แต่ว่าระดับไหน ถ้าอยู่ในระดับที่พอรักษาได้ ก็พอช่วยได้ คือเขาจะค่อย ๆ หาเหตุหาผล แล้วพอเหตุผลมี ก็จะเริ่มสาะแสวงหาว่า คนตายแล้วเกิดใหม่มีจริงหรือเปล่า แล้วสิ่งที่ทำเอาไว้ให้ผลจริงหรือเปล่า นี่เรียกว่ากรรม ก็เริ่มเชื่อเรื่องกรรมมากขึ้นทีละนิด จากนั้นก็ไม่มีปัญหา ไม่ใช่ว่าไม่เชื่อแล้วก็ตัดไปเลย มีหลายระดับของการไม่เชื่อ ไม่เชื่อแล้วต้านหรือเปล่า หรือไม่เชื่อแล้วต้องการคำตอบ มันต่างกัน

ถาม-ตอบ

กรรมต่ออริยบุคคล

ถาม: ในการกระทำเดียวกัน ถ้าทำกับอริยบุคคลกับปุถุชน ผลจะต่างกันไหม เราจะได้บุญมากกว่าไหมถ้าทำกับอริยบุคคล และในทำนองเดียวกัน ถ้าทำไม่ดี ผลที่ได้รับก็จะต่างกันไหม

ตอบ: เราจะพูดทีละประเด็นนะ

ถาม: จะทำดีหรือไม่ดี ถ้าทำกับอริยบุคคลมันจะคูณสิบ

ตอบ: ทำดีกับอริยบุคคลได้ผลมากกว่าทำกับคนธรรมดา แน่นนอน

ถาม: ทำไมคะ

ตอบ: ก็เหมือนกับเราเอาเงินไปฝากธนาคาร บริษัทใหญ่ที่มีความมั่นคง เขาให้ผลตอบแทนสูง ก็เหมือนอย่างนั้น เพราะฉะนั้นทำกับอริยเจ้า

ก็เหมือนแบบนั้น เหมือนกับเอาเงินไปฝากเพื่อเราจะได้อดอกเบี้ยยดี เพราะว่าบริษัทนั้นเป็นบริษัทที่มั่นคง ทีดี

ถาม: แล้วถ้าคนธรรมดา ก็คือแบบเป็นธุรกิจที่ไม่รู้ว่าจะรอดไม่รอดยงัเง

ตอบ: เป็นธุรกิจธรรมดา เพราะเขายงัต้องตายเกิดอยู่อื่ก แล้วกรรมอะไรต่ออะไรของเขากยงัมียู่อื่ก ยงัไม่ได้ตัดทอนอะไรเลย เพราะฉะนั้นมันก็เหมือนกับริษัทเล็ก ๆ ไม่นั่นคง ทีมีโอกาสขึ้นลงได้ เพราะฉะนั้น ความเสี่ยงมันจะต่างกันใหม่ ผลประโยชน์มันก็ควรจะเป็นเหมือนกัความเสี่ยงนั้นด้วย แม้คิดว่าเป็นอย่งนั้น

ถาม: แล้วถ้าเราทำไม่ดีกัอริยบุคคลเทียบกัทำไม่ดีกัคนธรรมดาล่ะ

ตอบ: เหมือนกัน คือประโยชน์เท่าไรโทษก็จะเป็นเท่านััน ทำกับพระอริยบุคคลโทษก็จะมีหลายเท่ามากกว่าโทษกับคนธรรมดา เพราะว่าโทษของอริยบุคคลนี้ ถ้าไปทำต่อท่าน นอกจากคนทีรักท่าน ยงัมีความบริสุทธิ์ในตัวของท่านเองอื่กด้วย ทีว่าไม้อาเราศึน เหมือนเราตีลูกเทนนิสไปแล้ว มันไม่มีฝาคอยให้รับกระเด็นกลับ ตีไปแล้วไปเลย หายเลยลูกเทนนิส มันแรง ผลของมันไปไกล

ถาม-ตอบ

๕๗

กลัวที่จะเปลี่ยนนิสัย

ถาม: คำถามคือว่า เป็นคนผัดวันประกันพรุ่งแล้วก็ขี้เกียจ อะไรก็ อืม เดี่ยวเอาไว้ก่อน คราวนี้อยากเปลี่ยนนิสัยตัวเอง อยากจะเป็นคนที่ขยัน ที่ทำอะไรทันที แต่ว่าพอคิดว่า เฮ้ย ถ้าเราเป็นคนแบบนั้นแล้ว เราก็จะเป็นเหมือนคนที่เราไม่ชอบสิ คือแม่เป็นคนแบบนั้น แม่เป็นคนที่ทำอะไรทันที ๆ แล้วก็ว่าเรามาตลอด ว่าเราขี้เกียจ เราอยากเปลี่ยนนิสัยตัวเองอยู่นะ เพราะเห็นว่ามันเป็นโทษ แต่กลัวว่าเปลี่ยนไปแล้วเดี๋ยวจะกลายเป็นเหมือนคนที่เราไม่ชอบ จะทำยังไงดี

ตอบ: ยังไม่ต้องกลัวหรอก เพราะว่าจากซ้ายไปขวามันใช้เวลาพอสมควร ถ้าอยากเปลี่ยนก็เริ่มไปเลย เพราะว่ามันไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย การเปลี่ยนนิสัยของตัวเอง มันจะต้องมีกำลังใจมาก มีความอยากทำมาก หรือว่าใครคนใดคนหนึ่งที่เรารักมาก บอกให้เราทำ เราถึงจะอยากทำ

ไอ้ที่ตัวเองจะลุกขึ้นมาแล้วอยากทำ มันยาก ไม่ใช่ว่าพูดแล้วจะทำให้เสียกำลังใจนะ มันต้องลุกขึ้นแล้วเริ่ม เริ่มทีละนิดทีละหน่อย เริ่มทีละนิดเดียว จากว่าไม่เคยเก็บเตียงนอน ตื่นขึ้นมาไม่เคยเก็บก็ลุกขึ้นมาก็กีบ แล้วก็เอาใจใส่แต่เรื่องเก็บเตียงนอนอย่างเดียว ไม่ต้องมุ่งไปที่เรื่องอื่น จนกระทั่งว่าเริ่มเก็บเตียงนอนเป็นนิสัยแล้วค่อยไปอย่างอื่น ว่าวางของอะไรไว้แล้วไม่เก็บ กินกาแฟกินชา กินอะไรก็ตามก็วางเอาไว้อย่างนั้น ทีนี้ก็เอาใจใส่เรื่องนั้นเป็นอันที่สอง จนกระทั่งเรื่องนั้นชิน แล้วก็เป็นอย่างอื่นต่อไป ทีละนิดทีละหน่อย มันจะทำให้เราไม่รู้ตัวว่าเราเปลี่ยน ทีนี้เรื่องว่าจะเป็นเหมือนกับคนที่เราเกลียด ไม่ต้องห่วง คนเรานี่ ถ้าไม่ชอบสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว มันอัตโนมัติ มันจะไม่เอา มันเป็นปกตินิสัยของมนุษย์อยู่แล้ว อันนั้นไม่ต้องห่วง

ถาม-ตอบ

๕๘

เหตุให้เกิดทุกข์

ถาม: มีคำถามว่า อะไรทำให้เกิดทุกข์

ตอบ: ถ้าจะตอบแบบนักเลงนิดนึงนะ การมาเกิดไง การที่มาเกิดอยู่บนโลกใบนี้ ทำให้เกิดทุกข์ แต่ว่าถ้าตอบแบบนี้

ถาม: ทำอะไรไม่ได้

ตอบ: มันทำอะไรไม่ได้ แต่นี่คือความจริงนะ ความจริง คือ การมาเกิด การมีร่างกาย การมีชีวิต ทำให้เกิดความทุกข์

ถาม: และก็ความอยาก

ตอบ: มันกว้างไป แต่จริง ๆ แล้ว ถามว่าทุกข์เกิดจากอะไร หรือว่าอะไรทำให้เกิดทุกข์ ก็ทุกข์มันแปลว่าทนได้ยาก ถ้าเราเอาความหมายของคำว่า

ทนได้ยาก มันจะทำให้เห็นชัดว่าทุกข์เกิดจากอะไร คือเราไม่ยอมทนอะไรที่เราต้องทน อันนั้นเรียกว่าทุกข์ เพราะฉะนั้นทุกข์เกิดจากอะไร เกิดได้จากสารพัดเหตุผล เกิดได้จากการที่เรานั่งทำเดียนาน ๆ นอนทำเดียนาน ๆ อันนี้เรื่องร่างกายนะ แล้วเรื่องใจของเราอีกล่ะ การที่เราต้องหยุดใจของเราอยู่ที่ใดที่หนึ่งเพราะธรรมดามันต้องเคลื่อน ใจของเรามันต้องเคลื่อนไปตามสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเรา แต่ว่าถ้ามันหยุดคาที่ มันปักเอาไว้ตรงไหนสักแห่ง เขาเรียกว่าทุกข์ มันจะมีเงื่อนไขหรือจะมีจุดหมายให้เราเห็นชัดตรงนั้น เหมือนกับน้ำ มันอยู่นิ่ง ๆ แล้วเอาไม้ไปปักมันจะมีรอย ตรงนั้นมีไม้แน่นอน ข้างล่างหรือมีหินมีก้อนหินอย่างนี้ คือมันมีอะไรที่ไปสกัด ไปสกัดอะไรที่มันกำลังเคลื่อนที่อยู่ อันนั้นเราเรียกสิ่งนั้นว่าทุกข์ เพราะฉะนั้นอารมณ์ของคนที่ถาม แม้คิดว่าคงไม่ใช่เรื่องรูป ถ้าเรื่องรูปก็คือว่า ถ้าเราอนทนาเดียนาน ๆ ยืนนาน ๆ หรือว่าคุกเข่านาน ๆ อะไรก็ตามแต่ที่อยู่กับที่ อันนี้คือเรื่องรูป แต่ถ้าเป็นเรื่องนามก็เหมือนกัน ทำนองเดียวกันว่าอะไรก็ตามที่หยุดเราเอาไว้ คือความคิดมันควรจะเคลื่อนไปเรื่อย ๆ แต่เรากลับหยุดมัน อย่างเช่น ความคิดของเราเกี่ยวกับเค้กก้อนหนึ่ง ทิรามิสู จะกินทิรามิสู มันคงจะอร่อยเป็นอย่างนี้ ๆ แต่ถ้ามีอะไรมาสะดุด คือว่าไปซื้อไม่ได้ มันหมดก่อน หรือว่าซื้อมาแล้วคนตักกินไปก่อน บางคนเขาถือมาก ว่าใครตักกินชิ้นนี้แล้วจะกินต่อไม่ได้ เห็นปุ๊บ มันสะดุดหยุดตรงนี้ ความคิดมันจะหมกมุ่นอยู่กับขนมก้อนนี้ เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับขนมก้อนนี้ จะไม่คิดอย่างอื่นเลย แสดงว่าความคิด

เราไม่เคลื่อนเสียแล้ว มันหยุดอยู่เรื่องขนมก้อนนี้อย่างเดียวเลย จะไม่พอใจ จะเสียใจ ฯลฯ เรียกว่าเราทุกข์กับขนมก้อนนี้เสียแล้ว

ถาม: ความคิดที่มันจะเคลื่อนไปเรื่อย ๆ มันก็เป็นสิ่งที่เราตั้งไว้ก่อน

ตอบ: มนุษย์ทุกคนจะเป็นแบบนั้น วัน ๆ ก็จะไปเรื่อยเปื่อยสุดแต่ตา หู จมูก ลิ้น กาย จะพาไป เห็นอะไรก็คิดไปเรื่อย ถ้าสะดุดเมื่อไหร่เมื่อนั้นเรียกว่าทุกข์ทันที คือไม่อยากทน ถ้าเราเรียกว่าทุกข์คือทนไม่ได้ มันจะหาคำตอบได้ง่ายขึ้นว่า ทุกข์เกิดจากอะไร

ถาม: การมาเกิด การมี การเป็น

ถาม-ตอบ ๕๙

สมาธิสำหรับสายปัญญา

ถาม: เราปฏิบัติธรรมสายปัญญาเรามีแต่คิด ๆ ๆ เราไม่เคยนั่งสมาธิ จะนั่งก็นั่งไม่เป็น เราควรจะทำไหม

ตอบ: ต้องทำไหม สมาธิมันมีประโยชน์มากนะ

ถาม: ประโยชน์แบบไหนบ้าง

ตอบ: ชั้นแรกก็ต้องดูก่อนว่า สมาธิคืออะไรบ้าง สมาธิจิตตั้งมั่นหรือสมาธิสงบ

ถาม: สมาธิสงบก็แล้วกัน เพราะว่าเหมือนกับว่าปฏิบัติธรรมแล้วมันมีสมาธิจิตตั้งมั่นตลอดอยู่แล้ว

ตอบ: ค่ะ สมาธิจิตตั้งมั่นเราต้องมีแน่นอน สำคัญมากไม่มีไม่ได้ แล้วก็สมาธิสงบก็ต้องมีอีกเหมือนกัน เพราะใจมันต้องพักผ่อน ถ้าไม่ได้พักผ่อนเลย คิดตะพืดตะพือเครื่องฟังนะ เครื่องทำงานตลอด

ถาม: เวลานอนก็ได้พักนะ

ตอบ: แม่ถึงได้บอกว่า จิตสงบมันไม่จำเป็นต้องนั่งหรือเดินจงกรมเท่านั้น ถ้าจะเอาสมาธิสงบก็นอน แต่ก็อีกแหละ จะนอนยังไงจะไม่ให้ฝันและเพะ ถึงนั่งสมาธิแต่จิตฟุ้งซ่านก็ไม่ต่างกับนอนหลับฝันนะ

ถาม: สมมติว่าเราอนพักแล้วเราก็ออเค คือเราไม่ได้ฝันจนเหนื่อย ไม่ได้พิจารณาจนตื่นมาปวดหัว

ตอบ: ประสบการณ์ส่วนตัวของแม่นะ แม่ไม่เคยทำสมาธิเข้าสงบได้เลยสักครั้งเดียว แม่ใช้วิธีนอนเอา นอนตื่นขึ้นมาก็คิดหรือกลัวจะหลับก็คิด คิดจนหลับไปกับคิดนั้นแหละ แล้วพอตื่นขึ้นมาอีกก็คิดต่อ บางทีไปคิดในฝันด้วย เพราะฉะนั้นส่วนตัวแล้วแม่ไม่เคยทำสมาธิจิตสงบไม่เคย ถามว่าสมาธิจิตตั้งมั่นต้องทำใหม่ ต้อง แม่ทำหลายครั้ง และแต่ละครั้งก็วิธีแตกต่างกันไป อย่างแม่ผ่านทุกข์ นั่งสมาธิผ่านทุกข์ หรือว่าไปยืนกัวลัมพี หรือว่านั่งคุยกับใครสิบชั่วโมง สิบสองชั่วโมง พระอรียเจ้าที่เขียนเอาไว้ต่าง ๆ ว่าเดินธุดงค์กลัวเสียทั้งคืน หรือว่าไปอยู่ป่าช้าเพื่อจะให้กลัวผี ล้วนแล้วแต่การสร้างจิตตั้งมั่นทั้งนั้น เพราะฉะนั้นถามว่าสมาธิต้องมีใหม่ มี แต่เป็นสมาธิจิตตั้งมั่น ต้องฝึกใหม่ ฝึก ส่วนสมาธิสงบแม่ไม่เคยฝึก มีแต่จิตตั้งมั่น มั่นคงมาก ๆ ซึ่งหลวงปู่มั่นบอกว่าสมาธิแบบนี้เป็นสมาธิถาวรจะไม่มีวันเสื่อมสมาธิเรานั่งสงบเพื่อที่จะให้ได้จิตมั่นคง มั่นเสมอได้ เพราะฉะนั้นถามว่าต้องทำสมาธิใหม่ ต้อง แต่ว่าจะจะเป็นสมาธิแบบไหน เท่านั้น

ถาม: เพราะว่าแม่ศึกษาเรื่องพระอรหันต์เยอะมาก อ่านหนังสือพวกนี้เยอะมาก มีบ้างไหมที่บอกว่าต้องเข้าฌานเพื่อที่จะสำเร็จ

ตอบ: ไม่ว่าจะเป็นหลวงตาบัว หลวงปู่จวน หรือหลวงปู่หล้า หรือหลวงปู่มั่น ทั้งหมดนั้นจะพูดเหมือนกันหมด คือว่าเขาต้องนั่งสมาธิกันไหม นั่งเพราะเขาผ่านทางนั้นมา นั่งเอาสงบไหม นั่ง พอสงบออกมาจะมาหยุดที่ดั่งมั่น เหมือนเราตื่นนอนใหม่ ๆ จะเป็นช่วงนั้นคือช่วงที่รู้สึกตัว นั่นคือออกจากสมาธิสงบ ท่านจะเอาตรงนี้มาใช้งาน คือเริ่มคิดเลย อย่างเราอนตั้นเช้าหัวสมองเราปลอดโปร่งสุขสบาย เราควรจะใช้งานทันที คือเริ่มคิดทันทีว่า ปัญหาที่เราค้างคาอยู่ที่ยังเอาออกไม่ได้ มันจะสดชื่นแล้วมันจะดีมาก เพราะฉะนั้นถ้าทำได้สมาธิสงบนะ ถ้าทำได้เป็นสิ่งที่ดี

ถาม: คือเป็นตัวเสริมไม่ใช่เป็นตัวเดิน

ตอบ: คือสงบ บางคนคือทำสมาธิสงบแล้วก็ติดใจอยู่ตรงนั้น สร้างอัตตาตัวตนจากตรงนั้น แล้วก็นั่งสงบนาน ๆ แล้วไม่ได้เอามาใช้เลย ในที่สุดมันจะติด เหมือนคนนอนทั้งวันขี้เกียจ อันนั้นหลวงปู่หลวงพ่อทั้งหลายก็พูดไว้แทบจะทุกองค์ว่าสมาธิที่จะเอามาใช้เป็นสมาธิจิตตั้งมั่น ไม่ใช่สมาธิสงบ แต่ถ้าทำสมาธิสงบก็เหมือนกับการนอน ทดแทนได้ด้วยการนอน

ถาม-ตอบ

๒๐

ติดละคร

ถาม: ปฏิบัติธรรมสายนี้ให้ดูหนังให้ฟังเพลงได้ เพื่อที่จะเอาประโยชน์จากมัน เพื่อที่จะเห็นตัวเราในสิ่งนั้น ๆ คราวนี้มันมีบางคนที่ปฏิบัติ แล้วเหมือนกับว่าหลงประเด็น คือไปติดหนังเลยหรือว่าติดเพลงเลย

ตอบ: ติดเนื้อเรื่อง ติดสังขารของเขาไปเลย แทนที่จะยกตัวอย่างของเขาออกมาแล้วก็เอามาใช้ประโยชน์ อันนั้นแสดงว่าเขาไม่มีทักษะทางนี้ ควรจะหยุดชะ แสดงว่าเราไม่ได้สร้างบารมีมาทางนี้

ถาม: คือหยุดที่จะใช้เทคนิคอันนี้

ตอบ: ใช้อันอื่น ใช้ดูข่าว เขาฆ่ากันตึกกันแต่ละวัน หรือว่าคนที่สร้างสิ่งนี้ขึ้นมาตายแล้ว ทำไมเขาตาย คือดูพวกนี้ไป อย่าไปฟังเพลงดูหนังเลย เพราะถ้าเราเอาประโยชน์ตรงนั้นไม่ได้ มีแต่โทษกับโทษ คือติดเข้าไปแทน เขาบอกเอาเพื่อละ แต่นี่เอาเพื่อเอา มันไม่มีประโยชน์

ถาม: แล้วจะรู้ได้ยังไงว่าเราติด คือคนอื่นมองว่าเราติด แต่เราคิดว่าก็ไม่นะ

ตอบ: เราจะรู้ว่าเราติดหรือไม่ติด เราจะรู้ เราจะเข้าไปดูแล้วเราก็มีความสุขอยู่กับมัน

ถาม: แต่เราก็คิดว่าเราได้ประโยชน์จากมันนะ แต่ละเรื่อง ๆ ก็บอกว่า เออ มันก็ทำให้เห็นไม่เที่ยง แต่ว่าคนอื่นเห็นเราแล้วบอกว่า เฮ้ย ทำไมดูเอาเป็นเอาตายอย่างนั้น แล้วก็ไม่ลงมาจากห้องเลย

ตอบ: ดูเอาเป็นเอาตายไม่ลงจากห้องก็ไม่สำคัญเท่ากับว่า ดูแล้วพูดออกมาไม่ได้ว่าเราได้อะไรจากมัน ไม่เที่ยง มันทุกข์ แค่นั้นไม่พอ ไม่พอเลย

ถาม: ไม่พอเหรอ

ตอบ: แม่จะยกตัวอย่าง ละครเรื่องแรกที่แม่ดู มีผู้หญิงสองคน คนหนึ่งชื่อปุ้ม อีกคนชื่อส่องแสง ทั้งสองคนรักผู้ชายคนเดียวกันคือ นายหนึ่ง หนึ่งกับปุ้มรักกัน หมั่นกันแล้ว วันหนึ่งสองคนไปซื้อสร้อยคอ ต่างหู และคุยกันว่าจะได้เข้ากันกับแหวนที่ผู้ชายใช้หมั่นปุ้ม จากนั้นสองคนก็ไปกินข้าวกลางวันกัน เมื่อแยกกันปุ้มก็กลับบ้าน พอไปถึงก็พบกับส่องแสงรออยู่ที่บ้านแล้ว ส่องแสงทักปุ้มขึ้นว่า “เป็นไงปุ้ม ไปกับพี่หนึ่งมาเหรอ พี่หนึ่งพาเธอไปซื้อสร้อยกับต่างหูเพื่อให้เข้ากับแหวนที่เธอใช้หมั่นเธอหรือเปล่า ฉันทบอกให้เธอทำเองละ เธอได้ทำหรือยัง” ปุ้มได้ฟังดังนั้นก็เซื่อทันที เพราะถ้าเขาไม่ได้บอกกันไว้ เขาจะเอาเวลาไปไหนด้วยกัน เพราะหนึ่งกับเธอก็เพิ่งแยกทางกันเมื่อไม่กี่วันก่อนแล้ว

มันไม่เชื่อไม่ได้แล้ว แต่จากความเป็นจริงแล้ว ตอนที่สองคนนี้อยู่ในร้านทอง มีเพื่อนของส่องแสงอยู่นั้นด้วย พอได้ยินสองคนคู่อีกกันคุยกันก็ไปเล่าให้ส่องแสงฟัง ส่องแสงก็วางแผนทำให้คนสองคนนี้แตกกัน

เราคนดูมันเห็นว่าถึงสถานการณ์มันจะชวนเชื่อขนาดไหนก็ตาม แต่ดูซิ เรื่องแบบนี้ก็เกิดขึ้นได้ มันจะทำให้หนักแน่นขึ้นไหม เห็นความไม่เที่ยงเพิ่มขึ้นอีกแง่หนึ่งไหม เราสามารถเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ได้โดยไม่ต้องเข้าไปเจ็บเอง แบบนี้เรียกว่าเอาประโยชน์จากการดูละคร แต่ถ้าเอาประโยชน์ตรงนี้ไม่ได้แสดงว่าเราไม่ได้เกิดมาเพื่อจะใช้สื่อทางนี้ ก็อย่าทำ

ถาม-ตอบ

๖๑

แฟนมีชู้

ถาม: ในกรณีที่สามีเราไปมีชู้ จะทำยังไงถ้า หนึ่ง เราอยากเลิกกับเขา แต่เขาไม่ยอมเลิก เขาอยากมีชู้อยู่เรื่อย ๆ และก็มีเราด้วย และในกรณีที่สอง เราอยากให้เขากลับมามองเราคนเดียว จะทำยังไง

ตอบ: มันยากอยู่นะ มันยากตั้งแต่ครั้งแรกที่เขาไปมีชู้แล้วละ แม่คิดว่าการที่เขาไปมีชู้ เท่าที่แม่มองว่ามันมีสองอย่าง คือ หนึ่ง นิสัยเขาไม่ดี อย่างที่สอง คือการอยู่ร่วมกันกับเรา ทำให้เขาเกิดเบื่อหน่ายต้องไปหาคนอื่น มันมีสองอย่าง ถ้าเป็นอย่างแรก แก่ยากนะ

ถาม: ถ้าเป็นนิสัยของเขา

ตอบ: เป็นนิสัยของเขา แสดงว่าเราไม่มีดีพอที่จะดึงเขาไว้ได้ เราจะต้องดีพอที่จะทำให้ผู้ชายเจ้าชู้เปลี่ยนได้ นั่นก็คือว่าถ้าเราตามเขา

ตลอดเวลา หรือเราไม่มีศักดิ์ศรี เขาก็จะทำต่อไปเรื่อย ๆ คือหยุดเขาไม่ได้ เราจะต้องมีคุณค่ามากพอ คุณค่าของเราต้องสร้างขึ้นในตัวของเรา ต้องมีคุณค่ามากพอ การที่เราจะวิ่งไล่ตามเขา หรือมันไม่มีศักดิ์ศรีในตัวเองเลย จะทำให้เขาเบื่อหน่าย เพราะผู้ชายเป็นเพศที่ล่า เหมือนเป็นพวกเสีย เป็นสัตว์ล่า ส่วนผู้หญิงนี้เป็นพวกถูกล่า เพราะฉะนั้นถ้ามันจะกลับกัน คือถ้าเราจะไปล่าแทน แล้วปล่อยให้ผู้ชายเป็นประเภทถูกล่า ผู้ชายเจ้าชู้ทนไม่ได้หรอกค่ะ เพราะพวกนี้อยากเป็นใหญ่ อยากเก็บสะสม คือพวกนี้พูดจริง ๆ แล้วเป็นโรคจิตนิด ๆ คือขาดความมั่นใจ ทางจิตวิทยาเขาจะบอกว่าพวกนี้ขาดความมั่นใจ คือจะต้องหาความมั่นใจจากผู้หญิงหลาย ๆ คน นี่คือที่เขาวิเคราะห์มา และแม็กก็อยากจะทำให้เขาเกิดความมั่นใจได้จากตัวเรา คือ ทำตัวมีคุณค่า ไม่ใช่ขี้อิจฉา และตามติดตลอด ถ้าเขาอยากไปก็ลองปล่อยเชือก ลองปล่อยเขาไป แต่ว่าหน้าที่ของเราต้องไม่บกพร่องเลย ดีกว่าเดิมอีก และก็เข้าอกเข้าใจ แต่มันทำได้ยากนะนิสัยของคนไม่ใช่เปลี่ยนได้ง่าย ๆ ถ้านอกจากว่าเขาจะมีคุณค่ามากพอที่เราอยากได้เขาไว้ เราจะสามารถทำสิ่งนี้ได้ คือ แกล้งทำ ทำดีทุกอย่าง กลับมากก็ไม่บ่น ไม่อะไรเลย มีปัญหาอะไรก็ช่วย แล้วก็ไม่มีประชดประชัน ไม่กระแนะกระเหน ไม่มีเลย ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเขาทำอะไรมองไป เราจะไม่พูดถึงสิ่งนี้เลย และประการสำคัญก็คือว่า เราเองจะต้องสวย เท่ อยู่ตลอด ในช่วงนี้เราจะไม่ปล่อยตัวเลย ถ้าอ้วนก็ต้องรีบ

ลดความอ้วน ผมก็ต้องเปลี่ยนแปลงใหม่คือไม่รวบไม่เก็บแบบเดิม
แก่ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนลุคของตัวเอง ให้ดูสวย อ่อนหวาน ให้ดูดีกว่า
เดิม หมายความว่าเขามีค่าพอที่เราจะอยากได้เขากลับนะ แล้วก็ไม่ใช่
กระแนะกระแหน ประชดประชัน คือตินอก ตีโน ตีทั้งหมด ซึ่งมันทำ
ได้ยาก แต่ถ้าเพื่อจะอยากเอาชนะ แล้วก็ลองทำดูนะ เวิร์ก แม่เคย
เห็นคนทำแบบนี้แล้วเวิร์กมาแล้ว แต่ผู้ชายคนไหนในโลกที่จะคุ้ม
ค่าที่เราจะทำแบบนี้ด้วยไหม ถ้าสมมติว่าเขาเป็นแบบนี้ ก็ปล่อยให้
ไปไม่ดีกว่าหรือ

ถาม: แล้วถ้าเราอยากปล่อย แต่เขาไม่ยอมไป

ตอบ: ยากอยู่

ถาม: แล้วทำยังไง

ตอบ: มันก็มีหลายวิธีนะ ก็เคยมีคนทำ ไปเล่นไฟบ้า ๆ บอ ๆ ทำเสียไปเลย
สิ่งใดที่เขาไม่ชอบก็ทำสิ่งนั้น ให้เขาเบื่อเอือมระอาแล้วก็หย่า พอหย่า
ปั๊บ เราค่อยก็กลับมาเป็นคนเดิม แต่ว่า แม่ว่ามันไม่คุ้ม มีคนทำนะ

ถาม: มีโอกาสที่จะเสียได้จริง ๆ นะอย่างนั้น

ตอบ: ใช่ แต่มีคนทำ บ้าบอไปเลย ไปเล่นไฟ เล่นการพนัน ทำอะไรที่
เหลวเป๋ว แล้วก็สามิทนไม่ไหวก็เลยหย่าให้ในที่สุด พอหย่าปั๊บก็กลับ
มาเป็นเหมือนเดิม หล่นลั่นล้าเลยละ มันก็มี มีคนทำ หรืออีกอันก็คือ
ใช้กฎหมายฟ้องหย่า หาหลักฐานเอาไว้ ก็ปี ๆ ก็ต้องหา โดยเฉพาะ

กฎหมายจะเข้าข้างเราถ้าเขาไปมีคนอื่น ถ่ายรูปเก็บหลักฐานการคุย
ของเขาในเน็ต เก็บหลักฐานไว้ให้หมด พอพร้อมเราก็ขึ้นศาล อันนี้ก็
เป็นวิธีหนึ่งที่อาศัยกฎหมาย

ถาม-ตอบ ๖๒ การหาสติตั้งมั่น

ถาม: ในหนังสือธรรมะบางที่พูดถึงเนสัชชิก ผ่านทุกข์ หรือว่าสติตั้งมั่น

ตอบ: มันเป็นเรื่องเดียวกัน ผ่านทุกข์เพื่อว่าจะให้ได้สติตั้งมั่น หรือพวกที่เขาเข้าไปป่าช้า ไปกล่วผี กล่วช่าง กล่วเสือ ก็เพื่อให้ได้สติตั้งมั่น สติตั้งมั่นตัวนี้ก็เหมือนกับว่าการลับมีดให้มันคม ให้มันสามารถที่จะเอามาใช้งานได้ทันที อย่างดี อย่างมีคุณภาพ แล้วเนสัชชิกก็คือว่า ไม่นอน ไม่เอาหลังแตะพื้น อันนี้ก็คือแล้วแต่คน ๆ ไป บางคนทำได้ บางคนทำไม่ได้ ซึ่งไม่มีความหมายมากนัก มันเป็นการหาสติตั้งมั่นแบบอ่อน ๆ

ถาม: คือทำหายตัวเอง สามารถทำในสิ่งที่ยากไหม

ตอบ: ให้ได้กำลังใจ แต่ว่าถ้าจะให้ได้สติตั้งมั่นจริง ๆ แล้ว เนสัชชิกอย่างเดียวมันไม่พอ มันจะต้องเนสัชชิกด้วย ให้กลัวด้วย แล้วต้องให้มีวิธี

ถูกต้อง คือคิดเรื่องเดียวมัน ๆ มันต้องมีความกลัวหรือตกอกตกใจ ถึงจะทำให้อยู่ในองค์กรธรรม ต้องตั้งสติจริง ๆ

ถาม: แล้วในยุคสมัยนี้มันก็ไม่มีป่าให้เข้าไปแล้ว

ตอบ: ไม่มีต้องใช้วิธีอื่น

ถาม: มันจำเป็นไหม

ตอบ: จำเป็นมาก เนสัชชิกจำเป็นมาก ไม่จำเป็นต้องไปทำที่อื่น ทำที่บ้าน ตัวเองก็ได้ หรือว่าอยู่ที่ไหนก็กลัว คนเรามาทุกข์เรามีความกลัวเป็นนิสัยอยู่แล้ว อยู่ไหนก็กลัว พอไปอยู่หลังบ้านคนเดียวก็กลัวได้

ถาม: แต่ถ้าเราไม่ได้กลัวแบบนั้น แต่ว่า อย่างสมมติว่าคนโดนหน่วยงาน จัดเก็บภาษีมาตรวจ แล้วก็กลัวแบบนั้น แล้วจะได้สติตั้งมั่นจากอันนั้นได้ไหม

ตอบ: ได้นะ มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แม่ไปลุยเซียนา แล้วพวกต่างศาสนามานั่งซักแม่หกชั่วโมง มานั่งซักแม่ว่าพระเจ้าเธอสอนอะไรเกี่ยวกับวัตถุสมบัติ พระเจ้าของฉันสอนแบบนี้ ๆ แม่จะต้องตั้งสติอย่างมากที่จะเห็นว่า ของของตน ของฉันในที่นี้คืออะไร พระเจ้าของฉันในตัวนี้ พระเจ้าสอนเธอแบบนั้น พระเจ้าของฉันสอนแบบนี้ พระเจ้าของเธอสอนอะไร คือจะต้องมีหิวข้อธรรมเอาไปถกกับเขาได้ แม่เห็นว่าแม่มีสติตั้งมั่นเป๊ะเลย หกชั่วโมง ไม่ได้เข้าห้องน้ำ นั่งอยู่ตรงนั้น ให้เขาซักแล้วก็ตอบ ซักแล้วก็ตอบ พอหลังจาก หกชั่วโมงเสร็จก็จะมี

อีกกลุ่มหนึ่งเข้ามาถาม ถามปัญหาโน่นนี่ ทำให้แม่เห็นว่าแม่ได้สติตั้งมั่นจาก หกชั่วโมงนั้นมาตอบ หกชั่วโมงของอันนี้ได้อย่างสบาย

แม่เคยกลัวผีที่ตาดน้ำพุ พอแม่จะมาลองอีกครั้งที่อาร์คันซอ ต่อให้มีผีมาเดินจริง ๆ สวบ ๆ เห็นแต่รอย เห็นแต่หญ้าที่มันยุบ ๆ เหมือนในหนัง แม่ยังไม่กลัวเลย แม่ว่าเป็นผีจริง ๆ ด้วยนั้นนะ แม่ยังไม่กลัวเลย มีผีเป็นสัตว์ด้วยนะ แม่ว่าเป็นกระต่าย หรือเป็นสัตว์อะไรไม่รู้ วังซุดซัดซุดซัด ได้ยินแต่เสียงแต่ไม่เห็นตัว ยังไม่กลัวเลย ยังโผล่หน้าไปดูเฉย มันไม่เวิร์ก แม่ถึงได้เรียนรู้ว่า การหาสติตั้งมั่นด้วยวิธีเดิมมากกว่าหนึ่งครั้งมันไม่เวิร์ก เวิร์กครั้งเดียวพอครั้งที่สองไม่เวิร์ก ถ้าใช้แบบวิธีเดิมนี่

ถาม: คือถ้าจะบอกว่า จำเป็นไหมว่าที่ต้องผ่านทุกข์ จำเป็นไหมที่ต้องเนสัชชิก ก็คือไม่จำเป็นในรูปแบบ แต่อะไรก็ได้ที่ทำให้เรากลับ และทำให้เรามีสติตั้งมั่น

ตอบ: ถามว่าจำเป็นไหม หาสติตั้งมั่น จำเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าไม่มีสติตั้งมั่นตัวนี้ ก็เท่ากับคุณไม่มีอาวุธที่จะฟันกิเลส รูปแบบไหน หาเอาเองแล้วแต่ว่าตัวเองกลัวอะไรมากถึงมากที่สุด ก็กลัวจะช็อกตาย เอากลัวเกือบมากที่สุดดีกว่า อย่างบางคนเข้าไปป่าช้าที่เพิ่งเผาศพใหม่ ๆ ไม่ได้ก็อย่าเพิ่ง บางคนกลัวเสือ ต่อตัวต่อหน้าไม่ได้เลยก็อย่าเพิ่ง เอาเป็นที่ละชั้นตอนไป เพราะว่ามันหลายขั้นตอนมากกว่าเราจะไปถึงสุดท้าย

ถาม-ตอบ

๒๓

ปัญหาเยอะและไม่มีปัญหา

ถาม: สำหรับคนที่ทำงานแล้วมีปัญหาเยอะมาก เกี่ยวกับคนงาน เกี่ยวกับลูกน้อง คือมีปัญหาทุกวันแล้วก็แก้ปัญหาก็แทบจะไม่ทัน แล้วเขาบอกว่าอยากปฏิบัติแต่ที่ไม่มีเวลาเลย พอกลับไปถึงบ้านก็เหนื่อยมาก คิดอะไรไม่ออกแล้ว เขาควรจะทำอย่างไรที่จะปฏิบัติในสายปัญญาของหลวงพ่อบุญได้

ตอบ: ก็เวลาแก้ปัญหานั้นไง ปัญหาทุกครั้งที่เกิด เราก็ต้องแก้ทุกครั้งใช่ไหมล่ะ เวลาเราแก้ปัญหานั้นแหละ มันเป็นธรรมชาติของมันในตัวอยู่แล้ว แต่ว่าการที่เราไม่เคยฝึกทางสายปัญญา เราก็ไม่รู้นั่นคือเรากำลังปฏิบัติ การแก้ปัญหานั้นแหละ แก้ปัญหาคนงาน สมมติว่าในร้านอาหาร ปัญหาเกิดขึ้นแล้วกับคนงาน เราแก้ปัญหานั้น พอแก้เสร็จเราก็ต้องกลับมาดูตัวเราเองจริง ๆ ว่า เรายุติธรรมไหมที่ทำแบบนี้ เราทำแบบนี้เพื่ออะไร คือเติมอีกนิดนึงเท่านั้นเอง

ถาม: นั่นเป็นการแก้ปัญหาดังโลก

ตอบ: นั่นเป็นการแก้ปัญหาดังโลก แต่แก้ปัญหาดังโลกเสร็จแล้ว ตอนก่อนจะนอนหรือก่อนจะหลับ คิดสักนิตินึงว่าเรายุติธรรมไหม หรือว่าทำไมเราถึงตัดสินใจแบบนี้ มีอะไรเบื้องหน้าเบื้องหลังไหม ชอบคนนี้เป็นพิเศษ ถูกใจคนนี้ แต่อีกคนเราไม่ถูกใจ สมมติคนงานทะเลาะกัน อีกคนเราไม่ชอบเขา อีกคนนึงเราชอบ แล้วทำไมเราถึงชอบ แล้วทำไมเราถึงไม่ชอบ เรายุติธรรมพอไหม แค่นี้ก็เป็นการเริ่มต้นแล้วในการคิดธรรมะ แล้วนี่เป็นสิ่งที่ดีที่สุด ปัญหานี้คือสิ่งที่จะทำให้เราได้เรียน ถ้าไม่มีปัญหาเราก็ไม่ได้คิด คิดทางโลกแล้วอย่าลืมต่อทางธรรมอีกนิตินึง ตรงที่เข้ามาดูตัวเอง เข้ามาดูความคิดของตัวเองกับการแก้ปัญหานั้น ๆ เท่านั้นแหละ

ถาม: แล้วสมมติว่าคนที่ไม่มีปัญหา ที่บอกว่าถ้าไม่มีปัญหาที่ไม่มีเรื่องคิดใช้ไหมคะ สมมติว่ามีคนที่ เป็นแม่บ้าน อยู่ในเมืองที่ไม่ค่อยมีคนด้วย แล้วก็อยู่บ้านคนเดียว ลูกก็โตแล้ว อยู่บ้านคนเดียวจริง ๆ ไม่มีเรื่องอะไรเลย คือไม่มีเรื่องปะทะกับใคร แล้วเขาควรจะมีปฏิบัติยังงี้ถึงจะได้ผล

ตอบ: อยู่บ้านเราก็ไม่ได้อยู่เฉย ๆ นะ ต้องซักผ้า รีดผ้า ต้องกวาดพื้น ถูพื้น หรือว่ารับโทรศัพท์คน ญาติ เพื่อนสามี เพื่อนเรา เพื่อนลูก หรือแม่ก็ดูทีวี เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ พวกนี้เป็นสื่อได้หมดเลย ดูทีวีเราก็เอามาคิดได้ว่า ทำไมล่ะ ผู้หญิงคนนี้ถึงมีชู้ แล้วการที่มีชู้ของเขาแบบนี้ เรียกว่าถูกหรือผิด ทั้ง ๆ ที่ว่าสามีเขาไม่ดูคำดูดี คือเราดูแล้วเรามีความเห็น คนเกิดมาไม่มีหรือกไม่มีความเห็น เราดูทีวีเราก็จะมีความเห็น

ว่าเข้าข้างนางเอก หรือไม่เข้าข้างคนนี้ ผู้หญิงมีชัย เราเข้าข้างเขาหรือไม่เข้าข้าง ถ้าเราเข้าข้าง ทำไม พวกนี้เป็นเรื่องคิดได้หมดเลย ทำไมเราถึงคิดว่าไม่สมควรมีชัย เพราะว่าเราคิดว่าคนมีชัยคือต้องผิดอย่างเดียวหรือ คนมีชัยถูกมีไหม คือมันมีให้คิดได้มากมาย จะบอกว่าเราไม่มีปัญหาเลย คือ สามี่เหมือนกัน เราต้องทำอาหารไว้ให้เขากิน เขาชอบทุกวันหรือ หรือมีวันไหนไหมที่เราทำแล้วเขาไม่ชอบ แล้วเรารู้สึกยังไง พวกนี้คิดได้หมดเลยนะ หรือว่าคนโทรศัพท์มา เราเอะใจหรือเราเป็นทุกข์ หรือเราลืมบอกเขา แล้วเรากลุ่มใจ หรือเขาว่าเราแล้วเราเสียใจ มันมีอยู่แล้ว วันวันหนึ่งมันมีเรื่องให้คิดอยู่แล้ว ข้อมูลมีรายรอบ เล็ก ๆ น้อย ๆ ยืนรีดผ้าอยู่ก็คิดได้ ฟังข่าวก็คิดได้

ถาม: มดโตอยู่บนเคาน์เตอร์ก็คิดได้

ตอบ: ใจคนมันวิพากษ์วิจารณ์อยู่ตลอด ถึงบอกว่าการจะปฏิบัติต้องช่างสังเกตใจ เราจะสังเกตเห็นใจเราว่า ใจเรากำลังคิดอะไรอยู่ เรากำลังเอนไปทางไหน เข้าข้างทางไหน หรือว่าซ้ำเติมทางไหน แล้วก็ถามตัวเองต่อว่าทำไม ทำไมถึงเข้าข้างข้างนี้ว่าทำถูก ทำไมเข้าข้างว่าข้างนั้นทำผิด แล้วไอ้ที่เราซ้ำเติม ทำไมเราถึงซ้ำเติม เราไม่ชอบตรงไหนทำไม แล้วเราจะเห็นตัวเองมากขึ้นว่าวันวันหนึ่งเราไม่ได้อยู่เฉย ๆ เลย เราคิดไปข้างโน้นข้างนี้ตลอดเวลา เข้าข้างสิ่งนั้นเข้าข้างสิ่งนี้ ยกให้อันนี้ถูกอันนี้ดี นั่นแหละแค่นั้น ก็เรียกว่าเราปฏิบัติแล้ว เราเห็นตัวของเราเองว่า วันวันหนึ่งเราคิดอะไรอยู่ เราเข้าข้างใคร เรายุติธรรมไม่ยุติธรรมยังไง แค่นั้นก็ปฏิบัติแล้ว

ถาม-ตอบ

๖๔

ตอบคำถามสั้น

ถาม: แม่ออก Q&A เยอะมาก แล้วคนฟังเขาตอบมาว่าทำไมแม่ตอบสั้นจัง ถามรายละเอียดก็ตั้งเยอะ แล้วแม่ก็ตอบว่า อืม ค่อยว่ากัน มันสั้นจังเลย ทำไมแม่ตอบอย่างนั้นล่ะ

ตอบ: ความจริงถ้าถามแล้วแม่ตอบ แล้วคนฟังก็ชอบก็สนุกสนานไป ประโยชน์มันน้อยมากนะ จริง ๆ แล้วที่ตอบไปเนี่ยเป็นแค่หัวข้อก็ได้ แล้วก็เอาไปคิดต่อ เอาไปขยายความต่อ ให้เป็นเรื่องของเราเอง เอาเรื่องของเราใส่เข้าไปแล้วก็ขยายความ มันจะดีกว่าไหม ดีกว่าให้แม่ตอบยาว ๆ ฟังแล้วสนุกสนานเหมือนดูหนังดูละคร เสรีจวบกันไปเรื่องนึงแล้วก็จบ แม้ว่าประโยชน์มันจะน้อยนะ การที่แม่ตอบสั้น แม้ว่าประโยชน์จะมากสำหรับคนฟัง ถ้าเอาไปขยายต่อได้

ถาม: แล้วถ้าอย่างนั้นก็คือว่า ถ้าดู Q&A ของแม่แล้ว จะไปขยายต่อให้มัน เป็นประโยชน์กับตนยังไง

ตอบ: แม่ตั้งหัวข้อให้แล้ว เราพูดกันเรื่องอิตตาใช้ไหม เราก็เอาเรื่องอิตตา ไปดูต่อได้เลย หรือว่าเราพูดกันเรื่องอะไรเมื่อกี้ เรื่องผู้ชายตีผู้หญิง ก็ ตอนนี้นั่งอยู่ไม่มีอะไรจะคิด พอฟังแม็โยพูดเสร็จ เราก็เอาไปคิด ใน หัวข้อของเราเอง คือหัวข้อผู้ชายตีผู้หญิง หรือว่าผู้ชายเป็นมาเพีย อยู่แล้ว ทำไมผู้หญิงถึงยังไปแต่งงานกับเขาได้ ประวัติเขาก็มี เขามี ลูกมีเมีย ทั้งไปแล้วด้วย แล้วทำไมเราถึงคิดว่าตัวเองจะดี สามารถ ที่จะเปลี่ยนผู้ชายคนนี้ได้ อันนี้มันชีวิตจริง มันไม่ใช่ละคร ที่นี้เราก็ หาข้อมูลตรงนี้ก็ได้อ หลังจากฟังแม็โยพูดจบใช้ไหม ก็ออกไปหาข้อมูล ก็ได้ว่า มีใครบ้างชีวิตที่เหมือนละครได้แบบนั้น เขาจะพูดถึงนางเอก ในละครหลายคนที่เป็นเหมือนซินเดอเรลลา ที่เป็นดารานางแล้วได้ สามีดังและรวยหลายคน เขาก็เอาชื่อขึ้นมาเรียกชื่อขึ้นมา เราก็ตาม ดูพวกนั้นก็ได้อ คล้าย ๆ กับที่เราติดตามพวกเซเลบทั้งหลาย แล้ว เอาข้อมูลพวกนั้นมาเรียงต่อหน้าเรา ถึงแม็โยจะพูดนิดเดียว แต่เราสามารถขยายต่อได้มากมาย ว่าจริง ๆ แล้วมันมีไหม ทั้งข้อดีและข้อ เสีย พวกที่แต่งไปกับสามีที่รวยที่ตั้ง มีความสุขมีไหม เช่น ที่แต่งงาน กับตราสิงห์ แล้วอีกคนหนึ่งที่เขาใหญ่ นั่น แล้วอีกหลายคน ข่าวน่า มีเป็นแบบไหน มันมีทั้งสองด้าน ด้านไหนที่น่ากลัวกว่ากัน เราเอา หัวข้อนี้ขึ้นมาดูได้เลย หรืออย่างที่แม่พูดเมื่อกี้ว่า เราดูไม่ออกว่ามัน เป็นวัตถุสมบัติ แต่ว่าพอแม่ทำให้เห็นนิดเดียวว่าวัตถุสมบัติเดียวกัน

ใหม่ ก็เกี่ยวกับนามสกุลของผู้ชายสามารถทำให้ผู้หญิงตั้งขึ้น หรือว่า
ใช้หาเงินได้เยอะขึ้น มันเป็นไปได้ยังไงแค่นั้น คือให้ข้อมูล เท่ากับ
ว่าแม่โยให้ข้อมูล เพื่อที่จะไปดูต่อ ถ้าแม่โยพูดทั้งหมด มันก็เป็นของ
แม่โย เล่าให้ฟังก็เป็นสัญญา

ถาม: ก็เหมือนชี้ทางให้ แต่ก็ต้องเดินเองอยู่ดี

ตอบ: ใช่ ชี้ทางให้ มันก็เลยสั้น ไม่กล้าตอบยาว ตอบยาวกว่านี้ก็ดูกันสนุก
เฉย ๆ มันไม่ได้คิดเอง

ถาม-ตอบ

๒๕

ความฝัน

ถาม: มีคนบอกว่าเขาฝันถึงแม่ แม่เข้าไปในฝันเขา แล้วแม่ก็บอกเขาว่า
อย่างนี้ ๆ หรือว่าเขาเห็นภาพแม่ในฝัน แล้วพอมามาถามแม่ อ้าว แม่
ตั้งใจที่จะให้เขาเห็นแม่ในฝันหรือ แม่ตั้งใจที่จะพูดเรื่องนี้ให้เขาฟัง
หรือ แล้วแม่จะอธิบายว่ายังไง

ตอบ: มันมีสองส่วนนะ ส่วนหนึ่งคือ ไปจริง

ถาม: ไปยังไงคะ

ตอบ: ไปตามแรงอธิษฐาน หรือไปตามนิมิต อันนั้นก็ไปจริง คือส่งกระแสจิต
ไปแล้วเขาก็รับได้ อันนั้นก็มิ และอีกส่วนก็คือว่ามันเป็นจิตของผู้ฝัน
เอง ผู้ฝันเองกำลังคิดพิจารณาเรื่องอะไรอยู่ที่ตาม เขากำลังคิดถึงอะไร
อยู่ เขาก็จะจำลองภาพออกมาตามสิ่งที่เขาคิด อันนั้นก็เป็นอีกส่วน

นึ่ง มันมีสองส่วนด้วยกัน เพราะฉะนั้นบางทีเราฝันเห็นหลวงพ่อบุญ
มันไม่แน่ว่าท่านมาหาจริง หรือว่าเรากำลังฝันถึงสิ่งที่เรานับถือมาก
ที่สุด สิ่งที่เราถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ ภาพของท่านก็จะมาปรากฏ
มาเป็นตัวแทนในสิ่งที่เราฝัน บางทีเราฝันเห็นแขกอินเดียนุ่งหม้อผ้า
แบบคนอินเดีย ขับรถมากับเราหรือไปที่ไหนกัน อันนั้นเราก็จำลอง
ได้ว่าอินเดียของเรา สำหรับผู้ฝัน อินเดียคือเมืองของพระพุทธเจ้า
อินเดียคือเกี่ยวกับเรื่องศาสนา เรื่องที่เรากำลังดูคือเรื่องของศาสนา
พุทธ คือจะจำลองมาแบบนี้ เพราะฉะนั้นมันเป็นสองส่วน บางที
อาจจะจริงที่บุคคลนั้นส่งกระแสจิตมาจริง ถ้าส่งมาแล้ว บุคคลนั้น
อยู่ในนิมิตแล้วส่งมาแล้ว แล้วอีกฝ่ายนึ่งรับได้

ถาม: สมมติว่า ส่งในทีนี้คือ แมื่กำลังคิดถึงคนนี้อยู่ คิดว่าถ้ามีโอกาสอยาก
บอกเขาว่าอย่างนี้ ๆ ถ้าเขาเปิดประตูรับอยู่ ก็จะสัมผัสได้

ตอบ: ก็รับได้เลย แล้วแต่ว่าผู้ส่งกับผู้รับตรงกันหรือเปล่า อันนั้นเป็นอย่าง
นึ่ง แต่อีกอันนึ่ง ผู้ฝันกำลังคิดเรื่องนี้ ๆ อยู่ แล้วก็จำลองเอาตามที่
เขาฝัน

ถาม: อย่างที่แม่พูดเมื่อกี้ ถ้าเราจะฝันถึงใครสักคน สมมติถ้าเป็นในแง่ว่า
เป็นไปได้ว่าเขาเป็นตัวแทนอะไรสักอย่าง อะไรสักอย่างที่เรากำลัง
คิดอยู่ แล้วถ้าเราฝันถึงคนเดิมบ่อยมากในหลายกรณี เดียวกันนั่งรถ
ไปด้วยกัน เดียวกันมีการทะเลาะกัน เดียวกันมีคนนี้กับคนอื่นพูดกัน
แต่ฝันถึงคนเดิมอยู่เรื่อย ๆ มันจะแปลว่าอะไร

ตอบ: แปลว่าจิตของเราผูกพันอยู่กับคนคนนั้นตลอดเวลา ไม่ปล่อยไม่วางเลย

ถาม: แล้วทีนี้ถ้าเราคิดถึงคนนี้อยู่บ่อย ๆ เราควรจะหาใหม่ว่า ทำไม เราควรจะหาทางปล่อยเขาใหม่

ตอบ: แน่นนอน

ถาม: แล้วเราต้องทำยังไง

ตอบ: ต้องพิจารณาดูว่าอะไรที่ทำให้เราข้องเกี่ยวกับคนคนนี้มากมาย อาจจะมีสัก ๆ เราผูกพันอยู่กับเขา มีตัวอย่างนี้ เราผูกพันกับคนคนหนึ่ง ตั้งแต่เด็กจนโต ไม่ว่าจะฝัน ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะเห็นแต่คนคนนี้ตลอด เราจำเป็นต้องเอาคนนี้ออกมา เอามาตั้งไว้แล้วดูจริง ๆ ว่าอะไรที่ทำให้เราฝันแต่ถึงคนนี้ประจำ สองคนด้วยซ้ำ เด็กผู้ชายคนหนึ่งกับเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง เมื่อเรามาดูจริง ๆ ว่า อะไรที่ทำให้เราผูกพันขนาดนั้น อะไรที่ทำให้เราฝันอยู่ได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะฝันอะไร จะต้องมีคนนั้นขึ้นมาตลอด พอมาดูจริง ๆ แล้ว เราติดกับนิสัยของเขา ติดกับคาแรกเตอร์ของเขาทั้งสองคนนี้มีคาแรกเตอร์เดียวกันคือ เจ็บแล้วก็จัดการปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเจ็บ อย่างสุขุม เราทิ้ง เราชอบ เราไม่ได้เป็นแบบนั้นเลย แต่เราชอบ ชอบมาก แต่เราไม่รู้ตัว ทีนี้พอเห็นคนอื่นที่ไม่ใช่สองคนนี้ ตอนนี้ตอนที่เรปฏิบัติแล้ว เอาคนนั้นมายื่น แล้วลองเอาหัวคนอื่นใส่ สมมติว่านิสัยแบบนี้แต่เป็นหน้าคนอื่น ลองดูซิว่าเรายังคิดเหมือนเดิมไหม ปรากฏว่ามันไม่เหมือนเดิม

ก็คน ๆ สรุปลงแล้วเราติดที่นิสัยของสองคนที่เราฝันถึงตลอด เพราะฉะนั้น
จำเป็นที่เราต้องทำลาย ไม่อย่างนั้นก็จะเกิดตามเขาไปทุกภพทุกชาติ

ถาม: แล้วทำลายยังไงคะ

ตอบ: เมื่อได้รู้แล้วว่า เราไม่ได้ติดที่ตัวบุคคล เราติดที่นิสัย หรือถ้าเราติดที่
ตัวบุคคล เราก็ต้องทำลายธาตุ ๔ ด้วยธาตุ ๔ แต่ถ้าเราติดที่นิสัย ก็
เอานิสัยนั้นมาคลี่ดู เอามาขยายดูว่าคนที่มึนนิสัยที่เราชอบคือ เจียบ
ขริม ไม่พูด ถามก็ตอบแต่น้อย ชอบจ้ง ไม่ว่าจะอยู่ในผู้หญิงหรือผู้ชาย
ที่นี้มาดูอีกมุมหนึ่งของนิสัยที่เราชอบ สมมติเราจะถามเขา เขาก็ตอบ
แต่น้อย มีอะไรเราอยากจะทำจะคุย เขาก็ขริม เขาไม่พูด โทษของคน
ที่ขริม โทษของคนพูดน้อยมีอะไรบ้าง พอดูอีกข้างของมันแล้ว ข้างที่
เราชอบคือข้างดี แต่ข้างที่ไม่ดีของมันคืออะไร พอดูออกมาได้อย่างนี้
มันวางได้ทันทีเลยว่าตลอดมาสิบหกสิบเจ็ดปี เราไม่เคยมองอีกด้าน
หนึ่งของความเจียบขริม ของคนที่พูดน้อย ของคนที่เอาแต่เจียบ เรา
ไม่เคยคิดถึงด้านเสียเลยว่า เราอยากจะช่วยเขาเวลาเขาเป็นทุกข์ เรา
อยากจะทำเขา ให้เขาตอบเราหน่อย ให้เขาพูดกับเราหน่อย แต่เขา
ไม่พูดเลย เขาเจียบเก็บเอาไว้คนเดียว เรารักเขา เราทนได้ไหม หรือ
แม้แต่คิดว่าเราไม่มีความสำคัญสำหรับเขาเลย เป็นขนาดนี้เขายังไม่
พูดให้เราฟังเลย แค่นั้นแหละ อยู่ได้ไหม เรายังอยากจะเป็นเจ้าของ
ของคาแรกเตอร์นี้อยู่ไหม มันปฏิเสธนะ มันบอกว่าไม่เอา ในที่สุดมัน
บอกว่าไม่เอา นึกว่ามันจะดี ที่จริงแล้วพอดูด้านที่ไม่ดีของมัน ทุกข์

มากมาย ถ้าเขาเป็นทุกข์แล้วเราไม่สามารถช่วยได้ เขาไม่ระบายกับเรา เพราะเขาเป็นคนพูดน้อย เขาเป็นคนที่ไม่อยากจะถูกพูด

ถาม: พอแม่ดูอย่างนี้แล้ว แล้วมันเอาออก คือมันวางได้ นิสัยที่เราชอบ มันมีทั้งดีไม่ดี

ตอบ: มีทั้งโทษตามมาด้วย

ถาม: ถ้าเราได้มาเป็นของเราแล้ว มาเป็นคนที่อยู่ใกล้ชิดเราแล้ว เราก็ไม่ปรารถนาอยู่ตลอดไป ถ้าอย่างนั้น เราก็ไม่เอาแล้วตรงนี้ หลังจากคิดอย่างนี้แล้ว แม็ยังฝันเห็นสองคนนี้อยู่ไหม

ตอบ: จบ

ถาม: ไม่เคยสักครั้งเดียวเลยเหรอกะ

ตอบ: ฝันก็ห่างมากมาย ฝันก็ไม่มีความผูกพันแล้ว

ถาม: คือฝันแค่ว่าเขาเป็นตัวแทนอะไรสักอย่าง

ตอบ: แทบจะเรียกได้ว่าไม่ฝันแล้ว ไม่ฝันเลย

ถาม: ถ้าสมมติเราคิดว่าเราพิจารณาเรื่องคนนั้นครั้งนึงแล้ว แต่ว่าหลังจากนั้น ก็ยังฝันอยู่ แต่ไม่ได้ฝันแบบผูกพัน สมมตินะ แค้ฝันว่าเห็นเขาเป็นตัวแทนอันนั้นอันนี้ มันเป็นไปได้ไหมว่า แค้สักแต่ฝันเห็นเขาเฉย ๆ

ตอบ: เป็นไปได้ เพราะเขาจะเป็นตัวแทนของคนไม่พูดสำหรับเราไง ถ้าเราจะฝันถึงอะไรหรือใครสักคนที่ไม่พูด มันก็จะมีเขามาปรากฏ แต่ตอน

นี่ใจเรารู้ดีรู้ซำแล้ว เราไม่ต้องการเป็นเจ้าของบุคคลนี้ หรือลักษณะ
ในตัวของคุณคนผู้นี้

ถาม: เราก็ดูที่ใจเราว่า เราเห็นเขาในฝันเราแล้วเรายังติดเขาอยู่ไหม
หรือมันแค่ทำให้เราเห็นว่า ตอนสมัยเราเป็นเด็ก แค่นั้น

ตอบ: แทบจะไม่ฝันเลย เรียกว่า หนึ่งหรือสองครั้ง ตั้งแต่ปฏิบัติมาสิบล
กว่าปี ไม่อย่างนั้นจะฝันถึงเขาแทบทุกคืน แทบทุกอาทิตย์ ฝัน
บ่อยมาก ซื่นซม

ถาม-ตอบ

๖๖

กรรมใหม่ กรรมเก่า

ถาม: คนชอบถามว่า สมมติว่าเราเห็นผู้ชายกำลังจะตีผู้หญิงคนหนึ่ง เราเข้าไปช่วยเขาในรูปแบบไหนก็ตาม เราจะรู้ได้ไงว่าที่เราช่วยเขามันเป็นกรรมเก่าของเราที่เราเคยมีอะไรต่อสองคนนี้ หรือว่ามันเป็นกรรมใหม่ที่เรากำลังประพาศอยู่ เราจะรู้ได้ไงว่า อันไหนเป็นกรรมเก่า อันไหนเป็นกรรมใหม่

ตอบ: เราไม่มีทางรู้ได้เลย บางอย่างพอจะคะเนได้ว่ามันเป็นกรรมเก่า ก็คือว่าเราต้องรับ เช่น อยู่ ๆ เงินหาย อยู่ ๆ ไปถึงโดนตี อยู่ ๆ เกิดอุบัติเหตุ อันนั้นเป็นกรรมเก่าแน่นอน แต่ว่าการกระทำแบบนี้ จะบอกว่าเป็นกรรมเก่าหรือกรรมใหม่ที่เรากำลังจะเข้าไป กระโจนเข้าไปหา มันอาจจะเป็นได้ทั้งกรรมเก่าและกรรมใหม่ แต่ว่าจะเป็นกรรมเก่าหรือกรรมใหม่ก็ตาม เรากำลังกำหนดกรรมนั้นใหม่ จะเป็น

กรรมเก่าหรือกรรมใหม่ เรากำลังกำหนดให้มันเป็นไปในทิศทางที่เราต้องการวันนี้

ถาม: คืออาจจะเป็นกรรมเก่าที่พาเราไปตรงนั้น แต่ว่าเราจะทำตัวยังไง อันนั้นคือกรรมของวันนี้ ที่เราสามารถที่จะกำกับว่า วันนี้ฉันจะทำแบบนี้ ๆ หรือว่าไม่ทำแบบนี้ ๆ

ตอบ: ใช่ เรากำหนดได้ ต่อให้เป็นกรรมเก่าทำให้เราต้องผ่านไปตรงนั้น เรากำลังจะสร้างกรรมใหม่ นิสัยเดิมนะ เราเห็นปั๊บ เราจะสร้างกรรมใหม่ทันที คือเราจะตีผู้ชายคนนี้ให้หยุดก่อน เราจะไม่นึกหรือทราบดีว่าโทรหาตำรวจ เพราะมันไม่ทัน ผู้หญิงจะตายอยู่แล้ว ต้องไม่ทัน หรือว่าคนพวกนี้ยื่นคู่มือได้ยังไง เคียดแค้นขึ้นมา แล้วทำอะไรที่เราเคยทำ คือเป็นฮีโร่ แต่สมมติว่าอันนั้นเป็นกรรมใหม่ เราจะไม่ทำแบบที่เคย ที่ชอบทำ แต่จะมีสติและโทรเรียกตำรวจ ๙๑๑ หรือว่าจะสร้างสถานการณ์ได้ก็ทำให้ตรงนี้หยุดเสียก่อน อันนี้เรียกว่า ยังไงก็จะเป็นกรรมใหม่แน่นอน กรรมใหม่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือกรรมเก่ามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่กรรมใหม่มีแน่นอน สุดแต่ว่า เราจะให้กรรมใหม่ออกมาในรูปแบบไหน เป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดี

ถาม: และมันสำคัญไหมที่จะรู้ว่า นี่เป็นกรรมเก่าหรือว่ามันเป็นกรรมใหม่

ตอบ: ไม่สำคัญ

ถาม: แล้วทำไมคนถึงถามเรื่องนี้บ่อย ๆ

ตอบ: เพราะว่าอยากจะโทษใครสักคน หรืออยากจะมีเหตุผลว่าทำไมถึงต้องเป็นแบบนี้ อธิบายให้ได้แล้วเราอาจจะสบายใจขึ้น หลาย ๆ คนจะเป็นแบบนี้ ขอให้รู้ว่าทำไมฉันโดนอยู่คนเดียว ทำไมถึงไม่ยุติธรรม ส่วนใหญ่พูดถึงกรรม เราจะพูดถึงด้านที่ไม่ดี เราจะไม่พูดว่ากรรมถูกลอตเตอรี่ เราไม่เรียกว่ากรรม เราเรียกว่าโชค แต่จริง ๆ แล้ว กรรมมีทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายดีและไม่ดี ฝ่ายดีคนไม่ค่อยพูดถึง ถ้าเราพูดถึงกรรม เรามักจะพูดถึงฝ่ายไม่ดี

ถาม: ถ้าอย่างนั้น ในฝ่ายที่เราปฏิบัติ มันจะมีโทษไหม ถ้าเราพิจารณาอะไรสักอย่าง เรื่องสักเรื่อง แล้วเราหาเหตุไม่ได้จริง ๆ เราก็ต้องสรุปว่าสงสัยมันเป็นเพราะกรรมมัง

ตอบ: หลวงพ่อจะพูดเสมอว่า ให้พยายามจนสุดความสามารถก่อน ด้วยเหตุ ด้วยผล โกลั โกล ละเอียด หยาบ ท่านบอกว่า ให้พยายามสุดความสามารถ ถ้ายังหาคำอธิบายไม่ได้อีก ถึงค่อยเอาลงเรื่องกรรม เรื่องกรรมจะเป็นเรื่องสุดท้ายของการพิจารณา เพราะถ้าเราลงเรื่องกรรมเมื่อไหร่ เราไม่ได้คิด เท่ากับสรุปลงหลุมไปเลยว่า โอเค คงเป็นกรรมของฉันนั่นแหละ จบ แต่ส่วนใหญ่แล้วเวลาแม่คิดพิจารณากรรม แม่จะไม่เคยเอามาใช้เลย เอามาใช้ ก็จะเพียงผิวเผินว่า คงจะเป็นกรรม แล้วแม่ก็จะต่ออีกว่ากรรมแบบไหนนะที่ฉันทำมา มันถึงจะมาเป็นแบบนี้ไปได้ ถึงจะลงเรื่องกรรม แม่ก็ไม่หยุดลงแค่กรรม แต่คนส่วนใหญ่ลงเรื่องกรรมแล้ว ก็จะหยุดอยู่ตรงนั้น

ถาม: ก็จะเริ่มที่กรรม

ตอบ: แต่เราจะเริ่มที่กรรม เพราะว่าลงที่กรรมเสร็จ เราจะบอกว่ากรรมอะไรที่ทำมาแบบนี้ โดยการออกมาดูข้างนอก คนทำแบบไหนได้ผลอย่างไร

ถาม: คือดูในโลกนี้ว่า กฎของกรรมเป็นยังไงบ้าง

ตอบ: แล้วก็พอสมควรได้ว่า โอ้ ฉันคงเคยทำแบบนี้มาหรือเปล่า ฉันทำแบบนี้มาหรือเปล่า แบบนี้หรือเปล่า ฉันก็ร้ายไม่ใช่เล่นนะเนี่ย มันก็น่าตำหนิตัวเองนะ ว่าทำไมเราถึงต้องโดนแบบนี้ มันก็สมแล้วล่ะ มันเป็นการทำให้เกิดความยุติธรรมกับใจเราขึ้น กรรมก็จะเป็นประโยชน์เหมือนกัน แต่คนส่วนใหญ่ถ้าปฏิบัติแล้ว โดยเฉพาะแนวทางสายปัญญานี้แหละ ถ้าลงกรรมเมื่อไหร่ก็จะจอตันทันที หยุตันทันที

ถาม: คือด่วนสรุปไปเลย

ตอบ: ก็จะเสียประโยชน์ ถ้าเอาประโยชน์ก็คือว่า สรุปลงเรื่องกรรมแล้ว ก็ออกไปหาข้อมูลข้างนอกอีกหน่อยว่า ถ้ากรรมเป็นแบบไหน ถูกใช้ไปยังไง ทำไมคนถึงถูกประหารชีวิต คนที่เขาอยู่ในห้องขังทำไมถูกประหารชีวิต ทั้ง ๆ ที่ว่าไม่แน่ด้วยซ้ำว่าทำผิดจริงหรือเปล่า หรือว่าทำไมคนบางคนถึงต้องไปเข้าห้องขังแทนคนอื่น เขาจับผิดตัว ยี่สิบสามสิบปีออกมา ปรากฏว่าเขาไม่ได้ผิดเลย กรรมอะไรที่ทำให้เขาต้องเป็นแบบนี้ มันทำให้เราต้องนั่งคิดนะว่า ชาตินี้เขา

เป็นคนดีแต่ทำไมเขาต้องไปนั่งในห้องขังแบบนั้นสามสิบปี มันบอกได้ง่าย ๆ เลยว่า เหมือนเขาจับผิดตัว แต่จริง ๆ แล้วเขาจับตัวถูกต้องแล้ว เขารอดมาจากชาติอื่นที่ทำผิดแต่ไม่ถูกทำโทษ แต่มันล่าช้าไปเป็นชาติอื่นเท่านั้น กรรมมันจะยุติธรรมเสมอ

ถาม: รอดมาจากชาตินั้น ถือว่าเป็นโชคใช่ไหม ทำผิดแต่ไม่ได้รับผลมารับชาตินี้แทน

ตอบ: ตายไปก่อน พอมาชาตินี้ ไม่ได้ทำอะไรเลย เขาจับตัวผิด รับไปเลยดี ๆ สามสิบปี ถ้าเรื่องกรรมแล้ว มันไม่มีทางหรอกที่จะเข้าไปอยู่ฟรี ๆ สามสิบปี ทำมาแล้วทั้งนั้น คุณหนีมาได้ชาติที่แล้ว แต่พอมາเกิดชาติใหม่ กรรมก็ตามคุณมาติด ๆ เลยเหมือนถูกขังฟรี แต่ความจริงใช้กรรมของชาติก่อนนี้

ถาม-ตอบ ๒๗ ชะตากรรม

ถาม: บางทีหมอดูจะดูให้ว่า ช่วงนี้มันแย่มากเลยนะ หกเดือนนี้จะเป็นขาลง จะมีแต่เรื่องไม่ดีให้ระวังเอาไว้ แล้วก็หลังจากวันที่หกเดือนนี้มันจะดี มันจะรุ่ง ๆ คือเขาจะรู้ได้อย่างไรว่ามันเกี่ยวอะไรกับกรรม กรรมเรามันเกี่ยวกับพวกดาวยังไง

ตอบ: มันมีศาสตร์ ศาสตร์ที่แปลว่าการศึกษเกี่ยวกับดูดาว ดาวเกี่ยวกับการมาเกิดของคน เกี่ยวกับวันไหนยังไง จะถือว่าไม่มีเลยก็ได้ ตามในประวัติศาสตร์แล้ว แม้กระทั่งพระพุทธเจ้าก็เคยเรียน มันก็มีเรื่องพวกอย่างนี้เหมือนกัน

ถาม: คือว่ามันโยงกันอยู่หรือคะ

ตอบ: มันโยงกันอยู่ เกี่ยวกับวันเดือนปีเกิด เกี่ยวกับเวลาที่มาเกิด สถานที่เกิด มันโยงกันอยู่ แต่ว่ามันมีสิ่งหนึ่งที่อยู่เหนือพวกนี้เหมือนกัน สิ่งที

อยู่เหนือพวกนี้ก็เหมือนกับว่า การปฏิบัติของเราที่แหละ เขาเรียกว่ากรรมอีกเหมือนกันที่ทำให้เราอยู่เหนือสิ่งพวกนี้ สิ่งพวกนี้จะไม่เป็นจริงไปได้ คือความเห็นของเรา เรากำหนดกฎเกณฑ์ชะตากรรมของเราเอง คือความเห็นของเราเป็นแบบนี้ ถ้าเรายังเป็นแบบเดิม เราก็จะกระโดดลงไปเลย ถ้าเจอคนเขาทะเลาะกัน หรือว่าคนที่ทำอะไรไม่ยุติธรรม เราจะไม่รอแน่ เราจะกระโจนลงไป ทั้ง ๆ ที่เรื่องไม่ใช่เรื่องของเราเลย ผ่านไปเห็นอะไรสักอย่างที่มีมันไม่ยุติธรรม ถ้าผู้ชายกำลังฟาดผู้หญิง ตีผู้หญิง ทั้งเตะทั้งต่อย จนเลือดโชกแล้ว คนยังยืนดูเฉยอยู่ เราผ่านเข้าไป เราไม่อยู่เฉยแน่ จะบอกเขาหยุดเดี๋ยวนี้ แต่ถ้าเขาไม่หยุด เราพร้อมจะหาไม้หาอะไรสู้แทน ไม้รู้ด้วยซ้ำผู้หญิงคนนั้นทำอะไรผิดมา เราจะบอกว่า จะให้ผิดยังงี้ก็ตาม อย่างนี้มันก็ไม่ยุติธรรม ตัดสินเขาด้วยตัวบทกฎหมายสิ อันนี้เราเรียกว่าเราคนเก่าจะกระโจนเข้าไปในทันที จริงไหม แต่ถ้าความเห็นของเราเปลี่ยน เราเห็นว่า ใครก็มีกรรมเป็นทางเดินของตัวเอง การกระทำของเราอาจจะไม่ใช่ว่าเพิกเฉยนะ เราอาจจะมึนสับสนเลือกมากขึ้น คือ ไม่เอาตัวเข้าไปเสี่ยง เราอาจจะโทรเรียกตำรวจ ๙๑๑

ถาม: หรือเราอาจจะเรียกให้คนอยู่ข้าง ๆ เข้ามาช่วย

ตอบ: คือช่วย ไม่ใช่ไปทำร้ายคนที่ทำร้ายคนอื่น คืออาจจะจับตัวเขาอย่างละมุนละม่อม ทำให้สงบลง หรือเอาน้ำสาดทั้งสองฝ่าย หรืออะไรก็ได้ที่มันดีกว่านั้น ที่มันไม่ใช่ว่านิสัยเดิมเราค่วนตัดสินไปทันทีว่ามัน

ไม่ยุติธรรม ฉันจะต้องทำอะไรสักอย่าง คนที่ทำร้ายอีกคนนึง มันใช้ไม่ได้ คือเรากำหนดกรรมของเราไม่ได้ มันเป็นไปตามกรรม ถ้าเขาบอก วันเดือนนั้นปีนั้นเราจะต้องเป็นอย่างนี้ เราก็คงต้องเป็นอย่างนั้น เพราะเราอยู่ในโลกที่มีน้มนุ่นแบบนั้น แต่ตอนนี้เรากำลังหมุนทวนโลก โลกหมุนไปทางซ้าย แต่เราจะหมุนไปทางขวา โดยการกำหนดความเห็นของเราเอง สิ่งนี้เกิดขึ้นแบบนี้ ความเห็นของเราจะเห็นว่า มันเป็นกรรมของใครของมัน สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นวันนี้มันต้องเป็นแบบนี้ แต่เราจะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยวิธีใด ที่จะทำให้สิ่งนี้หยุดโดยละมุนละม่อม โดยที่เราไม่เจ็บ โดยที่เราไม่ต้องถูกพญาบาท โดยที่เราไม่ต้องให้เขาเห็นก็ได้ว่าเราเป็นคนทำ มันจะไม่ค่อยมีอัตตา ตัวตนอยู่ในนั้นแล้วว่ ฉันจะต้องเป็นพระเอก เป็นนางเอกเข้าไปจัดการเรื่องนี้ แบบนี้ไม่ยุติธรรม พวกคุณยืนดูอยู่ได้อย่างไร อันนั้นเราเรียกว่าเป็นการกำหนดกรรมของตัวเอง ที่บอกว่าเราไม่ได้อยู่เหนือกรรม แต่กำกับกรรมได้

ถาม-ตอบ

๒๘

ขอเอาเรื่องคนรอบข้าง

ถาม: คำถามนี้มีคนถามบ่อยคือ จะเป็นคนที่อยู่บ้านเดียวกัน หรือว่าเป็นเพื่อนร่วมงาน คือเรารู้ว่าเราหาเรื่องเขา ให้เขาทำตามที่เราต้องการ แต่เราก็ไม่เคยพอใจ ตำหนิเขาไปเรื่อย

ตอบ: หาเรื่องเขาทั้งขึ้นทั้งล่อง ว่าจั้นเถอะ

ถาม: ใช่ แต่ก็รู้ตัวว่าหาเรื่องเขา ไม่มีวันพอใจ เมื่อรู้พฤติกรรมของตัวเอง จึงพยายามที่จะไม่พูดและเก็บไว้ในใจ แต่มันไม่หยุด

ตอบ: มันก็ยังหาเรื่องเขาอยู่ละสิ

ถาม: ทุกข์ทรมานมาก คือเห็นหน้าเขาเมื่อไหร่ก็ ฮึ้ยทำไมหนอ ทำไม จะทำยังไงดีที่จะไม่ให้รู้สึกอย่างนี้

ตอบ: หาโทษ โทษที่มันเกิดกับตัว โทษที่มันเกิดกับคนอื่น พุดออกไปก็สร้างโทษ ทำให้เขาเกลียด ทำให้เขาโกรธ

ถาม: ก็เลยหยุดแล้วตอนนี้ ไม่พุด

ตอบ: ที่นี้พอหยุดก็สร้างโทษให้ตัวเองคือ ดำอยู่ในใจ ยิ่งจะระเบิดเข้าไปใหญ่ใช่ไหม ฉะนั้นหาโทษตรงนี้ว่า โทษมันมากมายแค่นั้น หามาเป็นเรื่อง ๆ ไป เรื่องนี้อยากเอาเรื่องเขา เรื่องสวดมนต์ แจกแจงไปว่าเราอึดอัดจะตายแล้ว สวดตามคนนี้ก็ไม่ได้ คนนั้นก็เสียงสูง คนนี้ก็เสียงต่ำ แย่มาก เราไม่เคยดูว่าเราละสวดเสียงอะไร มีปัญหากับใคร

ถาม: ก็เพราะที่สุดนี้

ตอบ: เราบอกว่าเราสวดเพราะที่สุด เอาเราเป็นมาตรฐานโลกได้ไหม ถ้าไปวัดอื่นละ เราจะขึ้นไปเหมือนกับประกวดบนเวทีใหม่ว่า ทุกคนฟังฉันฉันจะเป็นคนสวดนำ ให้สวดตามฉันนะ มันไม่เป็นอย่างนั้น การสวดมนต์เขาเอาตามหัวหน้า หัวหน้าจะสวด “นะโม ตัสสะ...” (เสียงต่ำ) คุณก็ต้องสวดเสียงต่ำตามเขา คุณจะมาสวดเสียงสูง มันไม่ได้ คือเขามีกฎกติกาแบบนั้นเพื่อให้ทำตาม นี่จะบอกฉันเก่ง ไปไหนฉันเก่ง ก็ไม่ได้ นั่นแหละ ถึงบอกว่าต้องพิจารณาลงมาที่ตัวเราว่า แต่ละเรื่อง ๆ มันมีโทษแค่นั้น มันไม่ง่ายหรอกนะการที่จะติดตัวเอง แต่เวลานั้นเป็นงานอย่างหนึ่งที่เราต้องทำ แม้ก็เป็นมาแล้วเหมือนกัน อันนี้ ถึงพุดเรื่องสวดมนต์ ก็จัดการคนทุกวี่ทุกวัน พอเริ่มจัดการปั๊บในใจโกรธพืดพืด ๆ อีนี้มาอีกแล้ว พอเห็นหน้าเขาก็ลุ่มใจแล้ว

พอจะนั่งสวดมนต์ก็กลุ่มใจแล้ว บอกว่าอีนี่สวดเสียงต่ำ กูตายแน่ ๆ แล้วทำไมเราไม่คิดว่าเราปรับให้เข้ากับเขา หรือว่าทำอะไรก็ได้ที่มันเข้ากันได้ แล้วรู้ไหมว่า ธรรมชาติของมนุษย์ อันนี้คือพิจารณาแล้วนะ ธรรมชาติของมนุษย์เนี่ย โทนเสียงไม่เหมือนกัน ไม่งั้นเขาจะบอกว่า คนนี้ร้องโอเปร่าเก่ง

ถาม: คลาสสิกส์เก่ง ป๊อปหรือว่าร็อก

ตอบ: คนนี้ร้องที่ประเภทตะโกนดัง ๆ คนตะโกนดัง ๆ ไม่ใช่จะตะโกนได้ไพอะไรทุกคนนะ บางคนร้องเสียงใส ๆ เป็นระฆัง เพราะฉะนั้นยังมีตั้งหลายแบบเลย แล้วเราอยู่ในประเภทไหน เราต้องหนึ่งในหลายอัน ไม่ใช่เราเป็นได้ทุกอันนะ เพราะฉะนั้นอันนี้คือเรื่องธรรมชาติ โอเค วอกกลับมาหาคนอื่น ๆ ที่สวดมนต์ไม่ได้แบบเราหรือสวดคนละแบบ ไม่ใช่ว่าเขาสวดไม่ดี แต่เขาอยู่คนละโทนเสียง เขาเสียงต่ำไม่ได้ เขาต้องขึ้นเสียงสูง อีกคนไม่ได้ต้องขึ้นเสียงกลาง เพราะฉะนั้นก็จำเป็นว่าเรารู้แล้ว เราจะปรับหรือให้เขาปรับกับเรา ในเมื่อเขายังไม่รู้ เราก็ต้องปรับกับเขา เราจะได้ไม่นั่งด่าเขาในใจ มันจะจบไปเรื่องนึง พอเรื่องหน้าเป็นอะไร ไม่ทำความสะอาด ตอนที่อยู่ที่นู่น เมืองไทย ทำไม่ทำความสะอาดดี พอมาที่นี่ทำไม่ไม่ทำ เราต้องดูเหตุผลแล้วว่าทำไมถึงไม่ทำ มันมีอะไรบ้างเป็นเหตุผลที่เขาไม่ทำ เขาไม่รู้ไหมว่าอะไรจัดไว้ตรงไหน ไม่รู้อะไรคืออะไร เป็นไปได้ไหม ใช่ ตอนที่อยู่ที่นู่นเขาทำอะไร กวาดขึ้นที่ศาลาที่โบสถ์ทุกวัน ทำความสะอาด

ตื่นขึ้นมาต้องไปทำก่อนเลย เพราะมันมีนกมาขี้ทุกวัน แต่ที่นี้มันไม่มี แล้วจะให้เขาทำอะไร กวาดพื้น แล้วกวาดยังไง มันมีแต่พรม แล้วเขาใช้อะไรกวาด ไม้กวาดก็ไม่มี แล้วสกปรกจะให้กวาด มันก็ไม่ได้สกปรกเลย เทียบที่นี้กับเมืองไทยมันต่างกันลิบลับ ที่นี้ไม่กวาดหัววัน ยังไม่เท่ากับเมืองไทยไม่กวาดหนึ่งวันเลย คือมันมีหลายอย่างที่ทำให้เราเห็นได้ว่า มองดูความจริงสักหน่อยไหม ก่อนจะติ๊ก่อนจะว่า มีเครื่องซักผ้าทำไมไม่ซัก ซักมือ อ้าว ก็มันมีอยู่สองชั้น จะให้เขาซักเครื่องก็เปลืองน้ำ เปลืองไฟ ก็ถูกของเขาไหมละ มันก็ถูกนะ ซักมือแล้วมันผิตตรงไหนละ คือหาดูว่าที่เราเอาเรื่องกับความเป็นจริง มันเป็นอย่างไง แล้วมันจะทำให้เราค่อย ๆ เห็นว่า เอ๊ะ แล้วเราไปหาเรื่องเขาทำไม อ้าว ก็เพราะเขาคนใหม่เราจัดการเขาได้ จริงหรือเปล่า จัดการเขาได้ จะใหม่หรือเก่าใครจะยอมให้เราจัดการ เราไปที่อื่น แล้วเราให้คนอื่นจัดการเราไหม คือพอเราดูแบบนี้ไปที่ละเรื่อง ๆ ไร้ที่มันอัดอั้นอยู่ในใจก็จะค่อยๆ ไล่ไปที่ละนิด ๆ พร้อมกับทบทวนรู้ไปในขณะเดียวกัน แล้วเราก็จะดีขึ้นไปเรื่อย ๆ เองแหละ แต่อย่าหวังว่าในหัวใจเรามีก็เรื่อง มีอีสิบเรื่อง จะให้มันโละทีเดียวยี่สิบเรื่อง มันไม่ใช่ ต้องเป็นเรื่อง ๆ แล้วมันจะเสร็จในที่สุด

ถาม-ตอบ

๒๙

โลก โกรธ หลง

ถาม: ส่วนใหญ่คนจะบอกว่าสูตรก็คือ ละโลก ละโกรธ ละหลง ในแง่ปฏิบัติจริง ๆ เราจะทำยังไง

ตอบ: ก่อนอื่น จะต้องขอย้ำตรงนี้ก่อนว่า อย่าเอาผลมาปฏิบัติ หลวงพ่อพูดเสมอเลยนะ เราเอาเรื่องโลกเรื่องเดี๋ยวก็แล้วกัน อย่าพูดถึงโกรธและหลงเลย อันนั้นยกไว้ก่อน เรื่องโลกนี่หลวงพ่อบอกว่าทำบุญทำไปเถอะทำเยอะ ๆ แล้วจะทำให้เราหายโลก ท่านบอกว่ำนั่นมันไม่ใช่ มันเป็นการเอาผลมาปฏิบัติ ปฏิบัติจะละโลกจริง ๆ มันต้องเข้าใจตรงที่ว่าสิ่งที่เราโลกคืออะไร ของสิ่งไหน สิ่งรอบตัวเรา ของใช้ เหมอ เสื้อผ้าเหมอ เงินทองเหมอ เราโลกอะไร สิ่งที่เราโลกคืออะไรจริง ๆ ถ้าเราเอาตรงนั้นมาดูและเข้าใจ มันจะไม่โลกอีก แต่ถ้าเราคิดว่า แค่อำนาจเงินที่มีออกไป ชื่อของไปถวายพระเยอะ ๆ แล้วจะทำให้

เราหายโลก ไม่หาย คิดดูตามหลักความเป็นจริงสิ เรามีจะให้ เราก็ให้ไปแล้วก็เข้ามาอีก เรายังคิดด้วยซ้ำว่าให้ไปเท่าไรก็กลับเข้ามาคืนเท่านั้น บางคนทำบุญเพื่อที่จะให้ได้เงินเพิ่ม ทำบุญกับบอริยเจ้า ไ้อรร่ารวยดี ทำบุญกับพระพุทธรูปเจ้ารวยดี อันนั้นไม่ใช่การละโลก ที่จะละความโลภคือเข้าใจสิ่งที่เราโลภว่ามันคืออะไร คือเสื้อผ้าเราโลก เสื้อผ้า หรือเราโลภกระเป๋าคือ โลภรองเท้า ผู้หญิงมีรองเท้าสามสิบ สี่สิบคู่ กระเป๋าคือไม่รู้ว่ากี่ร้อยใบ จริง ๆ แล้วใบเดียวมันก็ใช้ได้แล้ว แต่เราคิดว่าใบนี้ใช้งานนั้น ใบนี้ใช้กับเสื้อผ้าสีนี้ เราเรียกว่าโลกคือไม่เข้าใจความหมายของคำว่ากระเป๋าเขาเอามาใช้ทำอะไร กระเป๋า คือใส่สตางค์ใส่ของเวลาที่เรากลับไปข้างนอก แต่เมื่อเราไม่เข้าใจ เราก็จะโลภ รองเท้าก็เหมือนกัน เรามีสักสามสี่คู่ ก็อาจจะไม่เรียกว่าโลภนะใส่ตามฤดูกาล ทำให้ถูกต้องตามฤดูกาลแล้วก็ใส่นาน แต่ว่าถ้ามีมากกว่านั้น เราก็เรียกว่าโลภ เราไม่เข้าใจในสิ่งของที่เราได้อยู่

ถาม: แล้วที่เขาบอกว่า “โลก โกรธ หลง” ทำไมเขาเรียงอย่างนั้น ทำไมไม่มา โกรธ หลง โลก

ตอบ: มาแบบนั้น จากพระสูตรก็เป็นแบบนั้น จากการที่เราปฏิบัติก็เป็นแบบนั้น คือว่าวัตถุสมบัติเป็นฐาน เป็นฐานของโลก เป็นฐานที่ทำให้คนโกรธกัน เป็นฐานทำให้คนหลงมกมายอยู่กับโลกใบนี้ มันเป็นฐาน เพราะฉะนั้นเขาเลยเรียงโลกมาก่อน เพราะว่าโลกเกี่ยวกับฐานเกี่ยวกับสมบัติวัตถุทั้งที่มีวิญญูณครองและไม่มีวิญญูณครอง พวกของเช่น

โตะ เตียง ไฟ เราเรียกว่าเป็นวัตถุสมบัติที่ไม่มีวิญญาณครอง พ่อ แม่ พี่ น้อง หมา แมว ปลา สัตว์เลี้ยงพวกนี้เราเรียกว่ามีวิญญาณครอง เพราะฉะนั้นอันนี้จะเป็พื้นฐานทำให้เกิดความโกรธกัน ไปดูได้เลย ไม่ว่าจะโกรธในเรื่องอะไร มาจากวัตถุสมบัติทั้งหมด โกรธเพราะแย่งเต็มน้ำมัน โกรธเพราะว่ามาตุถูกฉันเรื่องอะไร ว่าฉันมีเงินน้อย เงินมาก ว่าฉันสวยน้อยสวยมาก ว่าฉันพูดไม่เก่ง ว่าฉันเฉิม คือมาจากวัตถุทั้งสองชนิดนั้น แล้วหลงก็เหมือนกัน คำหลงของเรา ไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร มัวเมากับสิ่งนั้นสิ่งนี้ มัวเมากับไปเที่ยวบาร์เที่ยวคลับ มัวเมากับการเล่นการพนัน หรือมัวเมากับการเสพยา หรือมัวเมากับการเป็นนักรการเมืองที่ยิ่งใหญ่ คือมัวเมาจนเราไม่รู้ว่ฐานจริง ๆ ของมันมาจากไหน มาจากเงิน มาจากตัวเลขในแบงก์ มาจากรถยนต์ที่ขับ มาจากบ้านใหญ่โตที่อยู่ หรือมีที่ดินมากมาย หรือว่าเป็นเจ้าของบริษัท ล้วนแล้วแต่มาจากฐานคือ สมบัติ วัตถุสมบัติ เรา้ก็เลยเรียงกันว่าโลก ถ้าละโลกได้ปั๊ โกรธจะเบาบางลงทันที เพราะเราเข้าใจ วัตถุสมบัติเสียแล้ว การที่จะไปยื้อแย่งการที่จะไปสู้รบตบมือ หรือมันจะทำให้เราโกรธได้มากมายมันจะเบาบางลง หลงก็เหมือนกัน ยิ่งพอไม่โกรธแล้ว หรือควบคุมโกรธได้แล้ว ความหลงก็จะค่อย ๆ น้อยลงไปเอง

ถาม-ตอบ

๗๐

สมาชิกของโลก

ถาม: เปิดดูข่าวเมื่อไหร่ อ่านหนังสือพิมพ์เมื่อไหร่ จะเจอแต่เรื่องที่ไม่ยุติธรรม จังเลย เด็กตัวเล็ก ๆ โดนพ่อแม่ดบตี แล้วเราก็เห็นบางที่เราออกไปเดินซื้อของ เราก็เห็นว่า เฮ้ย มันทำกันอย่างนี้ได้ยังไง แล้วเราก็เป็นคนหนึ่งในโลกนี้ เรามีหน้าที่อะไรไหมที่จะทำอะไรไม่ดีที่เกิดขึ้น หรือว่าเราต้องมองเห็น อย่างสมมติว่าเราเห็นคนไปชัตรถอื่น เราควรจะคิดว่าเป็นกรรมของเขา ถ้าเขาไม่ได้ทำมาเขาไม่ได้รับแบบนี้ หรือว่าเราควรจะทำอะไรสักอย่างใหม่ หรือว่าปล่อยให้โลกเป็นไปอย่างนี้

ตอบ: ก็ในฐานะการที่เป็นสมาชิกของโลกใบนี้ เราจะปล่อยให้โลกไปแบบนี้ เราคงจะไม่สบายใจ แต่ในขณะที่เดียวกันเราจะรับผิดชอบโลกนี้คนเดียวก็ไม่ได้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เรา รู้สึกได้ เราจะดูเป็นครั้ง ๆ ไปว่าตอนไหนที่เราสมควรที่จะยื่นมือเข้าไปยุ่ง หรือตอนไหนที่เรา

ไม่ควรยุ่ง เพราะจริง ๆ แล้วเรารู้ว่าสิ่งต่าง ๆ พวกนี้ เราไม่อยากจะพูดถึงเรื่องกรรม แต่มันเกิดจากกรรม กรรมปัจจุบันหรือกรรมในอดีตเราไม่รู้ แต่ว่าอย่างเรื่องเด็กไปยิงเด็กคนอื่นในโรงเรียนหรืออะไรต่าง ๆ พวกนี้ บางทีบางอย่าง ถ้าเราอยู่ในที่ตรงนั้นเราสามารถที่จะเปลี่ยนเหตุการณ์นั้นได้ คือช่วยได้ทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ก็ทำเถอะ เหมือนพระเอกนางเอกในละคร แต่ถ้าไม่ใช่ เราก็ควรจะเป็นแค่ผู้ดู อันนี้เราจะตอบให้ชัดเจนลงไปเลยก็ไม่ได้ว่าเราควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ถามว่าควรคิดถึงและก็ควรพิจารณาไหมแต่ละครั้ง ควรเพราะว่าอันนี้ที่เรายื่นมือช่วยได้เราทำ อันไหนที่ทำได้เราก็ไม่ทำ มันเป็นการเพิกเฉยถ้าเราไม่สนใจสังคมที่เราอยู่ ไม่สมควร

ถาม: อย่างสมมติว่าเราไปเดินช้อปปิ้ง ประตุตุ๋ยืนเปิดอ้าอยู่ใช้ไหม แล้วเราก็ไปปิด มันไม่ได้เป็นทางที่เราจะเดินเราจะไปเดินอีกที่นึง แต่เห็นแล้วทนไม่ได้ คือปิดมันซะ ทำอย่างนั้นทำไมเขามีพนักงานนะ ก็ปล่อยไปสิ แต่เราคิดว่า อ้าว แต่มันเปิดอยู่มันเปลือง มันเปลืองไฟฟ้าของโลก แล้วกว่าคนอื่นจะมาเห็น แต่เราอยู่ตรงนี้เราเห็นแล้วเราก็ปิดก็แค่นั้น ไม่ได้ปิดให้เขา ปิดให้ใคร แต่คิดว่าปิดให้โลก มันเปลือง มันเป็นของใครมันก็เป็นของโลก แต่ว่าการที่ว่าเราทำอย่างนั้น ทำให้คนอื่นเดือดร้อน เขาอายุคน

ตอบ: อันนั้นคนจะว่าก็ช่างเขาไปเถอะนะ เราทำในสิ่งที่ถูกต้องในสิ่งที่ควรทำ แม้คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่ว่าให้ระวังว่าไม่ใช่ไปไหนก็ส่อง

หาแต่ว่าจะต้องพิทักษ์โลก อันนั้นก็ทำให้เราเป็นเงื่อนไขอันหนึ่งที่
 เราสร้างขึ้นมาใหม่ อันนั้นไม่สมควร คือไม่ควรจะใส่ใจจนเกินไปว่า
 ฉันต้องปกป้องโลก โลกอยู่ตรงไหนบ้างวันนี้ฉันจะออกไปกู้โลกไปถึง
 ตรงนี้ทำอันนั้นอันนี้ ไม่สมควร แต่ถ้าสมมติเราเดินผ่านไปเห็นก็ทำ
 หรือว่าเดินออกไปจากทางเราไม่เท่าไรทำได้ ทำ อันนี้ไม่แปลก
 หรือเดินไปเตะขยะหรือเตะก้อนหินก้อนใหญ่ เราควรจะดูแลใหม่
 ควร แต่ถามว่าไม่ใช่ทุกครั้งไป

ถาม: ไม่ใช่ไปเที่ยวเก็บขยะทั่วไป

ตอบ: ไม่ใช่ คือทำตามความเหมาะสม ตามสัปปุริสธรรม คือบางครั้งเรา
 ไม่ได้อยู่ในภาวะที่จะทำตรงนั้นได้ เราก็ผ่านได้โดยที่ไม่รู้สึกอะไร

ถาม: ไม่ต้องรู้สึกผิด

ตอบ: ไม่ได้รู้สึกผิดว่าฉันไม่ได้ทำตรงนั้น ไม่จำเป็น

ถาม: เพราะยังงี้ก็ตาม ไม่มีวันที่จะหมดใช้ไหม

ตอบ: ไม่หมด เรื่องของโลกทำได้ไม่มีวันจบ แต่เรื่องที่เราทำ คือเราฝึกมา
 แล้ว ฝึกให้อยู่ในโลกนี้โดยไม่ทุกข์มากเกินไปเท่านั้น

ถาม-ตอบ

๗๑

รับไม่ได้

ถาม: ถามคำถามกับอาจารย์ว่า ช่วยบอกหน่อยว่าเราเป็นคนนิสัยแบบไหน เราจะได้ปรับปรุงนิสัยนี้ แล้วพออาจารย์ตอบมา รู้สึกเหมือนกับว่าทำไมไม่เข้าใจเราเลย ทำไมว่าเราอย่างนั้น มันไม่ใช่ เราไม่ได้เป็นคนแบบนั้น แล้วทำไมเขามองเราเป็นแบบนั้น เสียใจ ต้องทำยังไงดี

ตอบ: ส่วนไหนอาจารย์หรือลูกศิษย์

ถาม: ลูกศิษย์เราเป็นลูกศิษย์ เสียใจ

ตอบ: เสียใจ อย่างแรก ถ้ารู้ว่าตัวเองเสียใจจะไปถามเขาทำไม ถามเขา ถ้าเขาตอบ มันก็ต้องเป็นแบบนั้น ตอบในที่นี้หมายความว่าเรามีทั้งดีและไม่ดี แต่เขาไม่ได้พูดถึงส่วนดี ส่วนดีเก็บไว้แล้ว ส่วนไม่ดี เขาบอกเพื่อเราจะได้แก้ไข ถ้าเรามาเสียใจก็ไม่ยุติธรรมกับคนตอบสิ ใช่ไหม

ถาม: แต่เหมือนกับว่าเขาพูดแรงเกินไป คือเราก็อพร้อมที่จะฟัง แต่พอเขาพูดแล้ว เราเสียความรู้สึก

ตอบ: พูดแรงเกินไป ถ้ามันเป็นแรงเกินไป เหตุผลก็คือว่าเรารับไม่ได้ เราคิดว่ามันไม่จริง แต่จริง ๆ แล้วคนอื่นมองเรานะ คนอื่นมองเราหรือเรามองตัวเอง จะไม่เหมือนกัน เรามีแนวโน้มที่บางครั้งดูตัวเองแย่มากกว่าคำพูดคนอื่น บางคนก็ดูตัวเองดีกว่าคนอื่นที่จะวิเคราะห์เรา แต่จริง ๆ แล้ว ถ้าคนจะเอากำไรหรือจะเอาประโยชน์ เมื่อเขาวิเคราะห์แล้ว ต่อให้เกินจริงก็ฟังไว้เถอะ แล้วกลับมาดูว่าจริงหรือไม่จริง อย่าเพิ่งเสียใจ เพราะเราจะได้แก้ไข ถ้าเรามัวแต่เสียใจอยู่ แก้ไขไม่ได้เลย แล้วจะถามเขาทำไม ถ้าถามเขาเหตุผลที่เขาจะต้องว่าก็ต้องมีที่ทำให้เราเสียใจ เพราะเราไม่ยอมเชื่อว่าเราเป็นคนอย่างนั้น แต่ใครจะเสี่ยงมาบอกเราละ ถ้าเขาบอกอย่างนั้นก็วิเศษแล้ว ถ้ามีคนกล้ามาวิเคราะห์เราให้ฟังถึงขนาดนั้นก็วิเศษแล้ว ถือว่าเป็นบุญแล้ว แม้ว่าจะแทนที่จะเสียใจ นั่งลงแล้วพิจารณาว่าเราเป็นจริงอย่างที่เขาสอบถาม หรือไม่ ก็หาความเห็นจากคนอื่น ๆ ถามคนอื่นอีกว่าจริงไหม ใจกล้า ๆ แล้วถามให้เขาวิเคราะห์ดูว่า จริงไหม ตอนไหนหรือที่ทำให้เห็นว่าฉันเป็นแบบนี้ ฉันพูดหรือฉันทำอะไรหรือ ถึงเห็นว่าฉันเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ หรือว่าเหยียบขี่ไถไม่ฝ่อ หรือทำอะไรครึ่ง ๆ กลาง ๆ เราขอความเห็นคนอื่นอีกก็ได้ เราจะได้เห็นว่าคนมองเราแบบนี้จริง ๆ หรือถ้าเราไม่พร้อมที่จะให้เขาวิจารณ์ เราก็อย่าถาม ถ้าเรายังไม่พร้อม ถ้าเราพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขก็ค่อย

ถาม การที่คนจะบอกคนมันเสียงมากนะ เสียงมากที่จะให้เขาเกลียด
ที่เราจะไปบอกว่า ต้องแก้ตรงนั้นต้องแก้ตรงนี้ มันทำให้เขาเกลียด
เสียงมากไม่มีใครอยากทำหน้าที่ตรงนั้นหรอก ฉะนั้นถ้าเขากล้าบอก
ก็ควรจะขอบคุณเขาด้วยซ้ำ แม่ นะ มีคนบอกแม่ว่าแม่พูดมาก ๆ โห
ตกใจนะ แต่ว่ายินดีมาก ขอขอบคุณมากเลยที่เขากล้าบอก แล้วเราก็
ปรับตรงนี้ทันที มีครั้งเดียวในชีวิตที่คนกล้าบอก แต่ว่าก็ตกใจนะไม่
ได้เสียใจ แต่ตกใจว่า ทำไมเราทำน่าเกลียดได้ถึงขนาดนั้นเลยหรอ

ถาม-ตอบ ๗๒ ปลีกเข้าป่า

ถาม: สายสมาริเขาจะปลีกเข้าป่าเพื่อที่จะไปทำสมาริ เพื่อที่จะไปอยู่คนเดียวเจียบ ๆ แล้วเราปฏิบัติสายปัญญา ซึ่งยังมีปัญหาเยอะเท่าไร ยิ่งดีเท่า นั้น คือไปอยู่กับเพื่อนฝูงแล้วมีปัญหากระทบให้เราเห็นตัวเราเอง คราวนี้สายปัญญาควรจะเข้าไปในป่า ไปปลีก ไปนั่งสมาริ เหมือนกับที่สายสมาริเขาทำกันใหม่ จะมีประโยชน์ไหม

ตอบ: พูดถึงว่า จำเป็นไหมว่าสายปัญญาจะต้องเข้าป่าไปเพื่อไปนั่งสมาริ ไม่จำเป็น ตอนเย็นกลับบ้านแล้ว ก่อนจะนอนหรือลี้มตัวลงนอนเราก็สามารถที่จะทบทวนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งวันได้ อันนั้นก็คือการเข้าสมาริอยู่แล้ว แล้วก่อนจะหลับก็จะเป็นสมาริอย่างดี ส่วนคำถามว่าพวกปัญญาควรเข้าป่าไหม ก็ถ้ามีโอกาส ทำไมจะไม่ได้ละ ถ้ามีโอกาสที่ดีเหมือนกัน การที่เราจะเข้าไปอยู่เจียบ ๆ ทบทวนในสิ่งที่

เราได้พิจารณามาแล้ว บางทีอาจจะเห็นอุปบายในป่าก็ได้ การได้อยู่กับธรรมชาติย่อมดีต่อนักปฏิบัติเสมอ

ถ้าม: ถ้าอย่างนั้นสายปัญญา ถ้าเข้าไปในป่าคือไม่ใช่ไปนั่งสมาธิ

ตอบ: อ้อ ไม่

ถ้าม: ไปทำอะไร ถ้าอย่างนั้น

ตอบ: ก็เดินคิด ตริตตรง

ถ้าม: ดูต้นไม้แบบนี้หรือ

ตอบ: เดินคิดตริตตรง สิ่งที่เราพิจารณามาแล้วหรือปัญหาที่เกิดขึ้น เราสามารถใช้เวลาลอยอยู่กับเดียว แล้วก็ได้นั่งคิดนอนคิดว่า เรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดใครเป็นคนผิด ถ้าผิด ผิดยังไง ถ้าเราผิด ความเห็นเราผิดตรงไหน ทำไมถึงผิดได้ขนาดนี้ คือเดินคิด แล้วก็อยู่กับเดียว โอกาสที่จะคิดก็มีมาก ก็ดีเหมือนกัน

ถ้าม: ถ้าอย่างนั้นถ้าสายปัญญาแล้ว เราไม่จำเป็นต้องเข้าไปในป่า เราไปพักผ่อนได้ไหม อย่างสมมติว่าเราไปคนเดียวหรือว่าไปกันสองคนไปหาวยไปญี่ปุ่น ถือว่าได้ปลีกเหมือนกันไหม คือออกมาจากสถานที่เดิม

ตอบ: ก็ถ้าคนมีปัญญานะ ไปไหนก็ได้หมดเลย ไปไหนก็จะเห็น ไปไหนก็จะได้คิดหมด ไปญี่ปุ่นก็ได้ ไปหาวยก็ได้ เห็นอะไรกระทบตา เห็นอะไรเข้ามา เราคิดได้หมดเลย ต่อเนื่องกับสิ่งที่เรากำลังคิดอยู่

ถาม: ถ้าอย่างนั้นก็ไม่จำเป็นต้องเป็นที่เงียบ

ตอบ: ไม่จำเป็น

ถาม: ไม่จำเป็นที่ห่างไกลจากชาวบ้าน

ตอบ: ไม่จำเป็น แต่ถ้านาน ๆ ครั้งได้ปลีก ก็ดีเหมือนกัน คือว่าได้ออกห่างจากชาวบ้านเขา ได้เห็นตัวเองชัดเจนขึ้นก็ไม่แปลก

ถาม: ถ้าอย่างนั้นสายปัญญาเราอาจยืดหยุ่นมากขึ้น

ตอบ: ได้ทุกแห่ง ได้ทุกอย่าง ไม่จำเป็นต้องเงียบ แต่ถ้าเงียบก็ดี ไม่เงียบก็ได้เหมือนกัน

ถาม-ตอบ

๗๓

ไม่เข้าใจคำตอบ

ถาม: มีคำถามแล้วถามอาจารย์ไปแล้ว แต่ว่าไม่ได้คำตอบที่จะเข้าใจได้ คือไม่เข้าใจ แล้วอาจารย์บอกว่าให้ไปคิดเอาเอง จะไปคิดเอาเองยังไง คือเราฟังคำตอบเขาแล้วไม่เข้าใจ เขาก็บอกว่าเขาตอบแล้ว ตอบสั้นมากเลย ฟังไม่ออก ไม่รู้จะคิดต่ออย่างไร

ตอบ: ใครตอบแล้ว

ถาม: อาจารย์ ถามอาจารย์ มีปัญหาแล้วก็ถามอาจารย์ อาจารย์ก็ตอบ แต่ว่าเหมือนกับว่าไม่น่าใช่ แล้วก็คิดต่อไม่ได้ ทำอย่างไรดี

ตอบ: ถ้าเป็นอย่างนั้นก็คงต้องถามใหม่ ถ้าอาจารย์ตอบสั้นมาก ก็น่าจะมีเหตุผลว่าทำไมถึงตอบสั้นแบบนั้น แล้วเรายังไม่เข้าใจอีกก็แสดงว่าเรายังไม่ฉลาดพอที่จะถามอาจารย์คนนี้ จริง ๆ แม้คิดว่าบางที

ครูผู้ช่วย ก็จะช่วยเราได้มากกว่าอาจารย์ อย่าคิดว่าคำถามของเราจะต้องเป็นอาจารย์ใหญ่เท่านั้นที่ตอบ บางทีหากัลยามิตรที่ใกล้ตัวเรา หากคนที่พอคุยกันรู้เรื่อง ให้เขาแจ่มแจ้งให้เรา ในระดับใกล้เคียงกันจะสามารถสื่อกันได้ง่ายและเข้าใจมากกว่า ที่คุณหวังแต่จะทำให้อาจารย์ใหญ่ตอบ เผอิญอาจารย์ใหญ่ใจดีก็ตอบ แต่ที่นี้อาจารย์ใหญ่ใจดีอยู่ตรงไหน เขายืนอยู่ตรงไหน ถ้าเขายืนอยู่ปากฝั่งโน้น ทั้งเสียงที่กระยะทางที่จะมาหาเราก็คายกนะ ทำไมไม่เอาคนที่ยืนอยู่ข้าง ๆ กันที่บนสะพานด้วยกันใกล้ ๆ กัน แล้วถาม อันนี้แม่ก็อยากจะเน้นตรงนี้เหมือนกันนะว่า คนจะเลือกถามเฉพาะอาจารย์ใหญ่ ตอนที่แม่เริ่มปฏิบัตินะ แม่ไม่ได้ถามหลวงพ่อบุญนะ คุยกันเองกับพวกที่ปฏิบัติด้วยกัน เธอคิดว่าอันนี้เป็นยังไง อันนี้ใช้วัตถุสมบัติใหม่ แล้วถ้าไม่ใช่วัตถุสมบัติแล้วจะเป็นอะไร คือเราจะถกกันเองคุยกันเอง อันนั้นจะได้ประโยชน์กว่า

ถาม: แต่กลัวว่าคำตอบที่คุยกันเองจะเป็นคำตอบที่ผิด ถามอาจารย์น่าจะถูก

ตอบ: ไม่จำเป็น คำตอบอาจารย์น่าจะถูกแต่เราฟังไม่ออก แต่เราคุยกับคนที่ใกล้เคียงกันทั้งผิดทั้งถูกมันดีก็ว่ามาก ถูกเราก็จะรู้ ผิดเราก็จะรู้ มันเป็นงานฝึกฝน ถ้าผิดเราก็จะรู้ว่าผิด ไม่นานหรอก แม่เคยเดินผิดแต่ไม่นานก็จะรู้มันซักจะเป็นแบบหนืด ๆ มันซักจะเป็นไม่ได้คิด มันจบง่ายเกินไป เราก็จะรู้ การคิดพอคิดถูกปั๊บมันจะเป็นสูตรเดิมตั้งแต่ต้นจนจบ คิดเหมือนเดิมแบบเดิม แต่เรื่องต่างไป แต่รูปแบบ

แล้วเหมือนกันหมด เพราะฉะนั้นถ้าคิดถูกสักเรื่อง ก็จะถูกไปเรื่อย ๆ พอผิดปั๊บก็จะรู้ว่าผิด ก็ปล่อยให้ผิดได้ คนเรามีผิดได้ถูกได้ แม่โยยังเคยคิดผิด ๆ มาตั้งเป็น สาม สี่ ห้า หน้ากระดาษ เคยเขียนในสมุดบันทึกใจ ภูมิใจมากเขียนใหญ่เลย ปรากฏว่า เอ้ ทำไม ทำไปทำไม ทำไมไม่ไปไหนเลย คิดแล้วมันจอด คิดแล้วมันจอดใจ ก็เลยมาดูใหม่ อวดดี โทรไปบอกหลวงพ่อด้วยว่าคิดเก่งคิดอย่างนี้ ๆ หลวงพ่อบอก โง่งจนตาย อ้าว ตายแล้ว กลับมาคิดใหม่ กลับมาตั้งต้นใหม่ หลวงพ่อบอกว่าทำไมไม่ทำอย่างที่หลวงพ่อสอน เอ้ หลวงพ่อสอนยังไง เราอยากพลิกแพลงทำอะไรแปลก ๆ ใหม่ ๆ ใช่มั้ย ไม่ต้องเลย ใช้รูปแบบเดิม คิดแบบเดิม แต่ว่าเรื่องแตกต่างกันแค่นั้น หาทุกข์ โทษ ภัย หาไม่เที่ยง ถ้าคิดเรื่องอะไร เข้าไม่เที่ยง เข้าทุกข์ โทษ ภัย แปลว่าได้ แปลว่าถูก ง่าย แค่นั้น

ถาม-ตอบ

๗๔

ควรหันไปหาใคร

ถาม: มีลูกศิษย์ของแม่เขียนมาถามว่าเขาควรจะทำยังไง ถ้าวันหนึ่งแม่ไม่อยู่แล้ว อย่างสมมติว่าแม่ตายก่อนเขา หรือว่าต้องย้ายหนีจากกัน เขาควรจะถามคำถามกับใคร เพราะตอนนี้เขาถามคำถามกับแม่ แม่ก็ตอบให้เขาได้ ยืนยันผิดถูกให้ได้ เขาควรจะไปหาใคร

ตอบ: แม้ว่าหาตัวเอง ไม่ต้องไปหาใครที่ไหนหรอก เพราะเราทำมา เราจะรู้ว่าถ้าจะเดินทางมาถึงตรงนี้ กว่าจะคุยกับแม่หรือคุยกับหลวงพ่อกว่า จะอ่านหนังสือหลวงพ่อรู้อะไร แสดงว่าเราทำมาพอประมาณ เพราะฉะนั้นพึ่งตัวเองอย่าไปหลงพึ่งคนอื่นเลย เรารู้อีก่อนนี้เราเดินทางผิดเป็นยังไง เพราะว่าเราทำมาแล้วกว่าจะมาเจอหลวงพ่ มาเจอคณะเคพีวาย แล้วพอมานั่งถูกทาง ทำไมเราถึงรู้อะไรว่าถูก ใช่ไหม อันนี้เรารู้แกใจดีว่า พอมันถูก มันก็สะดุ้งเลยว่า ใช่ ฉันทัดผิด ตลอด

เวลาที่แล้วมาฉันคิดผิด เพราะฉะนั้นเรารู้ทั้งผิดทั้งถูกตอนนี้อยู่ในตัวเราคนเดียว เดินทางต่อไปข้างหน้าถึงจะไม่มีครูบาอาจารย์เลย เราก็จะใช้ลองผิดลองถูกเหมือนกับที่เราทำมาแล้ว เพราะเรารู้ทั้งสองด้านแล้วตอนนี้ว่า ผิดเป็นยังไง ถูกเป็นยังไง ออย่าห่วงเลย เรานั้นแหละจะเป็นที่พึ่งของตัวเอง หลวงพ่อพูด ตนเป็นที่พึ่งของตน

ถาม: คราวนี้เราพึ่งตนเองแล้ว เราควรจะอ่านหนังสือด้วยไหม อ่านชาดก อ่านพระสูตรด้วยไหม

ตอบ: แม้ว่าเป็นการศึกษา มันก็ไม่เลว แต่ว่าก็จะได้อะไรจากตรงนั้นมากมาย เพราะว่าถ้าเราเทียบเป็นเราก็จะได้ประโยชน์เพียงว่า อ้อเราปฏิบัติไม่แตกต่างจากพุทธกาลเลยนะ พุทธกาลเขาก็ทำแบบนี้ มีอุบาย ภิกษุณีแต่ละองค์หรือพระอริยเจ้าแต่ละองค์จะมีอุบายอุบายอะไรบ้าง อุบายจับผ้าขามาลูบจนดำ อุบายดูดอกบัว อุบายดูรูปเทียน หรือเอาน้ำราดแล้วน้ำไปไกลไปใกล้ขนาดไหน ทุกองค์จะมีอุบาย ทีนี้เราดูว่าเราปฏิบัติไปไม่แตกต่างจากพุทธกาลเลย เราไม่ใช่ว่าอยู่ ๆ เรามาสรุปว่า ฉันรู้อันนี้ฉันรู้อันนั้น ไม่ใช่ มันมีที่มาที่ไปตลอด ของเราไม่ใช่แค่ดูอุบายอย่างเดียว เราเห็นอุบายแล้วเราจะได้ว่าตัวเองเป็นยังไง หลังจากเป็นยังไงแล้ว เราต้องหาเหตุหาเหตุแล้วก็ต้องทำลายเหตุอีกด้วย ก็เหมือนกับว่าเห็นอุบายก็เท่ากับเห็นต้นไม้อันนี้ แล้วเราสามารถที่จะตัดต้นไม้ได้ แต่อย่าลืมนะว่าแค่ตัดต้นไม้ยังไม่พอเราจะต้องขุดรากขึ้นมาด้วย การขุดรากของมัน

แสดงว่าหาเหตุ หาเหตุว่ายังมีรากอยู่ตรงนั้นนะ ต่อไม่ลงลึกไปได้ดินยังมีนะ แล้วเราก็เริ่มขุดขึ้นมา อันนี้เราเรียกว่าเราหาเหตุเจอเราขุดขึ้นมาก็คือทำลายเหตุ ขุดขึ้นมาเพื่อมาทำลายเสีย บางคนเขาก็เอามาทำเชิง บางคนเขาก็เอามาทำเก้าอี้นั่งสวยงาม ก็คือเอาประโยชน์จากตรงนั้น หาอุบายหาเหตุ แล้วก็ทำลายเหตุ เพราะฉะนั้นถ้าเรารู้วิธีแล้วถึงไม่มีครูบาอาจารย์เลย ต่อให้เราทำผิดจริง ๆ วันหนึ่งเราจะสะดุดใจว่า เอ๊ะ ทำไมเราคิดว่าเราจัดการเรื่องกินเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว ทำไมถึงยังเป็นอย่างนี้อยู่ ตกลงไหนมาบอกกันหน่อยซิว่า ฉันจัดการเรื่องกินไปเมื่อไหร่ เสร็จสิ้นด้วยอุบายอะไร ตอนไหนหरोถ้ามั่นไม่มีอุบายมารองรับแสดงว่า กลับไปทำใหม่ เราจะรู้ได้เอง

ถาม-ตอบ

๗๕

อุปสรรคในการปฏิบัติ

ถาม: คนในครอบครัวเรา เหมือนเขาไม่ยินดีกับการปฏิบัติของเรา เขาไม่ยอมให้เราไปวัด ไม่ยอมให้เราไปทำบุญ ไม่ยอมให้เราไปหาอาจารย์ตอนอาจารย์มาจากเมืองนอก แล้วเราจะไปเมื่อไหร่ ก็ต้องโกหกเขา หรือว่าต้องบอกว่าจะไปกับเพื่อนคนโน้นคนนี้ แต่จริง ๆ ไม่ได้ไปกับเพื่อนพวกนั้น คือมาหาพระอาจารย์ที่วัด ทั้งรู้สึกผิดแล้ว ไม่อยากให้เป็นแบบนี้ มีวิธีที่ดีกว่านี้ไหม

ตอบ: ความจริงเรื่องแบบนี้มีที่มาที่ไป มาจากตัวเรานั้นแหละที่ว่าครั้งก่อน ๆ เราอาจจะทำผิด คือไปหาพระองค์โน้นพระองค์นี้แล้วก็ใช้เวลาของครอบครัว โดยที่เราไม่ได้ใส่ใจเลยว่า เราใช้เวลาของครอบครัวไปทีนี้เมื่อเราไปเจออาจารย์ที่เราถูกใจหรือที่เราเรียนรู้ได้ เราจะไปหาอีก กลับกลายเป็นว่าเราไปไม่ได้ ไม่กล้าไป แต่ก่อนนี้ไปไม่เกรงใจ

เลย เราเคยทำมาแล้ว ถ้าไม่ทำแบบนั้น เขาจะไม่รู้สึก أنناกำลังกินเวลาของครอบครัว เมื่อรู้ว่าเรากินเวลาของครอบครัว เราควรแบ่งเวลาให้ถูกต้อง จริงอยู่ว่าเวลาอาจารย์ของเราอาจจะไม่ใช่เวลาที่ เราจะสามารถจัดสรรได้

ถาม: นาน ๆ มาทีอย่างป็นิ่งมาครั้งนึ่ง เราก็อยากไป

ตอบ: ค่ะ คือการจัดสรรเวลาให้ถูกต้อง ถ้าเราจะไป ไม่ต้องโกหก ขอดิ ๆ และจัดสรรเวลาให้ถูกต้องว่าอะไรบ้างหน้าที่ของภรรยาที่ควรทำ

ถาม: แต่ถ้าเขาไม่ให้ไป

ตอบ: เขาไม่ให้ไป อันนั้นก็มิทางออก คือว่าไม่ให้ไปก็ไม่ไป ถ้าเขาไม่ให้ไปจริง ๆ ก็ไม่ต้องทะเลาะกัน ก็ไม่ต้องไป การศึกษาธรรมะเราสามารถทำได้ที่บ้าน เรามีข้อมูลรอบตัวเรา ขอให้ใช้โทรศัพท์เอาก็ได้ สื่อสารทางอื่นก็ได้ ไม่จำเป็นต้องไปเจอครูบาอาจารย์ก็ได้ ถ้าเราตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ แล้วถ้าวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง เราไม่จำเป็นต้องไปวัดไม่จำเป็นต้องไปหาครูบาอาจารย์เลย เราตั้งใจปฏิบัติและเปลี่ยนตัวของเราให้ได้ เถอะ เปลี่ยนพฤติกรรมของเราให้ได้ ในที่สุดเมื่อเราทำตัวไม่เหมือนเดิม ไม่ได้บ่นเหมือนเคย ไม่ได้กระฟัดกระเฟียดประชดประชัน หรือไม่ได้ทำอะไรที่บกพร่องในหน้าที่ของเรา เขาจะรู้เอง เขาจะสงสัยเองว่า อ้าว ตกกลางตอนนีเธอปฏิบัติครูบาอาจารย์คนไหน พาฉันไปด้วยหน้อยซิ กรณีนี้แบบนี้มีเกิดขึ้นมาแล้ว เพราะฉะนั้นคำตอบของแม่ในเรื่องนี้ก็คือว่า ๑. จัดสรรเวลาให้ถูกต้อง ๒. ไม่ต้องกังวลว่าจะ

ต้องไปเจอครูบาอาจารย์ เราสามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์ หรือว่าทางอีเมล ทางไลน์ ฯลฯ สมัยนี้ยิ่งง่าย เพราะฉะนั้นชัดชัดเจนไหนก็ติดต่อถามได้ แล้วก็ตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ ที่บ้าน แล้วเมื่อเราเปลี่ยนพฤติกรรมไปแล้ว วันนั้นจะไม่มีปัญหานี้อีกต่อไป มีแต่เขาจะขอมาด้วย มีแต่จะมากันทั้งบ้าน

ถาม-ตอบ ๗๖ แก้บน

ถาม: สัญญาอะไรไว้ ไปบนอะไรไว้ แล้วได้ในสิ่งที่ขอ แต่ไม่ได้ไปแก้บน สมมติเราบอกว่าเราจะไปพิมพ์หนังสือหนึ่งพันเล่ม แล้วก็มีการทำให้ล้ม คือได้ที่เราขอมาแต่ไม่ได้พิมพ์หนังสือ คราวนี้เราจะทำอย่างไร เพราะคิดว่าที่เราไม่เจริญเป็นเพราะอันนี้หรือเปล่า แล้วติดค้างอยู่ในใจ เป็นความรู้สึกผิด ไม่รู้จะทำอย่างไร คือหนังสืออันนั้นก็ไม่มีให้พิมพ์แล้ว คนที่เราจะพิมพ์ให้ก็ตายไปแล้ว ทำอย่างไรที่จะเอาความรู้สึกผิดนี้ออกจากใจ

ตอบ: ไม่ใช่เรื่องนี้เรื่องเดียวหรอก ความรู้สึกที่อยู่ในใจ ทุกเรื่องแหละ ที่คนนั้นเคยทำเอาไว้ อย่างกับสัญญากับพ่อแม่หรืออะไรต่ออะไรทุกอย่างเลย แล้วพ่อแม่ตายแล้วทำไม่ได้แล้ว เรื่องพวกนี้จะทำให้เป็นทุกข์ใจ

ถาม: ยิ่งอันที่ไปบนไว้ แล้วได้ของมาแล้วแต่เราไม่ได้จ่าย

ตอบ: ความจริงที่ได้ มันเป็นกรรมนะ บนไม่บนมันก็จะได้อยู่แล้ว มันเป็นกรรมของเรา เป็นกรรมของเราที่เคยทำไว้แล้ว มันจะได้อยู่แล้ว แต่การที่ไปบนไว้ เขาเรียกว่าเป็นอะไรยุ่งยากสร้างเงื่อนงำ ที่เราไปตั้งเอาไว้ในโลกมนุษย์ที่เขาพาทำ

ถาม: มันไม่ได้เป็นประกันหรือ

ตอบ: ไม่ใช่ จริง ๆ แล้ว เรื่องพวกนี้ค้างคาใจอยู่ ปฏิบัติทางสายปัญญาเขาจะบอกเลยว่า เขาออกโดยใช้ปัญญา ทำอะไรก็ได้ให้เราเข้าใจถูกต้องก็ออกแล้ว แต่ว่าสำหรับหลาย ๆ คน มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น จะต้องอาศัยปัญญาคนอื่น

ถาม: ยังไงหรือคะ

ตอบ: โดยการไปที่วัดก็ได้ เอาเงินก้อนหนึ่งทำบุญ บอกว่าเงินก้อนนี้สำหรับที่จะเอาไปพิมพ์หนังสือ แล้วไม่ได้พิมพ์ขอเอามาถวายวัด วัดจะเอาไปใช้ประโยชน์อะไรก็ได้ แล้วขอให้คำสัญญาของเราตรงนั้นให้จบลงตรงที่เงินก้อนนี้ สาธุ ก็จบกัน

ถาม: ง่ายขนาดนั้นเลยหรือ

ตอบ: ง่ายขนาดนั้น เพราะจริง ๆ แล้วมันอยู่ที่ใจเราเฉย ๆ นะ ไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ถ้าใจเราเข้าใจถูกต้อง มันก็จะเลือนหายไปได้ แต่ใจเราไม่ยอมไง คิดว่าเราสัญญาแล้วต้องทำ

ถาม: แล้วทำอย่างนี้ไม่เหมือนคนเสียสัจจะหรือ

ตอบ: เสีย แต่อย่าเสียบ่อย ๆ เพราะทำแล้วให้เรารู้ หลวงพ่อทูลถึงบอกรังว่าอย่าตั้งสัจจะใหญ่เกินกว่าที่เราจะทำได้ เพราะว่าเสียในที่นี้ไม่ได้เสียที่ไหนนะคะ เสียศูนย์ เสียศูนย์ในหัวใจที่ตั้งเอาไว้แบบนี้แล้วมันเสีย มันเที่ยงเกินไป มันไม่ได้เสียที่ตรงไหนเลย เพราะฉะนั้นการที่เราตั้งเอาไว้แล้วเราผิดคำสัญญา เราก็กะพุดว่า “สารชุดไปข้าพเจ้าจะระมัดระวังในการตั้งสัจจะมากขึ้น ขอให้การตั้งสัจจะครั้งนี้ เป็นบทเรียนที่สอนให้ข้าพเจ้าเป็นคนที่ตั้งสัจจะได้ออกเหมาะพอควรกับความสามารถของตัวเอง แล้วว่าขอให้การตั้งสัจจะครั้งที่แล้วเป็นโมฆะไป” แต่ว่าจะให้บทเรียนสอนเราเพื่อให้เราเป็นคนที่ตั้งสัจจะเป็น ให้เป็นคนที่ยังไม่รู้เกี่ยวกับการตั้งสัจจะ แค่นี้เราก็ได้ประโยชน์แล้ว แต่คนไม่เข้าใจ มีคนบอกว่าจะต้องดั้นด้นไปบวช จะต้องไปทำโน่นทำนี่ คือตอนที่เรายากได้เราตั้งสัจจะ มันทุเรศไป ตั้งอะไรที่เกินที่จะทำได้ จะไปบวชเป็นเดือนเป็นปี หรือจะไปอินเดียกราบพระพุทธรเจ้า คือเป็นสิ่งที่ตัวเองทำไม่ได้ ตัวเครื่องบินก็ไม่มี เวลาที่ไม่มี จะลางานไปก็ไม่ได้ แล้วจะไปบวชทำไมให้ตัวเองเป็นทุกข์ใจว่าสิ่งที่บวชไปแล้วไม่ได้ทำ ถ้าเป็นอย่างนั้นก็รีบแก้ไข โดยการขอยกเลิกสัจจะนั้นให้เป็นโมฆะ และทำในสิ่งที่เป็นไปได้ในระดับใกล้เคียงกัน มาทดแทน ให้มีคนที่รับรู้กับเราแล้วก็จบกัน

ถาม-ตอบ

๗๗

ญาณ

ถาม: มีนักปฏิบัติที่ไม่ใช่หลายคนนะ แต่เป็นพวกเขาจะระลึกชาติได้ เป็นคนที่มีตาทิพย์ หูทิพย์ สามารถที่จะเห็นเหตุการณ์ก่อนที่มันจะเกิด เอาสองคำถามแล้วกันว่าเราควรจะทำอย่างไรกับสิ่งพวกนี้มาใช้ในการปฏิบัติธรรมใหม่ แล้วอีกคำถามก็คือว่าถ้ามันเริ่มนำราคาแล้ว คือปวดหัวทำอะไรไม่ได้แล้ว คือเดี๋ยวก็ไปรู้อันนั้นรู้อันนี้ก่อน แล้วมันกุ่มใจ จะทำยังไงให้มันหยุด

ตอบ: อันแรกว่ายังไงนะ

ถาม: ก็คือว่า เราเอามันไปใช้ในทางไหน

ตอบ: ใช้ประโยชน์ได้ไหม ในการปฏิบัติ

ถาม: อืม

ตอบ: ใช่ได้สิ

ถาม: ยังไงคะ

ตอบ: ใช่ได้ ก็ถ้าสมมติว่า เราเห็นชาติเกิดของเราว่าเคยเป็นเสือแล้วก็ทำร้ายหมา กัดคอเขาแล้วในชาติที่มาก็คือเกิดเป็นมนุษย์ตัวเองต้องโดนบาดเจ็บหรือว่าเราเคยเป็นท่านกั๊ก ๆ อยู่ตรงโน้นตรงนี้ ไร้สาระไปตามเรื่องตามราว หรือเป็นครูใส่ชุดสีก็เดินไปโน่นนี่ หรือว่าเป็นคน ผู้ชาย ไปตีไก่ชนไก่ตรงโน้นตรงนี้ เราเห็นชาติเกิดแต่ละชาติ มันคำนวณได้ใหม่ว่ามันไร้สาระแค่ไหน เท่านั้นเอง หรือแต่ละชาติมาเกิด ชาตินั้นเป็นครู ชาตินี้เป็นท่าน ชาตินี้เป็นลา เขาผูกเชือกไว้อยู่ข้างบ้าน มันเห็นชาติเกิดแล้วมันเห็นความไร้สาระว่าเป็นได้แค่นี้หรือ เป็นผู้ชาย ก็สูง ๆ สูงโย่ง ผอม ๆ ก็ไม่หล่อเลย พอเป็นครูก็เตี้ย ๆ ตะแมกแต๊ก อย่างนี้ พอมาเป็นลา ทำไมฉันไม่เป็นม้าตัวโต ๆ สง่างาม แล้วก็สมมติว่าเราเห็นว่าเราสวยเลยหรือว่าหล่อเลย โทษของมันมีไหม เรามาใช้ประโยชน์ได้ว่า ไม่ว่าจะป็นชาติไหนเกิดแบบไหนก็ตาม ไม่มีโทษไม่มีเลย สวยอยากได้ผู้ชายเยอะ ๆ ให้มารุมล้อมรัก แล้วก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ แล้วเลือกไม่ได้ เลือกไม่ตกว่าจะเอาใคร ที่ได้มาก็ ชะดี ไปเอาคนนั้น คือคนอื่นอีกห้าคนมันดีกว่านี้ตั้งเยอะ คือมันมีหลายคน ให้เลือกแล้วคุณภาพสูง ๆ ทั้งนั้นก็ทำให้ลำบากใจ นี้อันนี้คือดูชาติเกิด ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี มันล้วนแล้วแต่ทำให้เรา คือถ้าเราดูเป็นนะ มันทำให้เรากลัวการมาเกิด มันจะทำให้เราอยากที่จะกลับ อยากจะเข้านิพพานเร็วขึ้น

ถ้าม: แล้วสมมติว่าถ้าเรามีญาณ เห็นเหตุการณ์ก่อนที่มันจะเกิด เราจะใช้อันนั้นเป็นประโยชน์ได้อย่างไร

ตอบ: จะใช้ประโยชน์ยังไงหรือ มันเที่ยงถึงขนาดนั้นเลยใหม่ว่า มันจะเป็นอย่างนั้นแน่ ๆ แล้วเราจะไปเปลี่ยน ถ้ามันไม่ตินะ เราจะไปเปลี่ยนหรือว่าเราจะไม่เปลี่ยน มันจะเกิดขึ้นกับเรา หรือจะเกิดขึ้นกับคนที่เรารัก มันจะได้ประโยชน์ตรงไหน จะแก้ไขตรงไหน จะทำยังไง มันไม่ใช่ว่าจะเอาไปใช้ได้แน่ และเราก็ไม่ซัวร์ด้วยว่าจะเกิดหรือไม่เกิดจริง ๆ ถ้าเราจะทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ก็ไม่ได้อีก เพราะฉะนั้นถ้ามว่าถ้าเราเห็นว่าเป็นอย่างนั้น เราจะทำยังไงตอบยากเหมือนกันนะ

ถ้าม: ก็คือญาณบางอันอาจจะไม่ได้ประโยชน์เท่าไร แต่บางอันอย่างระลึกชาติได้ มันอาจจะทำให้มุมมองของเรากว้างขึ้น ว่าเราเห็นไม่ใช่แค่ชาตินี้ คือผลจากกรรมที่เราทำชาตินี้ออกมาเป็นแบบนี้ ๆ แต่เราอาจจะเห็นว่า เรื่องจากชาติก่อน ๆ มันเป็นแบบนี้ ๆ

ตอบ: มันจะเป็นรูปแบบเดียวกันนะ ไม่ว่าคุณจะเห็นว่าภพชาติไหน ๆ ที่เราเกิดมา รูปแบบเดียวกันหมด ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว จะรู้หรือไม่รู้ก่อนก็ตาม รูปแบบเดียวกันหมด การที่เรามองเห็นก่อน เอาอย่างนี้แล้วกัน อย่างสมมติแค่ถ้ามแม่ว่าชาตินี้ ถ้ามว่าถ้าแม่จะต้องรถคว่ำแล้วเจ็บแบบนี้อีก แม่ยังจะให้มันเกิดใหม่ ส่วนตัวแม่นะ แม่ว่าเอา ถ้าไม่ทุกข์สูงสุดแบบนั้น มันก็มาอยู่ตรงนี้ได้ และจะให้อยู่ ๆ ไปทำเอง มันก็คงจะไม่ลงให้ตัวเองเจ็บแบบนี้แล้วเหตุการณ์แบบนี้ที่เกิดขึ้นจะเกิดอีก แม่ก็ไม่รู้ว่า แม่ก็ยังจะตอบให้เกิดอยู่ที่

ถาม: โอเค ถ้าอย่างนั้น ถ้าสมมติว่ามีหุทิพย์ หรือว่าเดี๋ยวก็รู้ใจคนโน้นคนนี้ อยู่เรื่อย หรือว่าอย่างที่ว่าก็คือเห็นเหตุการณ์ก่อนที่จะเกิด แล้วบางที ก็กังวลว่า เฮ้ย มันจะเกิดแต่ว่ามันไม่เกิด หรือว่าบางทีเกิดแล้วเราก็กุ๊ก กุ๊กว่าเรารู้แล้วว่าเกิดแล้วเราไม่ได้ทำอะไรเลย คือมันกุ๊ก กุ๊กมาก ไม่อยากได้ยินสิ่งที่อยู่ในใจคนอื่นเลย แล้วจะเลิกได้อย่างไร มันมาอยู่เรื่อย ๆ

ตอบ: มันก็มีอยู่กับเรา เพราะว่าเราเคยฝึก เพราะว่าคนเราเวลาปฏิบัติธรรมมันฝึกผิด ๆ ถูก ๆ มาใช่ไหม ก็ภพ ก็ชาติ บางชาติฝึกแต่อย่างนี้อย่างเดียวเลย บางชาติฝึกกสิณอย่างเดียว ฝึกให้มองเห็น บางชาติฝึกให้ฟัง คำดิน อะไรต่อมิอะไร เราเคยทำมาสารพัดกว่าเราจะมาถึงจุดนี้ได้ เพราะฉะนั้นการที่บอกว่าจะให้ไม่เป็น มันเป็นไปได้เราต้องเห็นโทษของมันและเพิกเฉยต่อมัน ไม่ให้ความสำคัญกับมันอีกต่อไป มันรำคาญนะที่จะไปรู้เรื่องคนอื่นหรือรู้เรื่องของเราล่วงหน้า หรืออะไรต่อมิอะไร มันไม่ใช่สิ่งที่ควรจะทำเลย เราเห็นโทษของมัน ตรงนั้นมากกว่า แล้วก็เพิกเฉยคือไม่ให้ความสำคัญกับมัน

ถาม: ก็อันเดียวกับที่ว่า ถ้าเรามีเพื่อนคนหนึ่งแล้วคอยมาเล่าเรื่องคนโน้นคนนี่ให้เราฟัง

ตอบ: โอย เปื่อมาก

ถาม: ทำยังไงให้เขาเงียบ

ตอบ: เงียบ

ถาม: ไม่ตอบ ถ้าเขามาพูด

ตอบ: ไม่สนับสนุน

ถาม: คือเขาอยากมาพูดเพื่อที่จะให้เราสนับสนุนในความคิดของเขา

ตอบ: เราก็แค่ฟังเขา แล้วก็ชวนคุยเรื่องอื่น

ถาม: ถ้าชวนคุยเรื่องอื่นก็คือเหมือนกับเปลี่ยนฐาน

ตอบ: เปลี่ยนฐาน

ถาม: แทนที่จะคิดตามเขาไป

ตอบ: ค่ะ

ถาม: เช่น ได้ยินว่าไปเที่ยวมาสนุกไหม ไปที่ไหนมาบ้าง ให้เขาคุยเรื่องของเขาใช้ไหมคะ

ตอบ: ทำยังไงก็ได้คือเปลี่ยนฐาน ทำกับตัวเราก็ทำแบบนั้นเหมือนกัน คือเปลี่ยนฐาน ถ้าอยู่ ๆ เราได้ยินเสียงคนบอกว่า พูดอะไรอยู่ในใจต่อหน้าเรา เราก็บอกตัวเอง คิดอย่างอื่นหรือว่าทำอย่างอื่นไปเลย คือไม่ให้ความสำคัญกับการได้ยินอันนั้น หรือว่าเขาบอกเขากำลังคิดว่าเย็นนี้เถอะฉันจะเอาปืนจ่อหัวแก หรือว่าจะเอาให้ตายหรืออะไรอย่างนี้ เราก็แค่ว่าเปลี่ยนฐานแล้วก็ไม่สนใจตรงนั้น อย่าคิดว่า โอ้ถ้าเป็นกรณีอย่างนี้เราก็ต้องทำอะไรสักอย่าง ให้เชื่อเถอะ กรรม

ถาม: เขาคิดจะจัดปีนออกมา เราบอกอย่างนะ เขาก็แค่คิด แต่เราพูด

ตอบ: คือเป็นความคิดของเขาหนี ไข่ใหม่ ใครจะมาทำอะไรง่าย ๆ แบบนั้นได้ละ ให้เราเชื่อเรื่องกรรม ถ้ากรรมมันไม่มีก็ไม่เกิด แล้วเราก็ไม่ให้โอกาสตัวเองประมาทด้วย เพราะฉะนั้นคำตอบตรงนี้ก็คือว่าเราอย่าให้ความสำคัญ ถ้าเราไม่ต้องการสิ่งนี้ แล้วก็จริง ๆ การอ่านใจคนได้ไม่ใช่สิ่งที่ควรปรารถนานะ

ถาม: แต่คนชอบคิดนะว่า น่าจะดีถ้ารู้ใจคน

ตอบ: เพราะเขาไม่รู้โทษของมัน เคยดูหนังฝรั่งเรื่องหนึ่งใหม่ที่ผู้ชายรู้ใจผู้หญิง ผู้ชายคนนั้นเกือบตาย ทั้งตัวเองและคนใกล้ชิด

ถาม: ขโมยไอเดียเขานึกว่าดี เขาเป็นคนที่เก่ง ตัวเองขโมยไอเดียเขา ตัวเองได้คะแนน แต่พอได้ยินอีกคนนึงคิดที่จะฆ่าตัวตาย ทุกข์หนักเลยนะว่า รู้แล้วว่าคนนี้รู้สึกอย่างนี้ จะทำยังไงที่จะช่วยเขาให้เขาไม่ฆ่าตัวตาย ทุกข์มากเลยแค่นี้

ตอบ: แล้วใครรู้ว่าเราได้ยินจะเป็นยังไง เขาอยู่ใกล้เราเขาจะต้องทำยังไงที่จะควบคุมความคิดหรือว่าคิดอะไรอย่างอื่นให้เราบับออคแตก มันมีแต่โทษกับโทษ ทุกข์สาหัสเลย

ถาม-ตอบ

๗๘

วิธีสอนลูกที่ดีที่สุด

ถาม: สังเกตว่า มีคนชอบมาถามแม่ว่า เราควรจะสอนลูกแบบไหนที่จะดีที่สุด คือบอกแล้วว่าอันนี้ดีไม่ดี และเขาก็ยังทำอยู่ หรือว่าห้ามแล้ว ก็ยังทำอยู่อีก แม่มีคำแนะนำยังไงไหมคะว่า คนควรจะสอนลูกแบบไหนให้ดีที่สุด

ตอบ: ดีที่สุดก็คือสอนด้วยการกระทำ การสอนมีการสอนด้วยปากกับการกระทำ การสอนด้วยปากทำให้แต่น้อย ทำให้น้อยที่สุด แต่สอนด้วยการกระทำ ทำให้ดู อันนั้นจะเป็นประโยชน์มากกว่า เด็กจะรับจากพฤติกรรมของเรามากกว่า พฤติกรรมของผู้ที่เขาอยู่ใกล้ เขาจะเลียนแบบ เพราะเด็กเกิดมาเด็กไม่รู้เรื่องอะไรเลย จะดูเราเป็นแบบอย่าง การบอกกล่าวเขามั่นไม่ค่อยเป็นประโยชน์มากเท่ากับการทำให้ดู

ถาม: อย่างสมมติว่า เราอยากสอนลูกให้รับผิดชอบ ให้ล้างจาน ซักผ้า เก็บ
เตียง เราควรจะทำยังไง ก็ทำให้ดูเฉย ๆ ไม่พูดอะไรเลยเหวอ

ตอบ: ทำให้ดู ทำไปด้วยกัน

ถาม: แล้วถ้าลูกเขาไม่สนใจที่จะทำด้วยล่ะ

ตอบ: ก็ไม่เป็นไร เราเป็นผู้ให้ เพราะเด็กยังเด็กมาก บางทีเด็กไม่ค่อยสนใจ
เรื่องพวกอย่างนี้ แต่เราทำให้ดู เราทำให้ ห้องของเขาจะสะอาด
เรียบร้อยตั้งแต่เด็กมาเลย ทำด้วยกัน ถ้าบางโอกาส เด็กจะเรียนรู้ไป
โดยอัตโนมัติ เมื่อถึงวันของเขา เขาจะขึ้นมาทำ เราจะคิดไม่ถึงเลยว่า
เด็กทำได้ยังไง ทำเป็นได้อย่างไร เขาจะซึมซับไว้ตั้งแต่เป็นเด็กแล้ว

ถาม: ถ้าเราเป็นห่วงว่า ลูกเรา เราทำให้เขาดูตลอด แล้วเราไม่เคยเห็นเขา
ทำในสิ่งนี้เลย อย่างสมมติว่า กินข้าวแล้วก็เก็บจาน แล้วก็เอาไปล้าง
แล้วก็คิดว่าเด็กเขาน่าจะสังเกตดูบ้างนะ แต่พออยู่กับเราเขาไม่เคย
ทำเลย แล้วเราจะรู้ได้ยังไงว่าเขาทำเป็นหรือไม่เป็น ว่าเขาสังเกตไหม
หรือว่าเขาเอาเปรียบเราไหม ว่าดีแล้วมีคนทำให้ อย่างนี้

ตอบ: อย่าคิดอย่างนั้นเลยนะ แม่ลูกกันอย่าคิดว่าเป็นการเอาเปรียบ เป็นการ
ทำให้ เป็นการให้ด้วยความรัก เราทำให้โดยไม่บ่นเลย ทำให้โดยให้
จริง ๆ ให้ด้วยความรักจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซักผ้าให้ รีดผ้าให้ ทำ
อะไร แบบว่าทะนุถนอมกันทำไปด้วยกัน หรือเขาไม่ทำกับเราก็ดำเนินตาม
แต่ว่าเขาเอ็นดูแล้วเราก็ดำเนินตาม เด็กเขาดูเอง บางครั้งมีเหมือนกันว่า

ขอทำหน่อยได้ไหม เรายังกลัวด้วยซ้ำว่าเขาจะรีดผ้าไหม้ แต่เราต้องให้เขาลองไหม้เราก็ออม มันน้อยนะ ที่ว่าถ้าเราให้ความรักแล้ว อยู่ด้วยกันไปแล้ว เราเป็นคนทำ แล้วเขาจะไม่มาขอช่วย น้อยมากนะ อย่างกับที่บ้านนี้เขาจะขนะ ขอช่วยได้ไหม ขอทำได้ไหม มีแต่ว่าเราจะให้หรือไม่ให้ตอนที่เด็ก ๆ เล็ก ๆ ขอทำ

ถาม: แล้วถ้าอย่างนั้นเราควรจะให้เขาทำไหม อย่างสมมติว่าเด็กมันเล็กเกินไปจริง ๆ ที่จะทำสิ่งนี้ อย่างสมมติว่าเราซักผ้าด้วยคลอโรกซ์หรือไฮเตอร์ใช้ไหม ที่มันกัดมือมาก เราไม่ยอมให้ลูกทำ แล้วเราควรจะให้เขาทำหรือ

ตอบ: คอยดูแลให้คำปรึกษาไป ทำไปด้วยกัน ถ้าเขาขอทำ ก็ให้ เราก็บอกเขาว่าให้ระวังอย่างนี้ ๆ แต่ถ้ามันถูกลูกบ้าง ก็ช่วยกัน และนั่นเป็นเวลาและเป็นโอกาสที่เขาจะเรียน ตอนเป็นเด็ก เด็กอยากจะทำเรียนทั้งนั้นแหละ แต่ว่าผู้ใหญ่จะไม่ให้ทำ ไม่ให้เรียน ซึ่งถือว่าเสียโอกาสอย่างมาก พอตอนโตแล้วจะมาบ่นว่าลูกไม่ช่วยเลย ไม่ได้ เด็กตอนยังเด็กมาก ๆ นี้ เขาไม่ได้มีใคร เขาไม่ได้ไปไหน เขามีแต่เราเท่านั้น เพราะฉะนั้นอะไรก็ตามที่เราทำอยู่ เขาจะอยากทำด้วย แม้กระทั่งเปิดฮีตเตอร์ไว้แดง ๆ เขายังคลานมาดูว่ามันคืออะไร เราจะห้ามไม่ให้มือล้าง ห้ามเท่าไรเขาก็ไม่ฟัง เมื่อเขาแตะเข้าครั้งเดียว เขาก็ไม่เข้ามาใกล้อีกเลย เราก็คงต้องยอมเหมือนกันนะว่าให้เขาเจ็บ

ถาม: ก็คือ ไม่ใช่ว่าห้าม แต่คือบอกเขา

ตอบ: บอกว่าร้อนนะลูก แล้วถ้าสมมติว่าเขายังไม่ฟังอีก ก็เอามือเขาแตะนิดนึงดู แล้วถ้าเขายังไม่ร้อนพอ ให้เขาจับเอง แล้วเขาจะออกเองทันที แล้วเขาก็จะไม่เข้าไปใกล้อีกเลย ก็ต้องปล่อยให้เจ็บนะ แล้วเจ็บหลายครั้งด้วย เจ็บเกี่ยวกับความร้อนนี้หลายครั้ง ปลั๊กไฟอีกเหมือนกัน ชอบเอามือเข้าไปแหง มันทันเป็นรูโง่ เอาอะไรไปปิดก็ไปแคะ ๆ ยังจะเอาอะไรไปจิ้มอีก ซึ่งรู้ว่าดูดตายแน่เลย บางครั้งที่อันตรายถึงขนาดนั้น อันนั้นเราก็ต้องห้าม คือหาสิ่งหาอะไรไปปิดกันไว้ซะ ตรงปลั๊กไฟปิดเอาไว้เลย อันนั้นคือเสี่ยงไม่ได้ แต่อะไรบางอย่าง อย่างคลอโรกซ์มันไม่ใช่สิ่งที่โดนไม่ได้เลย เราจะบอกว่ามันกัดมาก แต่ว่าให้ลองเหตุ หกบ้าง อะไรบ้าง สีต่างเลย ให้เขารู้ไปด้วยกันกับเราก็ไม่แปลก ของเราจะเสียบ้างก็ต้องยอม

ถาม-ตอบ

๗๙

เป็นหมอให้กับตัวเอง

ถาม: หลวงพ่อทูลเคยเทศน์บอกว่า เราต้องเป็นหมอให้ตัวเอง คือเราต้องวินิจฉัยโรค ต้องให้ยา แล้วก็ต้องมาดูอีกตามหลังว่ายาอันนี้มันได้ผล หรือไม่ได้ผล คราวนี้อาติศย์ที่แล้วในธรรมะทอล์ก มีคนบอกว่าตอนที่เรารู้ผล เราต้องดูในระยะเวลายาว เพราะว่าบางทีผลจากวันนี้ มันยังไม่ชัดเจน ต้องดูเป็นห้าปี สิบปี แล้วมันจะเห็นชัดว่าเราเปลี่ยนไปถึงขนาดไหน แม้คิดว่าเราควรจะใช้ช่วงเวลาแบบไหน ในการเป็นหมอที่จะเช็คตรวจเราเอง

ตอบ: ก็ไม่ต้องซีเรียสถึงกับว่าต้องเช็คห้าปี สิบปี มันไม่ได้มีกฎตายตัวแบบนั้น ทุกข์บางอย่าง หรือปัญหาบางอย่าง หรือนิสัยบางอย่างของเรา แก้ได้ทีเดียวหายเลยก็มี เหมือนกับโรคที่เป็น โรคบางโรคมันหนักหนาต้องรักษายาวนาน โรคบางโรคก็แค่ใช้หวัดปวดหัวธรรมดา มัน

ก็รักษาแค่แป็บเดียวก็หาย ซึ่งเราที่เป็นเจ้าของไข้ เป็นคนไข้เอง เป็นหมอเอง พอเราเริ่มรักษาตัวเองสักพักเราจะรู้ว่า เมื่อเช็กดูอาการตัวเองก็รู้ว่า ไม่ใช่กลางคืนแล้วนะ ตอนนี้เรากินยาตัวนี้เข้าไปแล้วมันได้ผล เราสามารถที่จะบอกได้ด้วยตัวเราเอง มันไม่ได้จำกัดว่าจะต้องใช้เวลายาวนานหรือว่าแน่นอนต้องสิบปี ห้าปี คือดูในระยะยาว เราค่อย ๆ เช็กไปเรื่อย ๆ มันจะค่อย ๆ เคลื่อนไปเอง

ถาม: เราควรจะเช็กทุกวันไหมคะ

ตอบ: ไม่ได้เช็กทุกวันหรอก เช็กทุกเรื่องมากกว่า เช็กแต่ละเรื่องมากกว่าว่าเรื่องนี้เราหนักหนาอยู่ไหม จริง ๆ แล้วมันไม่ได้ไม่ได้เช็กหรอกนะ มันเป็นไปตามธรรมชาติ เท่าที่แม่สังเกตดูตัวเอง มันจะเป็นไปตามธรรมชาติ ว่ามารู้สึกตัวอีกที ทำไมเราถึงไม่หนักหนากับเรื่องนี้อีกแล้ว ไหนลองดูอีกทีสิ ลองอีกทีว่าเหตุการณ์แบบนี้ เออ เราไม่ได้คิดอะไรจริง ๆ บางทีก็กลับไปย้อนคิดเหมือนกันว่า ด้วยอุปบายอะไร หรือตั้งแต่เมื่อไหร่ที่เราเป็นแบบนี้ มันก็มี

ถาม-ตอบ

๘๐

คำศัพท์ใหญ่ ๆ

ถาม: ภาษาธรรมชาติไหนจะมาจากภาษาบาลีแล้ว มันฟังยาก มีคำว่า โทสะ โมหะ กิเลส ตัณหา อวิชชา สำหรับคนที่จะมาปฏิบัติธรรม แต่ทว่าไม่รู้เรื่องปริยัติ แล้วไหนต้องมาจำคำที่คนละภาษา มันมีความหมาย หรือว่าคำแปลที่เข้าใจง่ายกว่านี้ไหม คำพวกนี้

ตอบ: มี และความจริงไม่ต้องจำด้วยซ้ำ เพราะอย่างที่บอกว่าเป็นคำใหญ่ จะรู้เอาไว้ก็ได้ แต่รู้แล้วแป็บเดียวก็ลืม ก็ไม่มีปัญหาอะไร ไม่ให้กังวล เพราะว่ารู้สองคำคือ ทุกข์กับไม่เที่ยง เท่านั้นก็พอ ส่วนคำใหญ่ ๆ เช่น กิเลส อย่างนี้

ถาม: กิเลส คืออะไร อะไรก็ตามเขาบอกว่า เป็นเพราะว่ากิเลสเราก็เลยต้องมาเกิด เขาบอกว่ากิเลสบัง ตัวกิเลสเป็นยังไง ทำไมมันมาบังได้

ตอบ: กิเลสกับตัณหาณะ มันมีตัณหา ตัณหา มันคือความอยาก ตัณหานี้ เรียกว่าเป็นความอยาก ส่วนกิเลสเป็นเครื่องล่อความอยาก เพราะ ฉะนั้นกิเลสมันเป็นที่อยู่บนโลกใบนี้ เป็นกระเป่า เป็นกลิ้งถ้าย รุป เป็นโทรศัพท์ มันเป็นตัวตน มันเป็นสิ่งของ แต่ตัณหา มันเป็น จากใจของเราที่อยาก ที่ออกไปกระทบกับสิ่งของ

ถาม: กิเลสก็เป็นเหมือนตัวแทนของตัณหา ที่เราแตะต้องได้

ตอบ: ใช่ คือตัณหาของเรา คืออยาก อยากอะไร อยากได้กระเป่า หลุยส์ วิตตอง กิเลสมันคือ หลุยส์ วิตตอง แต่ตัณหาของเรามันคืออยาก อยากไปใส่ตัวนั้น คือกิเลสกับตัณหา มันทำงานด้วยกัน

ถาม: มันจะมีไหมว่า เราอยากในสิ่งที่ไม่ได้มีกิเลสมาล่อ แต่มันอยาก ล้วน ๆ อย่างนี้

ตอบ: มีสิ

ถาม: มันมีแบบไหนบ้าง

ตอบ: อยากนิพพานไง อยากไปนิพพาน อยากสวย

ถาม: สมมติว่า อยากเก่ง อยากรวย

ตอบ: อยากสวย อยากรวย อยากแฮปปี้

ถาม: แต่ที่จริงมันก็คือมีกิเลสมาล่อ มาเป็นตัวตัวตนะ ถ้าคุณอยากรวยใช่ ไหม ก็ต้องมีเงิน เงินอันนั้นเป็นกิเลสได้ไหม

ตอบ: เงินเป็นกิเลส กิเลสความอยากนี้ออกมาเป็นแบบรูปกับนามก็ได้ รูปกับนามคือ รูปที่จับต้องได้ หรือกิเลสที่เป็นนามที่เราจับต้องไม่ได้ อย่างแสบปี มีความสุข หรืออย่างกับอิจฉาริชยา พวกนี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากความอยากไปกระทบ ถ้าความอยากไปกระทบสิ่งนั้น หรือความอยากตั้งขึ้นมาเพื่อเอาสิ่งนั้น สิ่งที่ยากออกไปเอา สิ่งที่จะเอามันเป็นกิเลส แต่ว่าตัณหาคืออยาก คืออยู่ในใจเรา อยู่ในใจของคุณคน ที่นี้กิเลสจะเป็นทั้งรูปทั้งนามได้ทั้งนั้น อันนี้เป็นคำใหญ่

ถาม: ถ้าอย่างนั้น ถ้าเขาบอกว่ากิเลสมาบัง หรือว่ากิเลสกินหัว เขาชอบพูดว่าระวังกิเลสจะกินหัว กระเป๋าหลุยส์ วิตตอง มันจะกินหัวได้ยังไง

ตอบ: กินหัวสิ เพราะว่าอยากได้จนมันทนไม่ไหว มันจะตาย มันทนไม่ไวมันอยากจะต้องไปซื้อ แล้วเงินก็ไม่มี อยากกินไก่ทอด จะให้ทำอะไรก็ได้ ให้ออกไปมีด ๆ ค่ำ ๆ หรือว่าอ้วนจะตายแล้วจะกินไก่ทอด อย่างนี้กิเลสกินหัว ไม่แปลกหรอก อันนั้นจะพูดยังไงก็ได้ แต่ว่าขอหน่อยว่าเวลาปฏิบัติอย่าใช้คำพวกนี้ เพราะว่ามันไม่รู้ แจกแจงให้ใจรู้ไม่ได้ว่ากิเลสตัวนั้นคืออะไร เอามันเป็นตัว ๆ ไปว่า อย่างกับตัณหา นี้คือความอยาก ก็ไม่เป็นไรหรอก จะเรียกตัณหากี่ก็ได้ ถ้าเราเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าตัณหามาจากใจ คืออยาก ตัณหาแปลว่าอยาก คือว่าเขียนว่าตัณหาบีบ เท่ากับแปลว่าอยาก แค่นี้ถ้าเราจะพูดว่าตัณหากี่ไม่ต่างกัน แต่ถ้าพูดถึงกิเลสนี้ อะไรก็กิเลสไปหมดเลย เราก็เลยไม่รู้ว่าจะจริง ๆ เรากำลังติดอะไรอยู่

ถาม: ตัวกิเลสสำหรับเรื่องนี้ที่กำลังติด ที่กำลังโมโห มันเป็นรูปแบบไหน

ตอบ: ใจ มันเป็นเพราะอะไร มันเป็นเพราะหุยส์ วิตตอง มันเป็นเพราะน้ำขวดเล็กขวดใหญ่ เป็นเพราะว่ากล่องอาหาร กล่องช็อกโกแลต กล่องนั้น หรือว่าเรื่องที่เราไปทำผิด แล้วได้ไม่ถูกใจ เขาทำฟุเกิน แพบเกิน คือให้มันเป็นเรื่อง ๆ เรื่องกิเลส ให้มันเป็นเรื่อง ๆ ไปเลย เราจะได้แก้ได้ แต่ถ้าเราบอกว่ากิเลสมันทำให้โกรธมากวันนี้ เราแก้ไม่ได้หรอก พูดถึงเรื่องอะไรล่ะ วันนี้เรากำลังพูดถึงเรื่องอะไร อยากให้ได้ผมพูดว่าเราได้แพบ หรือว่าอยากได้รถคันนั้นแล้วไม่ได้ หรือเพราะว่าอะไร เพราะฉะนั้นกิเลส ขอให้แจกแจง

ถาม: มันจะได้เดินต่อได้

ตอบ: ใจ

ถาม-ตอบ

๘๑

คิดไม่ออก

ถาม: บางคนมีนิสัยว่า พอเราถามคำถามเขา หรือที่เขาว่า จี้คำถาม จะว่างเปล่าไปเลย คือในหัวสมองไม่มีอะไร มันว่างไปเลยอย่างนี้ เหมือนกลั้วที่จะตอบ แล้วตอบไม่รู้ ๆ แม้มือคำแนะนำอะไรสำหรับคนที่มีความอาการแบบนี้ ที่จะทำให้เขาคิด แทนที่จะปิดกั้นไหม

ตอบ: มันก็มีสองหัวข้อยกกันคือ หนึ่ง คนถาม คนถามถ้ารู้ว่าจี้แล้วเขาตกใจ ก็คงจะต้องเปลี่ยนวิธีการ คือเราจะไม่จี้ ค่อย ๆ ตะล่อมถาม ให้เขาไม่เกร็ง อันนั้นหนึ่งอย่างที่พอแก้ได้ อันที่สอง ก็คือคนที่ถูกจี้แล้วตกใจ หรือหัวว่างเปล่าไปเลย เพราะว่าความที่ไม่เคยฝึกคิด อันนี้ก็แนะนำได้ว่าค่อย ๆ คิดไป ถูกผิดก็ช่างมัน คือพอลืมปุ๊บ ให้คิดให้ตอบ ค่อย ๆ ไป แต่คนถามต้องไม่จี้มาก แล้วคนตอบเองก็ต้องพยายามตอบออกมา มันจะผิดจะถูกไม่สำคัญ ให้เขาฝึกตรงนี้ว่าตอบ

ออกมาเลย ให้เตาให้ตบออกมา สักสองสามครั้ง เขาจะเคยชิน พอเคยชินบั้งหัวจะไม่ว่างเปล่าหรือหยุดก็เลย พอถามบั้ง หยุดทันที อย่างนี้ มันปิดกัน ทีนี้เราจะค่อย ๆ หนึ่งให้เขาไม่เกร็งกับคำถาม ไม้จี้ไม่ตาม ตะล่อมถามไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ให้ไม่เกร็งแล้วก็คนตอบเอง ก็ต้องพยายามตบ คือสองฝ่ายต้องช่วยกัน

ถาม-ตอบ

๘๒

ตัดผลกระทบ

ถาม: คำถามเรื่องการรับกรรมนะคะ อย่างสมมติว่าเคยทำอะไรสักอย่าง แล้วตอนนี้กำลังรับกรรมอันนั้นอยู่ มันจะต่างกันไหม ถ้าเราจะรับกรรมโดยที่ยอมรับ ใช่ ฉันเคยทำผิด ประมาทนี่แหละ แล้วฉันกำลังรับกรรมอันนี้แหละ ก็เหมาะแล้ว โอเค เข้าใจ หรือว่า รู้สึกเหมือนกับว่า รับกรรมอันนี้ ไม่น่าเลย ฉันไม่ได้ทำอะไรผิด คือรับกรรมไปด้วย บ่นไปด้วย มันจะทำให้กรรมอันนั้นหมดเร็วขึ้นหรือช้าลงไหม มันจะมีผลไหม

ตอบ: ที่จริงนะ มันจะหมดเร็วขึ้นหรือช้าลง แม้ว่ามันเท่ากัน คือกรรมอันนี้ คุณจะต้องใช้สามพอยต์ คุณจะบ่นหรือไม่บ่น คุณใช้สามพอยต์เท่ากัน กรรมยุติธรรมเสมอ แต่ที่นี้ไอ้คนที่บ่น มันก็เหมือนกับเวลาสนามาที่นี้ มันเหมือนกับมันยาวยาว สนามาที่นี้ะ สนามาที่ของเขา มันกลายเป็นยาวมาก เพราะว่าเขาไม่ยินดีจะรับตรงนั้น มันเหมือน

กับว่าเวลาผ่านไปเชื่องช้า ทั้ง ๆ ที่มันก็แค่สามนาทิตั้งแต่คนที่รับโดยดี สามนาทินี้ ผลอแป๊บเดียว สามนาทิตหมดแล้ว มันก็เลยเหมือนเร็ว เมคเซนส์ใหม่ถ้าจะพูดอย่างนี้

ถาม: ก็เมคเซนส์ถ้าคิดในแง่ นั้น แล้วอย่างสมมติว่าคนที่เข้าห้องซัง เขาจับโทษใช้ใหม่ เขาบอกว่าคุณต้องเข้าไปยี่สิบปี แล้วพอเขาบอกว่าคนเริ่มเยอะในห้องซัง ใช้ใหม่ เขาก็ต้องเริ่มเลือกให้คนออกมา เขาเลือกใครก็เลือกคนที่ไม่ซึบ่น คนที่รับโทษแบบโอเคมาก ทำดี ไม่ทะเลาะกับคน นิสัยดี พวกนี้จะได้ออกมาก่อน แล้วมันจะไม่ใช่ว่ามันบ้างหรือเรื่องกรรม

ตอบ: อธิบายตรงนี้แหละ

ถาม: ก็คือว่าแบบไม่ซึบ่น ทำดีอย่างนี้ กรรมมันก็จะสั้นลงได้ มันไม่มีบ้างหรือ

ตอบ: อธิบายตรงนี้ว่ายังไง กรรมดี ๆ นี่เอง ว่าเขาจะตัดสินให้ยี่สิบปีก็ช่าง แต่กรรมของคนนี้ สมมติว่ากรรมเก่าเขาจะ แค่นั่งเฝ้าคุกตันทางให้คนอื่นขโมย หรือปล้น หรือฆ่ากัน เขาไม่ได้ลงมือด้วย คุกตันทางเท่านั้น ที่นี้พวกนี้ พวกที่ฆ่าโดนจับ ถูกประหาร ถูกอะไรก็ว่าไป เสรีแล้วพอมาชาตินี้ พวกที่ลงมือต้องใช้กรรมตรงนี้ใช้ใหม่ เศษกรรมเขาต้องใช้ยี่สิบปี คนพวกนี้เขาถูกตัดสินยี่สิบปี ส่วนคนคุกตันทางที่ไม่ได้ลงมือ กรรมของเขาจริง ๆ มันจะไม่ถึงยี่สิบปี มันจึงออกมาลักษณะที่ว่า คนรับกรรมแบบไม่บ่น เวลาจึงผ่านไปเร็ว พอมาเป็นชาตินี้

เขาก็เฉย ๆ เหมือนกันอีก กรรมส่วนนี้ของมันไม่ใช่กรรมหนัก มันไม่ใช่กรรมยี่สิบปี มันอาจจะเป็นกรรมสิบสามปี หรือสิบปี มัน เป็นกรรมเบา เพราะเขาไม่ได้ลงมือ เขาแค่ดูต้นทางเท่านั้น อันนี้ มันเป็นของที่ตายตัวอยู่แล้ว ดิฉันตัวเขามาอยู่แล้วว่าต้องใช้สิบปี มันก็กลายเป็นว่า ทำไมเขาได้ออกก่อน ทั้ง ๆ ที่ตัดสินเท่ากันยี่สิบ ปี ในชาตินี้ ทุกอย่างอธิบายได้ด้วยกรรมหมดนั่นแหละ เราจะมา บอกว่า เพราะว่าเขาทำดีเขาก็เลยออกก่อน ก็มันต้องเป็นอย่างนั้นไง ต้องเป็นอย่างนั้น มันคือเขาจะใช้แค่สิบปี เพราะฉะนั้นเขาจะต้องมี พฤติกรรมให้ได้ใช้แค่สิบปี มันต้องเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว

ถาม-ตอบ
๘๓
ทำบุญ

ถาม: จะมีงานกุศล มีงานบุญใหญ่ มีโรงงาน เราก็อยากไปนะ บางทีเราก็ไป แต่ว่าพอเห็นเพื่อนทำบุญ เขาทำกันแบบเยอะมากเลย แล้วเราไม่มีเงินเยอะเท่าเขา แล้วเขาจะได้บุญมากกว่าเราไหม

ตอบ: มันไม่ได้อยู่ที่จำนวนเงินนะคะ การทำบุญมันอยู่ที่ว่า เรามีสืบบาท เราทำกั้บาท เขามีล้านนึง เขาทำแสนนึง ใครทำมากกว่ากันละ ดูจำนวนเงินแล้วเหมือนกับว่าเขาทำมากกว่า แต่เรามากกว่านะ ถึงเราจะให้แค่กั้บาท

ถาม: คือตามความสามารถของเรา

ตอบ: ตามใจเราที่ให้ ตามความใหญ่โตของใจเราที่ให้ คือเรามีน้อย แต่เราก็ให้น้อย แต่น้อยของเรานั้นเอามาจากอาหารการกินของเราเลยนะ

เราอาจจะต้องอดมือนั้นเพื่อที่จะได้ทำบุญเทียวนี้ คือมันอาจจะเป็นเงินแค่สามบาท หรือสองบาท แต่มันเป็นอาหารมือนึงของเราเลย เราไม่ใช่คนมีเงินเยอะ เพราะฉะนั้นการที่เราห่มหรือทำแบบนั้น บุญจะใหญ่โตมาก

ถาม: เขามีโรงทานทั้งโรงทานหนึ่งเลย

ตอบ: ก็ยังสู้เราไม่ได้

ถาม: แล้วเราก็มีตั้งค์ที่จะซื้อซ้อนได้คันเดียว

ตอบ: แต่เราให้ทั้งซ้อนเลย เราให้ทั้งหมดที่เรามี บุญเราจะได้เยอะ คือมันไม่ได้วัดกันที่จำนวนเงิน แต่มันวัดกันตรงที่ความอยากให้ หรือวัดกันที่จิตใจ

ถาม: แล้วที่เขาบอกว่าเราอาจจะไม่มีเงินที่จะมาทำบุญ แต่ว่าคนอื่นเขาทำบุญ แล้วเราอนุโมทนากับเขา แล้วเราได้บุญด้วย

ตอบ: ได้ ๆ

ถาม: มันได้ ได้ยังไง เพราะเราไม่ได้ให้อะไร

ตอบ: เหมือนเดิม คือตรงที่สภาพจิตใจของเราไง จิตใจของเรานี้เต็มที คือถ้าเรามีเราห่มเต็มที เราให้หมด เราไม่หวงเลย แล้วพอเห็นเขาทำ เราเกิดความชื่นอกชื่นใจ อนุโมทนาบุญกับเขา เกิดความปิติ ในพระสูตรที่พูดเอาไว้ จะได้บุญเต็ม ๆ บุญเท่ากับคนที่เขาทำ

ถาม: ถ้าอย่างนั้นเราก็คือให้คนทำบุญ แล้วก็ค่อยอนุโมทนากับเขาก็ได้ ถ้าเราไม่มีเงินที่จะทำ

ตอบ: ก็ได้ อนุโมทนา แต่ว่าอย่าอนุโมทนาตลอดมันจะกลายเป็นนิสัยว่า ค่อยอนุโมทนาเอาของเขาฟรี ๆ แล้วก็ตัวเองไม่ชวนขวายที่จะทำ เป็นอาหารมือเดียว เป็นข้าวที่เรากินอยู่แล้ว เหลืออยู่ครึ่งจาน ถ้าภิกษุผ่านมาพอดี แล้วภิกษุไม่ได้อาหารในบาตรเลย แล้วเราให้ข้าวที่เรากินอยู่ ไม่ใช่เหลือด้วยช้อนะ ข้าวที่เรายังกินอยู่ ยังกินไม่หมด เราให้ไปหมดเลย นี่ก็ได้บุญมหาศาล ได้ไปถึงเทวดาด้วยซ้ำ หลังจากตายไปแล้ว

ถาม: เพราะให้สิ่งของที่มีค่าสำหรับกับเรา ณ ขณะนั้น

ตอบ: ใช่ สิ่งที่เราให้เป็นสิ่งที่มีค่า และเป็นสิ่งที่เรายังต้องการอยู่ แต่เราสละ อันนั้นบุญมหาศาล

ถาม: แล้วก็ไม่ผิดด้วยใช่ไหม ที่เขาบอกว่าอย่าให้ของเหลือแก่พระ

ตอบ: ไม่จริงนะ มันอยู่ที่เจตนา การที่ว่าไม่เอาของเหลือ ไม่เอาของกินแล้วอะไรให้พระนี้ มันอยู่ที่เจตนา ถ้าเราตั้งใจว่าจะชิมก่อน กินก่อน แล้วค่อยเอาไปให้ แสดงว่าเราไม่มีความนับถือตรงนั้น บุญก็คือว่าสิ่งที่จะได้กับใจเรา เรากินก่อนค่อยให้เขาแสดงว่าเราลบหลู่

ถาม: แต่ถ้าเราจะชิม เพื่อที่จะได้มั่นใจว่ารสชาติใช้ได้หรือยัง

ตอบ: รสชาติดี อันนั้นไม่แปลก อันนั้นเรียกว่าชิม ชิมกับกินก่อนไม่เหมือนกัน

ถาม-ตอบ

๘๕

แก้ปัญหาได้แล้ว แล้วไงต่อ

ถาม: คำถามคือ มีนักปฏิบัติคนนึงซึ่งก็ปฏิบัติมาสักพักนึงแล้ว เขาบอกว่าเขามีปัญหาอะไร ปัญหาเข้ามาปั๊บ เขาจะดูตัวเอง เขาจะดูไม่เที่ยงแล้วเขาก็จะแก้ปัญหาได้ แต่ว่ามันต้องรอให้ปัญหาเข้ามาก่อน แล้วเขาค่อยแก้ เขาบอกว่าคราวนี้เขาอยากปฏิบัติต่อ แต่ปัญหามันไม่ค่อยเข้ามาแล้ว เพราะว่าเขาเก่งแล้ว คือปรับปัญหาเก่ง แล้วจะทำยังไงดี จะต่อยังไงดี

ตอบ: มันมีสองอย่าง อย่างหนึ่งก็คือว่ารุก อย่างหนึ่งก็รับ รับนี่ก็คือที่พูดเมื่อกี้คือเรื่องเข้ามาปั๊บ รับผิดชอบได้เลย อีกอันหนึ่งก็คือรุก ก็คือว่าไล่ตีเข้าศึกก่อน คือว่าโจมตีก่อน เรื่องยังไม่เกิด แต่เราสมมติเรื่องได้

ถาม: สมมติยังงัยคะ

ตอบ: จากไหน ๆ ก็ได้ จากหนังสือที่อ่าน จากทีวีที่ดู จากข่าวของแต่ละวัน หรือว่าจากคนอื่นมีปัญหา เป็นอะไรก็ช่างที่เราได้ยินได้เห็นต่อวัน ให้สมมติว่าเป็นเรา สมมติเข้าไปเลยว่าเป็นเรา หรือสมมติว่านั่นคือคนของเรา แล้วเราจะเกิดความรู้สึกยังไง นี่ไงที่หลงพอบอกว่า ให้ทำใจ คล้อยไปเหมือนกับสิ่งที่เราคิด ก็คือว่าเห็นเขาเป็นยังไง สมมติว่านั่นคือเรา พร้อมกันนั้นก็ทำใจเอนเอียงไปเหมือนกับว่าเราเป็นคนคนนั้น เหมือนนักแสดง อันนี้เป็นกำไรอีกอันนึง ก็คือว่าเราสามารถที่จะหาข้อมูลจากภายนอกได้โดยเราไม่ต้องไปเป็นเอง ไม่ต้องเจ็บเอง

ถาม: แล้วมันต้องหาหัวข้ออะไรเฉพาะไหม หรือว่าอะไรก็ได้เพื่อที่ว่า จะฝึก หรือว่าจะหาอย่างไร

ตอบ: เป็นได้สองอย่าง บางทีเราเลือกไม่ได้ว่าสิ่งที่เราเห็นวันนี้ เอาเรื่องอะไรดี สิ่งที่เราเห็นวันนี้คือเรื่องตาราหนังที่เพิ่งแต่งงานกันไม่ถึง ปีกี่หย่า มีถ่ายรูปออกมาว่าโดนตีชะหน้าบวม ทั้งตัวก็เขียวเข้าไปหมด หลังหย่ากันได้บินมาแอลเอแล้วอย่างนี้ ชาวมันดังมาก มันเป็นเรื่องของสามีภรรยา เราจะเอาเข้าหัวข้อไหนดี ถ้าตั้งว่าฉันจะดูหัวข้อวัดตุสมบัตติ แต่ปรากฏว่าเรายังไม่เก่งพอที่เราจะสามารถเห็นได้ว่า เรื่องของผู้หญิงคนนี้นั้นเกี่ยวกับวัดตุสมบัตติอย่างไร แต่ว่าอะไรที่มันชัดเจนสำหรับเรา ณ ขณะนั้น เรื่องผู้หญิงถูกผู้ชายตี มันชัดเจน เราเอาอันนั้นมาเป็นเรื่องหัวข้อเราได้ ว่าการที่เราจะเลือกคู่แล้วเราไม่ระมัดระวัง หรือการเลือกมีคู่ในโลกใบนี้มันอันตรายแบบไหน อัน

นั่นคือแถมหนึ่งว่าผู้ชายกำลังมากกว่าสามารถที่เราได้ เราจะต้องเป็นคนยังงี้ถึงจะโดนสามีนี คือเราสามารถเอาเรื่องนี้มานั่งคิดได้ แทนที่จะบอกว่าดาราคอนันต์ แต่เรากลับคิดว่าเป็นเรา เราทำยังไงถึงได้โดนสามีนี ทั้ง ๆ ที่เรายังไม่มีสามีนะ แต่เราเอาเรื่องนั้นมาสมมติว่าเป็นเราได้ คำถามว่าเอาหัวข้อไหนมาคิด ถ้าคิดเรื่องวัตถุกุสมบัติ คนที่คิดเป็นแล้วนะ คนที่พอคิดเป็นบ้างแล้วมันง่ายมาก ที่เป็นไปได้ใหม่กว่าผู้หญิงคนนี้แต่งงานกับผู้ชายเพราะวัตถุกุสมบัติ เพราะคิดว่าผู้ชายคนนี้มีชื่อในสังคม เราได้นำมสกุสขามาใช้ แล้วจะทำให้เราหาเงินได้เยอะขึ้น ไปไหนก็จะมีคนเกรงกลัว เพราะเขาเป็นเจ้าพ่อ เกี่ยวกับวัตถุกุสมบัติใหม่ เกี้ยว แต่ถ้าเรายังไม่เก่งพอ เราอาจจะดูแลผู้ชายดีผู้หญิง อะไรที่ชัดเจนกับเรา ดูตรงนั้น

ถาม-ตอบ

๘๕

อย่าตาม แต่อย่าทิ้ง

ถาม: หลวงพ่อทูลเคยบอกว่า “อย่าเอาตามตำรา แต่ก็อย่าทิ้งตำรา” แม่แจกแจงเรื่องนี้ให้หน่อยสิคะ

ตอบ: “อย่าเอาตามตำรา” ก็คือว่าไม่ต้องเอาตามที่เขาบอกเอาไว้เป๊ะ ๆ “แต่ก็ไม่ทิ้งตำรา” ก็คือว่าในสูตรการทำต้มชาหมู ต้มชาหมูเขาบอก ว่าต้องมีชาหมู ประเภทแบบนี้ ๆ และก็มีเกี่ยมฉ่าย มีพริกทอง ฯลฯ เขาก็บอกไว้เรียบร้อย มีพะไล มีโป๊ยก็๊ก ฯลฯ เขาก็บอกไว้หมดเลย อันนี้คือตำรา คราวนี้พอเรามาทำเอง ถ้าแม่ทำ ในหนังสือเขาไม่ได้บอกว่าต้องเอาชาหมูไปย่างไฟก่อน อย่างจนวนหนังมันเกรียม มันถึงจะหอม หรือว่าในตำราก็ไม่ได้บอกอีกว่าต้องเอาชาหมู ล้างอย่างดีแล้ว เอาเข้าไปอบ หรือไปทอดให้แห้งก่อน หรือเอาไปต้มน้ำเปล่า ๆ ก่อน ฝึ่งให้แห้ง แล้วก็เอาลงไปทอด แล้วค่อยเอามาต้มกับน้ำพะไล แค่นี้

มันก็ไม่เหมือนตำราแล้ว มันไม่เหมือนตำราเลย แถมน้ำพะโล้ แม่จะใส่ไมโล หรือไม้กัโวลติน มันจะหอม แล้วเขาก็ไม่ได้บอกว่าน้ำที่ทำพะโล้ใส่น้ำตาลปีบ แล้วน้ำตาลปีบที่จะใส่ เคี้ยวก่อน มันหอม ตำกระเทียม พริกไทย รากผักชี แล้วก็เอาลงไปคั่วกับน้ำมันกับน้ำตาลปีบ แล้วก็เอาขามูที่เราเตรียมเรียบร้อยแล้ว จะย่างก่อน หรือเอาไปทอดก่อน เอามาคั่วใส่กันให้หอมก่อน แล้วเอาน้ำใส่ แล้วก็ต้ม ปล่อยให้มันต้มไว้อย่างนั้น ต้มปิดฝา หรือเปิดฝาแต่น้อย อันนี้มันเป็นกระบวนการที่แม่ทำ เรียกว่าเป็นวิธีการของแม่เอง แต่ถามว่าตำราที่เขาบอกมันเป็นแบบนี้ไหม เป็น แต่ว่าไม่ใช่ทั้งหมด รายละเอียดแบบนี้เขาจะบอกแค่ว่า ขามูสองขาเอามาต้มให้เปื่อย ต้มให้เปื่อยแล้วก็ปรุงรสตามชอบ ก็คือว่าปรุงเป็นรสพะโล้ ซึ่งมีโปยกั๊ก มีอันนี้ ๆ ๆ เขาจะบอกไว้แบบนี้ บอกวิธีทำด้วย แต่ว่าต่างจากของเราโดยสิ้นเชิง อันนี้เรียกว่าเราเอาตามตำราใหม่

ถาม: ก็คล้าย ๆ อย่างนั้น

ตอบ: เราบอกว่าไม่ได้ทำตามตำรานะ คือของเราแตกต่างกว่า ตำราอาจจะมีแค่หนึ่งถึงสิบข้อ แต่ของแม่อาจจะมีหนึ่งถึงสิบเจ็ดเครื่องที่ใส่วิธีที่ทำ ทั้ง ๆ ที่แม่เคยทำมาก่อน แต่ว่าคือตำราเขาบอกแบบนี้ได้ไฉนแล้วจะทำแบบนี้ อยากรู้เข้าไปหน่อย แม่มีความรู้ด้านทำพะโล้ แต่อันนี้ต้มขามูมันไม่ใช่ต้มพะโล้ แต่ว่าคั่วแล้วเครื่องใช้มันใกล้เคียงกัน ฉะนั้นจะทำแบบพะโล้ดีกว่า แต่ว่ามันคล้าย ๆ กัน ส่วน

ผสมหลักในนี้คือมันอันเดียวกัน อันนี้เรียกว่าตำราบอกแบบนี้ ถ้ามว่า “ไม่เอาตามตำรา แต่อย่าทิ้งตำรา” ก็คือว่ายังเหมือนกับตำราอยู่ ฉันทิ้ง แต่อย่าได้เอาตามทั้งหมด ฉันทชอบน้ำมันหอม หอมไมโล แล้วก็ชอบให้ใส่น้ำตาลปีบ ให้มันออกหวานหอมแบบนี้ อันนี้ที่หลวงพ่อบอกว่า “อย่าทิ้งตำรา แต่ก็ไม่ได้เอาตามตำรา” ก็คือในหลักการของการพิจารณา ถ้าพอเราพูดถึงการพิจารณา มันจะเห็นชัดเจนว่าปัญหาของเราคืออะไร ปัญหาของเราไม่เหมือนกับคนอื่น อย่างแม่เป็นคนพุทธธรรมะให้ฟัง แม่เป็นคนพุทธธรรมะให้ศิษย์ฟัง แม่จะบอกว่าของแม่เริ่มต้นจากแบบนี้ ๆ เป็นแบบนี้ ๆ นิชาจะเห็นว่าทางเดินของแม่เป็นแบบไหน แต่เรื่องราวที่จะเอามาใช้ มันเป็นเรื่องของแม่ แม่เกิดที่ท่าพระ แม่ไปเห็นทางรถไฟหรือเห็นเขาตากมันสำปะหลัง มันเป็นเรื่องของแม่ นิชาจะมาเอาตามแม่ได้ยังไง เพราะว่านิชาเกิดเมืองนอก นิชาจะบอกได้ไงว่านิชาเกิดท่าพระ มันไม่ใช่ อันนี้คือว่า “ไม่ได้ทิ้งตำรา แต่ก็ไม่ได้เอาตามตำรา” เอาให้มันเป็นเรื่องราวของเรา มันเป็นเรื่องเหตุผลของเรา แล้วพอทำไป มันจะแตกต่างกันตรงที่ว่านิชาเกิดเมืองนอก นิชาพูดภาษาอังกฤษ นิชาไปโรงเรียนคริสเตียน แล้วนิชาก็สวย แม่ไม่ได้สวย สิ่งต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นกับนิชา จะมีผู้ชายมาชอบเยอะ เราพิจารณาเรื่องคู่ครองเหมือนกัน เราพิจารณาเรื่องติดอาหารเหมือนกัน เราพิจารณาเรื่องอะไรก็เรื่องโลกธรรมเหมือนกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกัน

ถาม: คือโครงคล้ายกัน แต่รายละเอียดต่างกัน

ตอบ: โครงมันคล้ายกันเลย แต่ข้อมูลต้องของใครของมัน นี่เป๊ะเลยที่ว่า “ไม่ทิ้งตำรา แต่ว่าไม่ได้เอาตามตำรา” ตามได้ยังไง เอาตามก็ตายสิ ก็ข้อมูลมันต้องของใครของมันไง แต่ว่าเอาตาม ตามตรงไหน ตามเค้าโครง ตามวิธีการคิด เหมือนกับหลวงพ่อบุศันนี้ชัดเจนว่า เขียนประวัติตัวเองให้เป็น เขียนประวัติตัวเอง ใครก็ต้องเขียนเหมือนกัน ใช้ไหม เรามาจากไหน วันเกิดเดือนอะไร เป็นใครอะไรยังไง มันต้องเขียนเหมือนกัน แต่ว่าเนื้อหารายละเอียดของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน จริงไหม นั่นแหละ เข้าใจง่ายขึ้นไหม

ถาม-ตอบ

๘๖

กลิ่นหอมกับนักบวช

ถาม: วัดบางแห่งเขาไม่ให้โยมถวายพวกอะไรที่มีกลิ่น อย่างเช่น สบู่ที่ถวายให้พระ หรือว่ายาทาผิว พวกที่มีกลิ่น ที่ไม่ใช่สมุนไพร เขาไม่ให้ถวาย คราวนี้มันผิดจริงไหม ถ้าเราจะถวายให้พระอย่างนั้น

ตอบ: ตามกฎกติกานะ แค่นี้ ๘ นี้ เขาก็ว่าผิดแล้ว ถ้าใช้ของมีกลิ่น ใช้ น้ำหอม ใช้ที่นอนสูง แต่จริง ๆ แล้วนี้ ถ้าทางสายปัญญาแล้ว เราใช้ ปัญญาพิจารณาเอาว่า จะทำให้เกิดความยุ่งยากกับญาติโยมไหม เราเอาใจเป็นข้อวัดว่า เราเลือกกลิ่นนี้มากกว่ากลิ่นโน้น ฉันชอบสบู่ ได้อัลโกลด์ ฉันไม่เอาสบู่ได้อัลขาว หรือว่าโดฟ คือเลือกแบบนั้น อันนั้นก็ต้อองดูอีกว่าอยู่ที่สุขภาพของเขาจริงไหมว่าใช้อันนี้แล้วแพ้ ใช้อัน นั้นแล้วแพ้ มันดูที่เจตนา ถ้าทางสายปัญญาแล้ว เราจะดูที่เจตนา

ถ้าเจตนาจะใส่ให้หอม เพื่อหลอกล่อคนอื่น ให้คนอื่นชื่นชม หรือว่า เหตุผลของการที่ใช้ของพวกนั้น

ถาม: อย่างสมมติว่า นักบวชรู้ตัวดีว่าเป็นคนที่เหงื่อออกเยอะแล้วก็เหม็น คือมีกลิ่นตัว ควรจะใช้น้ำหอม หรือว่าควรจะใช้ยาระงับกลิ่นกาย ควรจะใช้พวกนี้ไหม ที่เขาห้าม ๆ กัน

ตอบ: ที่ห้าม ๆ กันคือน้ำหอม ใส่น้ำหอมเพื่อเชิญชวนคนอื่น หมายถึงหลอก ล่อคนอื่นให้เข้าหา เขาเรียกว่ามันคือสิ่งชั่วๆ แต่จริง ๆ ก็อีกละ มัน อยู่ที่เจตนาจริง ๆ ว่าเราไม่ถือ สบู่อะไรก็ได้หมด สบู่ น้ำ สบู่ก้อน กลิ่นอะไรก็ได้หมด トラบใดที่เราไม่แพ้กลิ่น แล้วก็ใช้ไปอย่างนั้น แปบเดียวมันก็หายไปแล้ว ยังไม่ทันได้ชั่วคนอื่นหรอก มันก็หายไป แล้ว คือเราไม่มีเจตนาว่าต้องใส่ให้หอมอยู่ตลอดเวลา หรือไปไหน ต้องให้หอม อันนั้นก็ไม่ใช่ หรืออีกอย่างนึง เท่าที่แม่เห็นนะ คนเรา พออายุกลางคนมันจะเหม็น กลิ่นตัวเหม็นมาก กลิ่นปากเหม็น ถึง บางคนต้องกินหมาก เพื่อให้ปากไม่เหม็น เพื่อให้กลบกลิ่น บางคน นอนอยู่ในห้อง เปิดประตูเข้าไป เหมือนกลิ่นศพ เหม็นมาก ในช่วง หกสิบกว่า หกสิบนิด ๆ จะเหม็นมาก ไม่รู้ว่าเซลล์มันกำลังตายเยอะ ขึ้นหรือยังก็ไม่ทราบ แต่ในกรณีอย่างนั้น แม่อยากจะทำไมให้คน รังเกียจที่จะเข้าใกล้เรา เราจะต้องรักษาให้มันสะอาด จะด้วยวิธีไหน ก็ได้ โดยปัญญาแล้วนี้แม่ไม่คิดว่า ถ้าเรามีสบู่ไม่มีกลิ่นแล้วสามารถ ทำให้ตัวเราสะอาดสะอาด อัน เข้าใกล้ใครแล้วไม่เหม็น ไม่น่าจะมีปัญหา

แต่ระหว่างที่ที่เราเข้าไปใกล้คนอื่น เหมือนกับหอมนี้ แม้คิดว่าหอมน่าจะดีกว่าเหม็น ทำให้เขารังเกียจ เราจะพูดสอนอะไรคนอื่นใครเขาได้ล่ะ เราจะแซ่ร์ธรรมะอะไรกับคนอื่นใครเขาได้ ก็มีวแต่หลบปากเหม็น หลบตัวเหม็นเรา ไม่เอาล่ะ คือถ้าสมมติว่าเจตนาของเรามันแค่ผิวเผินว่าไม่ให้มันเหม็นทิ้ง ให้กลบกลิ่นเหม็นได้บ้างเล็กน้อย

ถาม: เราจะรู้ใจเราเองว่าพอประมาณ หรือว่าเราทำเกินไป

ตอบ: เราติด เราชวนขวยหา หรือว่าแค่ต้องการประนีประนอมระหว่างเหม็นกับหอม โลกนี้เขาชอบหอม แต่เราจะให้หอม ๆ ก็ไม่ได้ ก็คือว่าอย่าให้เหม็น ว่านั่นเถอะ

ถาม-ตอบ

๘๗

แปลคำเปรยประโยชน์

ถาม: อยู่กับคนที่ชอบพูดประชดประชัน พูดเปรยประโยชน์ อยากรู้จะได้อะไร
ทีก็จะพูดเปรย ได้ข่าวว่าคนนั้นเขาซื้อไอแพดให้แม่เขาซะ แล้วมันก็
ดีอย่างโน้นอย่างนี้ ส่วนอีกคนนึง พูดว่าใคร ๆ ก็มีสิ่งนี้หมด มีแต่เขา
คนเดียวที่ไม่มี แล้วفه็ญเราเป็นคนที่เขาเรียกว่า ดีความไปเอง คือ
เข้าใจที่พูด ที่เว้นไว้ให้เราเข้าใจเอง เข้าใจเองทุกครั้ง ก็ไปซื้อมาให้
ไปทำให้ ซึ่งเราเบื่อมากที่จะเป็นคนแบบนี้ ที่จะแปลทุกครั้งและก็
จะทำทุกครั้ง และเราก็เบื่อเขาด้วยว่าอยากรู้ทุกอย่างเลย อันนี้ก็
อยากรู้ อันนั้นก็อยากรู้ แล้วจะทำสองอย่าง หนึ่ง คือเบื่อตัวเอง
ที่ชอบแปล แปลแล้วก็ไปทำ แล้วก็ไปทำ อันที่สองคือเบื่อเขา พูด
เปรยประโยชน์ตลอดเวลา

ตอบ: มันเป็นผลเนืองกัน ที่เบื่อเขา มันเป็นผลเนื่องจากที่เราคิดว่าเราเข้าใจเขา แล้วเขาเปรยประโยชน์ แล้วเราจะต้องทำตามนั้น เพื่อให้เขามีความสุข แต่ว่าลองกลับมาดูที่ตัวเราเองซิว่า เที่ยงขนาดนั้นเลยไหม สิ่งที่เขาพูด คือเขาต้องการให้เราไปซื้อ ต้องการขอจากเรา จริงหรือ

ถาม: มันก็ส่วนใหญ่ จะซื้อ คือซื้อให้เมื่อไหร่ก็ตลกดีใจ แต่พอตลกดีใจก็ไม่พอ เดียวสักพักก็เปรยใหม่แล้ว อยากได้อันอื่นอีก

ตอบ: คิดใหม่ว่าคนคนนั้นเป็นนักพูดแบบนั้น เขาพูดแบบนั้นกับทุกคน ไม่ใช่กับเรา กับทุกคน เป็นไปได้ไหม

ถาม: เท่าที่สังเกต ก็ใช่ะ

ตอบ: เป็นไปได้ แล้วทำไมมีแต่เราคนเดียวที่คิดว่าต้องแปล แล้วต้องสนองเขา ต้องทำให้เขามีความสุข มันอยู่ที่เราต่างหาก เราจะฟังแล้วก็ผ่านเลยไปก็ได้ ไม่เห็นจำเป็นจะต้องเอามาเป็นสาระ

ถาม: แต่เผชิญเราไปแปล แล้วเราก็คิดว่าต้องเป็นอันนี้แน่ ๆ แล้วพอทำเฉยก็รู้สึกผิด

ตอบ: นั่นเป็นความผิดของเรา ความผิดของเราที่ไปแปล แล้วก็แน่ใจว่าแปลถูก ถ้าถูกแสดงว่ามันเที่ยง ว่าเที่ยงมีจริง บางครั้งเขาอาจจะเปรยประโยชน์กับทุกคน เปรยกับเรา เปรยกับคนโน้นคนนี้ เผอิญคนอื่นทำแล้ว เราไม่ต้องทำก็ได้ หรือว่าเปรยประโยชน์ของเขาไม่

ได้ต้องการอะไรจากเราจริง ๆ แค่นี้เป็นนิสัยของเขา มันเป็นไปได้ไหม ในกรณีนี้แม่อยากจะทำคนที่ช่างอ่านช่างแปลแล้วก็เดือดร้อนเอง ทำให้ตัวเองเป็นบ้า หยุตชะ อย่าไปแปล คือฟังแล้วก็จบ แต่ถ้าอะไรที่อยากให้เราได้ ก็ให้ แล้วไม่ต้องใส่ใจตรงนั้นว่าเขาจะพอใจหรือไม่พอใจ เราอยากให้เราให้ก็จบ ให้ได้ไหม ถ้าให้ได้ ให้ ถ้าให้ไม่ได้ก็จบ เหมือนกัน ไม่เอามาเป็นสาระ ถ้าไม่มันบ้าตาย ถ้ามีคนอย่างนี้สักสองสามคน ตายพอดี วัน ๆ ไม่ต้องทำอะไรหรอก คอยอ่านใจเขา ไปซื้อของให้เขา คอยสนองเขา เราเองก็บ้าตาย ดิ้นแล้ว ๆ ไม่เอา พอ ฟังหูไว้หู คือฟังบ้างไม่ฟังบ้าง อันไหนทำได้ก็ทำ อันไหนทำไม่ได้ก็บ้ายบาย ก็แค่นั้น จะไปยุ่งอะไร แม่ฟังก็ฟังไป แม่ไม่เคยได้ยินสักที ถือว่าในกระเปาะแม่ไม่มีเงิน ทำให้ไม่ได้ จริงไหม ถ้าถึงจังหวะไหนที่เราให้ไม่ได้ เป็นทุกข์ตายเลย ถ้าเราถือว่ามันเป็นสาระ ทุกข์ตายเลย แล้วก็ถ้าเป็นจริงนะ เขาก็จะหวังจากเรา แล้วพอเราให้ไม่ได้ มีปัญหากันนะ อย่างนั้นต้องตัดไฟแต่ต้นลม ก็คือว่าแก้ที่เราเลย แก้ที่เราดีกว่า อย่าแก้ที่คนอื่น อย่าแก้ที่คนอื่น มันไม่เที่ยง ไม่เที่ยงหรือกว่า มันจะจริงตามที่เราแปลทุกครั้ง

ถาม-ตอบ

๘๘

กัลยาณมิตร

ถาม: กัลยาณมิตรคืออะไร

ตอบ: กัลยาณมิตรคือผู้ที่หวังดีต่อเรา คือผู้ที่ให้ แนะนำในสิ่งที่ดี ๆ แก่เรา

ถาม: พระพุทธเจ้าตรัสตลอดว่าเราต้องพึ่งตัวเองใช่ไหม แต่ในพระสูตรก็มีอีกว่าเราต้องมีกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นที่หนึ่งเลย คือสำคัญที่สุดเลย

ตอบ: สำคัญที่สุดในการปฏิบัติธรรม ในการที่จะบรรลุธรรมได้ มีพระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ที่ว่าไม่ต้องมีกัลยาณมิตร หรือไม่มีใครแนะนำ นอกเหนือจากนั้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นพระสารีบุตร หรือใครก็ตาม จะต้องมีกัลยาณมิตร คือมีผู้บอกทาง อย่างของเราในนี้ก็มี นอกจากพระพุทธเจ้า นอกจากพระอริยสงฆ์ต่าง ๆ แล้ว เราก็มีหลวงพ่อทูลที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีที่สุด ที่บอกทางที่ท่านเดินผ่านมาให้เราได้รู้

ถาม: แล้วถ้าอย่างสมมติว่า เราอยู่ในเมืองหนึ่ง อยู่ในกลุ่มหนึ่งที่เขาปฏิบัติธรรมดีแล้ว แต่เรามีความจำเป็นต้องย้ายไปอยู่เมืองหนึ่ง อีกประเทศหนึ่ง แล้วเราจะอยู่ห่างไกลจากกัลยาณมิตร แล้วเราจะทำยังไงดี ที่เราจะปฏิบัติธรรมแล้วได้ผล

ตอบ: เรากำลังพูดถึงตัวเองกับกัลยาณมิตรอยู่นะ ถ้าสมมติว่ากัลยาณมิตรนี้เป็นผู้แนะ เราเป็นผู้ทำ ไม่ใช่กัลยาณมิตรจะเป็นผู้ว่าเอาอาหารมาใส่ปากให้เรากิน แล้วเราจะอิมเลย ไม่ใช่ กัลยาณมิตรจะเป็นผู้บอก ว่าอาหารสิ่งนี้ทำยังไง ต้มยำเขาทำยังไงบ้าง แกงส้มเขาทำยังไงบ้าง ส้มตำเขาทำยังไงบ้าง เป็นสูตรมา แต่ว่าตัวเราเองจะต้องเป็นผู้ที่ไปกระทำ ไปลองทำดู แล้วเราจะเห็นว่าผิดถูกบางที่เราก็ต้องขัดเกลาแก้ไขเอง อย่างตอนที่แม่มาอเมริกา แม่เคยกินส้มตำตอนอยู่เมืองไทย มีส้มตำไทย ส้มตำลาว แต่พอมาถึงเมืองนอก แม่มาปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ตอนนั้นที่พอร์ตแลนด์ไม่มีมะละกอ แครร์รอตก็หายาก แต่มีกะหล่ำปลี รู้ไหมว่าไม่มีใครบอกใครสอนนะ แม่เอากะหล่ำปลีมาทำส้มตำ

ถาม: อร่อยไหม

ตอบ: อร่อย คือมันแก้ขัดได้ มันทำให้หายคิดถึงเมืองไทยได้ ว่างั้นเถอะ แล้วก็ตำเหมือนเมืองไทยเลยนะ แล้วก็ยังมีอีก บางวันมันมีข้าวเหลือ ข้าวหุงนั้นนะ แม่ก็เอาข้าวหุงตำใส่เข้าไป แล้วก็มัดหมูเหลือก็เสียดายเงินเพราะแคบหมูมันแพง ที่โน้นแคบหมูแพงมาก แล้วแค้นแค้น คือ

เก็บหลายวันแล้วมันแข็ง ก็มันเกิดไอเดียขึ้นมาว่าตำแคบหมูก่อน ตำพริกกระเทียม แล้วก็ตำแคบหมูใส่เข้าไปเลย จะได้ไม่ต้องทิ้ง เอาข้าวหุงใส่เข้าไป เอากะหล่ำปลีใส่ แล้วก็ตำเหมือนสัสมตำเต้เลย แล้วก็มากิน รู้ไหมว่าคนจากหอพักไหน ๆ มากินแล้วก็บอก โอ้โฮ ทำไมอร่อย อันนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของการที่ว่าเราพึ่งตัวเอง แต่ถามว่าเราพึ่งครูบาอาจารย์ไหม ครูบาอาจารย์ของแม่เป็นใครก็ไม่รู้ที่สอนทำสัสมตำ อาจจะแพงหรือเจ็หรือเจ็คือคนงานที่อยู่ที่บ้านเก่า ที่เขาบอกวิธีทำสัสมตำ แล้วทำหลายแบบให้ดู มีใส่ปูบ้าง ใส่ปูตอง อาจจะมีย่างนั้น แต่ที่นี้เราไม่มี แต่ว่าเราก็ปรับไปเอง คือมันเป็นไปเอง อันนี้ยากจะเรียกว่า ชั้นแรกก็คือ ที่เรารู้มาคือมีกัลยาณมิตรบอกว่า นี่เรียกว่าสัสมตำ ทำแบบนี้ แต่พอมาถึงที่นี้ เนื่องจากมันไม่มีวัตถุดิบ มันไม่มีสิ่งของต่าง ๆ พวกนี้เลย แม่ต้องพึ่งตัวเอง อยากกินนี้ เราต้องพึ่งตัวเอง แล้วก็ทำกิน พอกินแล้วก็เลยกลายเป็นว่า วันหลังมีมะละกอจริง ๆ ก็ยังทำแบบนี้ คือทำแบบใส่แคบหมูบ้าง ใส่ข้าวตำลงไปบ้าง บางทีไม่มีข้าวก็ใส่เส้นข้าวปุ้น เส้นขนมจีน ก็เลยกลายเป็นโนนเป็นนี่ขึ้นมา

ถาม: คือไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้กัลยาณมิตร แต่ว่าเราเอาสิ่งที่เขาเคยให้เรา มา คำสอนที่เคยให้มา หรือว่าตัวอย่างที่เคยให้มา เราก็เอามาทำให้เป็นของเราเอง

ตอบ: ใช่

ถาม: ฉะนั้นมันไม่สำคัญว่าเราจะอยู่ต่างประเทศต่างเมือง แต่ว่าถ้าเรามีปัญหาของเราเอง เราก็เอาประโยชน์จากตรงนี้ได้ตลอด

ตอบ: หลวงพ่อมาที่นี่ปีละครั้งเอง แล้วมาจริง ๆ นะ ท่านไม่เคยให้เรา นั่งใกล้ด้วย ยิ่งเทศน์ว่าอีก ว่าพวกนี้หน้าเก่า ไปนั่งข้างหลังโน่น บอกให้พวกหน้าใหม่มานั่งข้างหน้า ไม่รู้ คล้าย ๆ กับว่าไม่มีมารยาทอย่างนี้ หน้าเก่า เทศน์อยู่ทุกปี เพื่อบินั่งโน่น ไปนั่งข้างหลัง แปลว่าอะไร

ถาม: คือคุณมีข้อมูลพอแล้ว ที่ให้ไปตอนนั้นก็พอแล้ว

ตอบ: คือแนะนำไปแล้ว ที่เหลือก็ทำกินเอง ไปคิดไปสร้างสรรค์เอง มันเป็นแบบนั้น ไม่ใช่ว่าจะต้องมาให้บอกทุกครั้ง คือแม่จะโทรหาหลวงพ่อนับครั้งได้ แต่แต่ละครั้งที่โทรจะต้องคิดก่อนว่า จะถามท่านอย่างไร แล้วท่านจะตอบอย่างไร คือตอบไปตอบมา เลยวางหูเลย เลยไม่ต้องถาม แต่จะถามจริง ๆ นะ ก็ตอนที่ท่านโทรมาธุระ โน่นนี้ คุณกินท่านก็ถามเรา เราก็พูดมีเรื่องนี่ หลวงพ่อเมื่อคืนฝัน ฝันอะไร ฝันอันนี้ ๆ ท่านก็บอก เออ ๆ อย่างนี้ ๆ อย่างนั้นนะถึงจะได้พูด ถ้าจะตั้งใจให้โทรไปถาม หลวงพ่ออย่างนี้ อย่างนั้น ไม่กล้า ไม่บังอาจ มันก็เลยกลับเป็นว่า ทำให้แม่ปฏิบัติมาถึงตรงนี้ได้ด้วยตนเอง เหมือนกับว่าเดินทางมาได้ด้วยตนเอง ก็เลยบอกว่า นี่ไง เราพึ่งตนเอง การที่เราพึ่งตนเอง ยิ่งผิดมาก เราก็ยิ่งฉลาดมากขึ้น เพราะฉะนั้นอย่ากลัวผิด

ถาม: ถ้าอย่างนั้นก็ขึ้นไปตามที่พระพุทธรเจ้าตรัสไว้ ก็คือพึ่งตัวเอง แต่ว่าก็ลาณมิติตรก็สำคัญ

ตอบ: กัลยาณมิตรสำคัญที่สุด ไม่มีกัลยาณมิตร คุณไม่สามารถจะรู้พระธรรมของพระพุทธองค์ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันต้องพึ่งตนเอง คือได้ข้อมูลมาแล้ว ต้องพึ่งตัวเอง ถ้าได้ข้อมูลมาแล้ว ยังต้องพึ่งเขาอยู่อีก แสดงว่าเราไม่ใช่ผู้ใหญ่สักที

ถาม: เขาชี้ทาง แต่เราต้องเดิน

ตอบ: เขาชี้ทาง แต่เราต้องหาทางเดิน เดินยังไงจะเร็วจะช้า จะไม่เห็น้อย เป็นเรื่องของเราทั้งหมด

ถาม-ตอบ

๘๙

ปัญหาใหญ่ที่สุด

ถาม: มีเรื่องเกิด คือเรื่องใหญ่ที่สุดที่เราเคยเจอ มันเคยมีคนที่เปิดร้านมา ยี่สิบกว่าปี ชื่อเสียงดังมาก แล้วอยู่เฉย ๆ สาธารณสุขมาปิด แล้วเขา บอกจะปิดเป็นอาทิติย์ มันออกข่าวด้วย แทนที่จะออกข่าวดี ๆ มัน จะมีข่าวฉาวอย่างนี้ หรือว่าเราเป็นนักแสดงกว่าจะดังได้ พยายาม อย่างมากที่สุด คราวนี้มีรูปหลุดที่เป็นรูปโป๊ ซึ่งเราไม่ได้ส่งให้ใคร แต่ ว่ามันเอามาจากคลาวด์ แล้วเราจะเดินหน้าไปยังไง มันเหมือนกับทุก สิ่งทุกอย่างที่เราสร้างขึ้นมา ที่ไม่เคยมีผิดพลาด ไม่เคยมีชี้เหร อะไร ต่าง ๆ อย่างนี้เลย แล้วตอนนี้บ่จะไม่ดีปั๊บ มันแย่สุด ๆ เราจะพ้น จากตรงนี้ได้ยังไง เราจะทำยังไงดี

ตอบ: เฉลียวหน้ากับมัน ถ้าเป็นแม่นะ แม่จะเฉลียวหน้ากับมัน

ถาม: แต่มันน่าอับอายขายหน้ามากเลย

ตอบ: ก็ใช่ ทำยังไงได้ มันเกิดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ร้านถูกสาธารณสุขมาปิด เราแก้ไขทันที คือเผชิญหน้ามัน แก้ไขทันที ลูกขึ้น เหมือนกับว่าเราล้ม ลูกขึ้นทันที อย่าแข่ง อย่าเสียเวลาแข่งอยู่ อย่าเสียเวลาว่า ตายแล้ว คนเห็นรูปโป๊ฉัน ฉันจะแย ก็ไม่เห็นเป็นอะไร ก็เผชิญหน้าเลยว่ามันเป็นจริง แม่เคยเห็น ที่เขาเล่าให้ฟังว่า นักแสดงเขาบอกว่าผู้ชายคนนี้เคยไปเดินในบาร์โป๊ไซ้ใหม่ ไปเดินเป็นผู้ชายโป๊ เขาบอกว่าครับใช่ ผมเคยทำ ผมทำมาหากินแบบนั้น มันผิดด้วยหรือ ไม่ได้ผิดกฎหมาย คนถามพูดไม่ออกเลย กะจะขายหน้าเขา ทำอะไรไม่ได้เลย แล้วก็ยังมีนักแสดงอีกคนนึง เป็นคนอีสาน แล้วเขาบอกว่าเป็นคนอีสานไซ้ใหม่ กินอันนี้เป็นไหม เอากบ เอาเซียด เอาอะไรที่ช่างนะ ใส่เต็มจานเลยมาให้เขา สัมภาษณ์คนตั้งเป็นแถว แต่คนคนนี้ให้เขากินไอ้จานอย่างนี้ แล้วรู้ไหมว่าเขาทำยังไง แม่ชอบมากตรงนี้ คือเขาลุกขึ้นมาหยิบและฉีก แล้วเขาก็บอกว่า กินเป็นครับอันนี้ ผมชอบตรงขามัน ฉีกซากบ แล้วก็นั่งกินแก็บ ๆ แล้วก็อันนี้นะครับ ต้องหักหัวเอาออกก่อน แล้วก็เอาปีกออกก่อน แล้วก็กินข้างในมัน เขาก็กินแม่บอกมันต้องอย่างนี้แหละ จะขายหน้าฉันหรือ ไม่เป็นไร ฉันเป็นคนบ้านนอก ฉันก็ทำแบบนี้ แล้วทำไมละ คนจะขายหน้าเขาพูดไม่ออกเลย อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นแม่คิดว่าเผชิญหน้ามัน

ถาม: คือแก้ที่เราอยู่ดี

ตอบ: แก้ทันที ลูกขึ้น อย่าแข่ง ล้มแล้วอย่าแข่ง ลูกทันที ลูกทันทีคือ เขาว่าเราแก้ผ้าโป๊หรือ ลูกขึ้นมาเลยว่าใช่ เผชิญหน้ามันเลยว่าใช่ เป็นยังไง

ก็ว่ากันไปตามเนื้อผ้า อะไรจะเกิดขึ้นก็ค่อยว่ากัน แม้ว่าสังคมปัจจุบันนี้ให้โอกาส ให้โอกาสคนทำผิดเยอะแยะไปหมด แต่อย่าโกหกและก็อย่าปิดว่าไม่ได้ทำ รับเลยถ้าได้ทำ ถ้าไม่ได้ทำก็คือไม่ได้ทำ แต่ถ้าได้ทำก็คือทำ เฉยๆมันเลย อันนี้คือคำตอบ สำหรับแม่ แม่คิดว่าอันนี้เห็นจากตัวอย่างมากมายว่า คนที่ผิดเฉยเลย คนให้อภัย แล้วก็จบจบได้ดีด้วย แต่คนที่หลบไปหลบมา โกหกโน่นนี่กลับแย่กว่า ดาราไทยก็มี บอกว่าทำคนนั้นท้อง คนนี้ท้อง ปิดกันอุดอุด จนในที่สุดเสียจนกระทั่งว่าต้องเข้าโรงพยาบาล เสียศูนย์มากผู้ชาย ต่อมานักร้องอีกคนนึงก็บอกว่า มีไปทำผู้หญิงท้อง เขาออกมารับว่า ครับ ไซ้ จะคลอดแล้ว ผมทำเองละ คนให้คะแนนคนที่รับ เขาให้คะแนนเลยว้า ไอ้ แมนสุด ๆ แทนที่จะด่า ตั้งท่าจะด่าอย่างดีแล้ว ออกมารับเลย ไซ้ ครับ ลูกผมเอง ไอ้โห

ถาม: ก็เหมือนคุณปู่ที่ป่าเขาเล่าให้ฟัง ไซ้ไหมเรื่องนักเลง นักเลงเก๋ายอด

ตอบ: ไซ้ ๆ เรื่องนักเลงเก๋ายอด แม้ว่าไม่ว่าสมัยไหน ๆ คนชอบความจริง ถ้าผิดความจริง เขาบอก ไอ้ แมนมาก ไอ้ เหม่มาก เป็นอย่างนั้น แม้ว่าถือนี่เถอะ มันดี

ถาม-ตอบ

๙๐

ชอบแย่ง

ถาม: คำถามคือ เราเป็นคนที่ชอบเอาเปรียบคนอื่น หรือว่าถ้ามีอะไรที่แย่งได้ ก็จะเข้าไปแย่งก่อนเลย แต่พอทำแล้วมันก็มีรู้สึกผิดบ้าง บางทีก็รู้สึกสมน้ำหน้าเขาว่าเขาวิ่งไม่เร็วเท่าเรา แต่ว่ามันก็รู้สึกผิด แต่ไม่รู้จะเลิกนิสัยอันนี้ยังไง ทำยังไงดี

ตอบ: มันเป็นความเข้าใจผิดคิดว่าต้องแย่ง หรือว่าแย่งได้แล้วมันดี แม่คิดว่า เป็นความเข้าใจผิด กำลังคิดว่าแม่ชอบแย่งเลนว่ายน้ำ ถ้าแม่จะไปว่ายน้ำ พอเข้าไปถึงสระว่ายน้ำ มันจะเห็นว่ามียกเลน แล้วเลนนี้จะมีคนว่ายสองคนหรือเลนไหนจะมีคนว่ายคนเดียว คนว่ายเก่งหรือไม่เก่ง เราพอจะเทียบได้ คือใจมันจะสู้ ๆ ๆ จะแย่ง มันเป็นความเข้าใจผิดว่า เราแย่งได้แล้วมันจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ได้แล้วได้เลย แต่เมื่อเราว่ายอยู่ สักพักก็มีคนมาขึ้นเท้าสระเอวบอกขอว่ายน้ำด้วย

อีกแหละ มันทำไมไม่เป็นอย่างที่แม็ยคิด อุตส่าห์แย่งเลนกลาง ๆ แล้วไม่ใช่เลนซ้าย และก็ไม่ใช่เลนเร็ว ต้องบอกเขาว่า คุณไปว้ายกับเลนโน้นได้ไหม เพราะฉันไม่ได้ว้ายเร็ว ฉันสองคนว้ายพอดีแล้ว แม็ยคิดว่าคนที่เป็นแบบแม็ยชอบแย่ง เพราะคิดว่ามันเที่ยง มันจะต้องออกมาแบบนี้ ๆ ๆ เท่าที่แม็ยดูตัวเองนะ หรือการไปเข้าแถวที่ธนาคาร หรือที่ไหนก็ตาม ต้องรีบเข้าไปยืน อีกคนนึงไปซื้อของก่อน แล้วเรามายืนไว้ เพราะว่าเรามีเวลาน้อย คือตราบไต่ที่มันไม่ทำให้เสียหายคนอื่น มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ชอบเปรียบเทียบ มนุษย์ชอบแย่งแข่งขัน ตราบไต่ที่มันไม่ทำให้เสียหายคนอื่น ก็อย่าทุกข์เลย ทำก็พอประมาณ แต่ว่าต้องยอมด้วยว่าแพ้กี้เป็นด้วย ถ้าเราชอบแย่งคนอื่น คนอื่นก็ต้องชอบแย่งเราด้วยเหมือนกัน ขอให้ถือว่ามันเป็นกีฬา ขอให้ถือมันเป็นเรื่องสนุก ฉันไม่มีปัญหา แต่ถ้าเราแย่งจนเป็นนิสัย จนต้องตบตี จนต้องมีเรื่องมีราว แม้วว่าอันนั้นหนักแล้ว

ถาม: อันนี้ก็คือเรื่องแย่ง แต่ถ้าเราเป็นคนที่ชอบเอาเปรียบคนอื่นล่ะ

ตอบ: เอาเปรียบคนอื่นต้องดูโทษ ดูโทษว่าไม่น่ารัก ไม่มีใครอยากคบเราเป็นเพื่อน ถึงคนคบเราเป็นเพื่อนเขาก็ไม่จริงจัง เราจะไม่อยากเป็นคนคนนั้นใหม่ ต้องดูที่โทษ เพราะตลอดมาอาจจะไม่มีใครบอก หรือเราอาจจะไม่แคร์พอว่า โทษก็ช่าง เราอยากจะทำ เราเอาเปรียบได้ เราสบายใจ แต่ว่าถ้าเราสะสมนิสัยนั้นไว้นานพอ เราจะรู้ว่าไม่มีเพื่อนจริงใจกับเราสักคน ไม่มีเพื่อนคนไหนรักเราเลย เราจะอยู่อย่างอ้ำว้างว่าแห้ว

เพราะว่าถึงจะแย้งมาได้ แต่เราไม่ภูมิใจ ไม่มีใครสรรเสริญเรา มันก็หมดค่า ก็คือดูโทษของมัน โทษของมันเป็นอย่างไง ภัยของมันก็มี ภัยของมันก็ทำให้ติดนิสัย ติดนิสัยต้องแย้ง ถ้าไม่แย้งไม่มีความสุข คนรังเกียจนะคะ

ถาม-ตอบ

๙๑

อิตาลี

ถาม: อิตาลีสูงกับอิตาลีต่ำมันต่างกันยังไงคะแม่ เพราะว่าบางทีเหมือนกับว่าเราเป็นคนอิตาลีต่ำ แต่บางทีก็เหมือนกับว่าเราเป็นคนอิตาลีสูง มันแยกไม่ออก มันจะแยกยังไง

ตอบ: อย่าลืมว่าในตัวคนคนนึงมันจะมีทั้งสามตัว อิตาลีสูง อิตาลีต่ำ อิตาลีกลาง มันจะมีทั้งสามตัว ไม่ใช่ว่าคนคนนั้นจะมีแค่ตัวเดียว ทั้ง ๆ ที่บางทีมันได้ออกมาชัดเจน เหมือนกับว่าเราเป็นคนอิตาลีสูง แต่จริง ๆ แล้ว แต่ละคนจะมีเป็นส่วนของตัวเอง แต่ว่าส่วนไหนจะออกมามากกว่ากัน อย่างที่บอกว่าแม่อิตาลีสูง สูงมาก ๆ อย่างนี้ อาจจะมีความเป็นอิตาลีสูงสักเก้าสิบเก้าเปอร์เซ็นต์ และอีกหนึ่งเปอร์เซ็นต์จะแบ่งเป็นทั้งต่ำและแบ่งเป็นทั้งกลาง เพราะฉะนั้นโอกาสที่หนึ่งเปอร์เซ็นต์มันจะออกมาโชว์จะน้อยมาก จริงไหม อิตาลีสูงก็คือมันใจ

ในตัวเองมาก มั่นใจมากในทุก ๆ ด้าน ส่วนอัตตาต่ำก็จะไม่มั่นใจในตัวเองเลย น้อยอกน้อยใจตลอดเวลา ทำอะไรก็เหมือนกับว่าผิดไปหมด น้อยเนื้อต่ำใจพวกนี้จะเป็นแบบนี้ ส่วนตัวกลางจะเป็นเฉย ๆ ตัวนี้จะจัดการได้ยากมาก คือจะเป็นเฉย ๆ จะว่าสูงก็ไม่ใช่ต่ำก็ไม่ใช่ ใครสูงมาฉันก็สูงด้วย ใครต่ำมาฉันก็ต่ำด้วย คือไปได้ทั้งสองทาง พวกนี้จะเป็นพวกที่แคร์หน้าตาของตัวเองมาก

ถาม: แล้วจะรู้ได้อย่างไร บางที่เราเห็นว่าคนที่อัตตาสูงรังแกคนอื่นใช่ไหม เพราะว่าแบบคนอื่นไม่เหมือนเรา คือรังแกเขา แต่ว่ามันมาจากเหตุคืออัตตาสูง แต่ว่าบางทีมันก็มีคนอัตตาต่ำรังแกคนเหมือนกัน รังแกแต่มันมาจากคนละที่กัน แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าแบบของเรา เราอาจจะมีการเหมือนกัน คือรังแกคนแบบบูลลี่คน หรือว่าแบบล้อเลียนเขาอะไรอย่างนี้ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราเป็นตัวไหนกันแน่

ตอบ: ง่ายมากเลย คนอัตตาต่ำที่จะไปบูลลี่คนอื่น ที่จะไปรังแกคนอื่นเพื่อความมั่นใจ คือตัวเองไม่มั่นใจ ก็ไปบูลลี่คนอื่น เพื่อที่จะให้ได้ความมั่นใจตรงนั้น กลัว ๆ กล้า ๆ มันไม่เหมือนกับคนที่อัตตาสูงแล้วรังแกคนอื่น คนอัตตาสูงรังแกคนอื่นรังแกแล้วสะบัดกันไปเลย ไม่สน ไม่รู้ด้วยว่าตัวเองรังแก ไม่รู้ตัว แต่สำหรับคนอัตตาต่ำ ทำตามจุดประสงค์ตั้งใจทำ แล้วก็ดูผลด้วย คอยดูผลด้วยว่าออกมาเป็นยังไง มันจะแตกต่างกันมากถ้าเราดูเป็น

ถาม: ก็คือดูออกอยู่

ตอบ: ดูออกแน่นอน คืออย่างแม่อดตาสูง แม่จะทำร้ายใคร มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ แล้วก็ยังบอกอีกว่าเดี๋ยวจะมาทำอีก คือไม่สน ไม่สนเลยว่าเขาจะเป็นยังไง จัดการเสร็จ เสร็จ แล้วก็รู้ว่าแน่นอนเป็นสิ่งที่สมควรทำ แต่คนอดตาต่ำทำไปแล้วนี่รู้ด้วยว่าจะทำ แล้วทำไปแล้วก็คอยดูผล แล้วก็กลัว ๆ กล้า ๆ คิดว่าตัวเองอดตาสูง แต่มันจะเป็นแบบเป็นเรื่อง ๆ คือเก่งเรื่องนี้ก็จะไปทับถมคนอื่นเรื่องนี้ แต่พอเรื่องอื่นกลัว ๆ กล้า ๆ แบบไม่กล้าพูดกล้าทำ มันดูออก ดูออกอย่างชัดเจน คนอดตาต่ำ จะมีความน้อยอกน้อยใจแล้วจะมีการพุดย้า ๆ ซ้ำ ๆ อยู่แบบนั้น พวกอดตาสูงนี่ไม่สน ทำเสร็จ เตะกันปู้ไปเลย ไม่สน ร้องไห้เหอ เดี่ยวกลับมาทำอีก คือมันต่างกัน ต่างกันมาก

ถาม: แล้ววิธีแก้

ตอบ: วิธีแก้ ทุกครั้งแม่จะดูทุกข์ โทษ ภัย โทษของการที่เราทำแบบนี้ มีอะไรบ้าง ในการที่เราอดตาสูง รังแกคนอื่น หรือว่าพุดไม่เอาน้ำใจเลย

ถาม: อดตาต่ำจะแก้เหมือนกันไหม

ตอบ: ไม่เหมือน

ถาม: ดูทุกข์ โทษ ภัย เหมือนกันไหม

ตอบ: คือก่อนที่จะดูทุกข์ โทษ ภัย มันต่างกันนิดหน่อย คือของอดตาต่ำแม็กี่ไม่ได้เป็นหอรกนะ แต่ว่าดูจากที่หลวงพ่อบานันท์ท่านแก้ม่า ก็คือว่าท่านบอกว่าต้องดูก่อนว่าจะปิด ยัวร์เซลฟ์ อับ ก็คือว่าจะทำโทษ

ตัวเองว่า ทำอีกแล้วน้อยใจอะไรอย่างนี้ ท่านจะบอกว่าต้องหยุดตรง
นี้ก่อน ทุกข์ โทษ ภัย ดูเหมือนกันเพียงแต่ว่าสลับข้าง อย่างของคน
อึดตาสองต้องดูทุกข์ โทษ ภัย ออกไปข้างนอก

ถาม: ที่เราทำ

ตอบ: การกระทำของเราทำโทษใครบ้าง ทำให้ใครเจ็บช้ำบ้าง แล้วมันจะ
สะท้อนเข้ามาหาเรายังไง แต่สำหรับคนอึดตาดำ มันจะต้องดูที่ตัว
เราเอง เป็นโทษยังไงบ้างที่อึดตาดำแบบนี้

ถาม: ที่เราคิดเล็กคิตน้อยอย่างนี้

ตอบ: คิดเล็กคิตน้อย ทำร้ายตัวเอง ทำโทษตัวเอง ให้ดูกลับกัน คือดูข้างใน
ก่อนว่า ตัวเองทำร้ายตัวเองแบบนี้แล้วมันถูกต้องไหม มันจริงไหมเรื่อง
ที่ตัวเองคิด เป็นเรื่องที่เราคิดไปเองไหมว่า คนนี้ว่าเราไม่ดี พุดแบบนี้
แปลว่าอย่างนั้น มันจริงตรงไหน ให้เอาตรงนั้นมาดู ฉะนั้นทุกข์ โทษ
ภัย มันจะดูจากข้างในว่า เราไม่เจริญ เราเป็นทุกข์ เราเป็นยังไง ให้
ดูตรงนี้ แล้วถึงออกไปดูว่าข้างนอกเขาทำจริงหรือเปล่า มันตรงกัน
ข้าม อึดตาสองทำร้ายคนอื่น ก็ต้องดูทุกข์ โทษ ภัย จากข้างนอก แต่
อึดตาดำทำร้ายตัวเอง ก็ต้องดูจากทุกข์ โทษ ภัย ที่มันเกิดกับเรา ที่
มันไม่มีจริง แต่เรากลับทำให้เหมือนว่ามันเป็นโทษกับตัวเราเอง มัน
ไม่จริง เขาไม่ได้ทำอะไรเรา แต่เรากำลังบอกว่าเขาทำ เพราะฉะนั้น
ดูทุกข์ โทษ ภัย คนละฝั่งกัน ฝั่งนี้ดูข้างนอก ฝั่งนี้ดูข้างใน

ถาม-ตอบ

๙๒

ศาสนาอื่นปฏิบัติตาม พุทธศาสนาได้ไหม

ถาม: มีญาติธรรมบางคนเขาบอกว่า เขาถือคริสต์แล้วเขาก็มาปฏิบัติธรรม เขาบอกว่าปฏิบัติธรรมเขาได้ผล แล้วแม่เห็นว่าการที่คนถือศาสนาอื่น แต่ว่ามาปฏิบัติธรรมในสายพุทธศาสนาจะมีข้อขัดแย้งไหม มันจะมีผลเสียไหม หรือว่าก็ทำได้ ก็คือถือคริสต์ไป แล้วก็ปฏิบัติทางสายพุทธได้

ตอบ: มันมีสองระดับคือ ระดับที่ว่าแค่พอแก้ทุกข์ ก็ได้ไม่มีปัญหา ถ้าคุณมาทำสายปัญญาณะ แล้วก็มาแก้ความเห็นเล็ก ๆ น้อย ๆ ขึ้นพื้นฐานอะไรแบบนี้ เป็นไปได้ถึงคุณจะถือคริสต์คุณก็ทำได้ ไม่มีปัญหาเลย ชีวิตก็จะมีความสุขขึ้น โดยที่ไม่ต้องบอกว่าตัวเองเป็นพุทธหรือถือพุทธเลย ก็เอาวิธีของพุทธไปใช้ก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าในระดับที่ต้องการหลุดพ้น อันนี้เป็นไปไม่ได้เลย

ถาม: ทำไมคะ

ตอบ: เป็นไปไม่ได้เลย เพราะว่าสิ่งที่เราจะปฏิบัติในชั้นสูง เราต้องมีพระพุทธรูปเพียงองค์เดียวเพราะความเชื่อ จะต้องเต็มร้อย ต้องเชื่อพระพุทธรูปองค์เต็มร้อย เพราะว่าเต็มร้อยแล้วเราก็แบ่งปันให้คริสต์หรือให้ศาสนาอื่นอีกไม่ได้ ต้องเชื่อเต็มร้อยว่าพระพุทธรูปเจ้าสอนถูกจริง เต็มร้อยในที่นี้คือของพุทธศาสนามีอนัตตา ความหมายคือเป็นเจ้าของไม่ได้ แต่ในของคริสต์สูงสุดของเขาเต็มร้อยของเขาก็ยังไม่ถึงขั้นอนัตตา เต็มร้อยของเขานี้ยังแค่ว่าคุณเป็นเจ้าของได้ คุณอยู่บนสวรรค์ได้ คุณเที่ยง สวรรค์ของคุณไม่เปลี่ยนแปลง แต่ของศาสนาพุทธแล้ว เปลี่ยนแปลงจนเป็นเจ้าของไม่ได้ เพราะฉะนั้นแตกต่างกันอยู่ตรงนี้ ถ้าเราไม่เชื่อพระพุทธรูปเพียงองค์เดียว มันก็ขัดแย้งแล้วอีกอันหนึ่งว่าคุณอยู่ในสวรรค์ได้ตลอดไป คุณมีความสุขได้ตลอดไป แต่ในศาสนาพุทธแล้ว แม้กระทั่งความสุขคุณก็ยึดเอาไว้ไม่ได้ คุณจะทำดียังไงคุณก็ยึดเอาไว้ไม่ได้ ไม่มีอะไรที่จะยึดไว้ได้เลย ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างเป็นอนัตตาหมด ไม่เที่ยงเป็นอนัตตาหมด ต่างกันตรงนี้ ถ้าเราไม่เชื่อพระพุทธรูปองค์เดียว เราก็ไม่เชื่อในหัวข้อนี้ แล้วเราจะจบได้ยังไง

ถาม: ถ้าเขาคิดว่าไม่พอที่จะปรับทุกข์ในชีวิตประจำวัน แล้วเขาอยากที่จะหลุดพ้นชาตินี้ อยากเป็นโสดาบัน แล้วเขาควรจะทำยังไง เพื่อที่จะเปลี่ยนจากศาสนาอื่นมาเป็นศาสนาพุทธ

ตอบ: ไม่ต้องทำอะไรเลย เปลี่ยนความเชื่อของเราเท่านั้น ทำความเห็นของเราให้ตรงว่าคริสต์สอนอะไรบ้าง พุทธสอนอะไรบ้าง แล้วอะไรที่เป็นไปได้ อะไรที่เป็นไปไม่ได้ การเชื่อของศาสนาคริสต์ ของเขาสูงสุดคือสวรรค์ ถ้าเราเห็นว่าศาสนาพุทธไปได้เหนือกว่านั้น แล้วเราเชื่ออย่างแท้จริง ความเห็นของเราเชื่ออย่างแท้จริงว่า สวรรค์นั้นมันก็ไม่เที่ยงเราอยู่ได้ไม่นานก็ต้องกลับมาเกิดเป็นสิ่งอื่น ๆ อีก ถ้าเราเชื่อตรงนั้นเมื่อไหร่ อันนั้นคือเริ่มเป็นพุทธแล้ว แต่ถ้าเรายังไม่เชื่อตรงนั้น เรายังเชื่อว่า พระเยซูบอกว่าคุณอยู่บนสวรรค์ได้ตลอดกาล คือทำดีคุณไปดีเลย คุณไปได้ตลอดกาล คุณเป็นลูกพระเจ้า เชื่อพระเจ้าแล้วคุณไปอยู่สวรรค์ได้ตลอดกาล ถ้าคุณเชื่ออย่างนั้นอยู่ แสดงว่าคุณเอาความเห็นของตัวเองไปเชื่อไปปักไว้กับพระเจ้า คุณไม่ได้เอาความเห็นไว้กับตัวเอง มันตรงกันข้ามแล้วนี่ พระพุทธเจ้าตรัสว่าความเห็นมันอยู่ที่เรา ผิดอยู่ที่เรา แก่ที่ตัวเราแต่ของศาสนาอื่น ไม่ต้องทำอะไรเลย ความผิดของเราพระเจ้ารับไว้หมด มันตรงกันข้าม เปลี่ยนความเห็นใหม่ เปลี่ยนความเห็นว่า สิ่งที่เราเห็นสิ่งที่เราเชื่ออยู่นั้นมันไม่ใช่

ถาม: ถ้าทำอย่างนั้นได้ก็มีสิทธิ์

ตอบ: ทำอย่างนั้นได้ก็มีสิทธิ์ คือต้องเปลี่ยนได้จริง ๆ นะ ต้องเชื่อจริง ๆ แล้วเปลี่ยนได้จริง ๆ ไม่ใช่แค่ยังผลุบ ๆ โผล่ ๆ คือเวลาว่างแอบไปหาพระเยซูอยู่ แสดงว่าใจคุณยังไม่ได้เชื่อจริง คืออันนี้ต้องเชื่อตัวเอง กับอีกอันนี้ฝากความเชื่อไว้กับคนอื่น คุณต้องทำยังไงละ

ถาม-ตอบ ๔๓

กาลามสูตร ความเชื่อ

ถาม: ในกาลามสูตรพระพุทธเจ้าตรัสว่า อย่าเชื่อเพราะว่าได้ยินมา อย่าเชื่อเพราะว่ามาจากคนที่เรานับถือ อย่าเชื่อเพราะคนบอกว่าพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ สรุปลงแล้วก็คือว่า ใช้ปัญญาตัวเองพิจารณา ว่าอันนี้ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ มันมีเหตุผลเพียงพไหม คราวนี้ถ้าเราเป็นคนที่รู้ตัวดีว่าเราชอบเชื่อคนง่าย แล้วเราก็คิดด้วยตัวเองไม่เป็น วิเคราะห์ไม่เป็น ว่าสิ่งนี้น่าจะเป็นไปได้ หรือว่าไม่น่าเป็นไปได้ เราจะทำยังไงดี แล้วก็เชื่อไปหมดเลย จะทำยังไงที่จะสร้างปัญญาของตนเองพอที่จะแยกแยะได้ เหมือนที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ใช้ปัญญาตัวเอง

ตอบ: มันน่าสงสาร

ถาม: คือรู้ตัวว่าเชื่อคนง่าย ใครพูดอะไรก็เชื่อหมด

ตอบ: อย่างนั้นเลยหรือ เชื่อมหมดทุกอย่างเลยหรือ

ถาม: เป็นคนที่โดนหลอกง่ายว้างั้นเถอะ

ตอบ: อย่างแรกเลยนะ รู้ว่าตัวเองเชื่อคนง่าย ก็ต้องอย่าเชื่อคน เอามันตรงนั้นตรงแรกเลย ว่า ใครพูดอะไรแล้วเราคิดว่าน่าเชื่อ ก็อย่าเพิ่งเชื่อ ใครพูดให้เอะใจไว้ก่อน อย่าเชื่อ ข้างในต้องเตือนตัวเองก่อน ว่าอย่าเพิ่งสรุป เพราะถ้าเป็นคนเชื่อง่าย สิ่งแรกที่ต้องช่วยตัวเองก่อน ตนต้องเป็นที่พึ่งของตนเอง เพราะว่าจะให้คนอื่นมาบอกว่าอย่าเชื่อ เราก็จะเชื่ออีกว่าอย่าเชื่อ ฉะนั้น เราเองต้องบอกตัวเองก่อนว่า เตี้ยวก่อน ๆ ต้องระวังไว้ก่อน อย่าเพิ่งเชื่อ ต้องคอยเก็บหลักฐานหาข้อมูลดูให้รอบ ๆ ก่อน

ถาม: มันเหมือนกับว่าเจ็บแล้วจำ แต่ว่าคนที่หลอกเรา มันเหมือนมันเยอะ แล้วเขาก็มีวิธีหลากหลาย ใช้วิธีนี้เสร็จแล้ว ก็มีวิธีอื่น ตกหลุมอยู่เรื่อย

ตอบ: แต่แม้ว่า ถ้าเขาไม่โง่งจนเกินไปนะ ประสบการณ์พวกนั้น จะทำให้เขาค่อย ๆ ฉลาดขึ้น ตอนแก่ก็ได้ ไม่เป็นไร เพราะว่าเมื่อถูกหลอกแบบเดิมเขาก็จะจำได้ รู้ว่าถูกหลอก ทำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ เขาบอกว่าครั้งแรกถูกหลอกไม่เป็นไร แต่ครั้งที่สองเรื่องเดิม เขาบอกว่าโง่งนะ ถ้าให้คนหลอกแบบเดิมสองครั้ง เขาเรียกว่าเราโง่ง เพราะฉะนั้น คนนี้โง่งหรือเปล่าละ ถ้าคนที่พูดถึงโง่งจะหลอกก็ครั้งก็ยังทำตาม ก็แสดงว่าเราโง่ง เราปล่อยให้หลอกแบบเดิม ถ้าคนที่ฉลาดจะก็ครั้งก็ช่างมันเถอะ หมายถึงว่าจะหลอกก็เรื่องก็ช่างมันเถอะ แต่อย่าโดน

หลอกแบบเดิม คนเดิม แม่ว่าไม่เสียหาย เรียนรู้จากการถูกหลอก คือว่าถ้าเทียบกับว่าต้องผิดก่อนแล้วค่อยถูก ไข่มใหม่ ยิ่งผิดมากเท่าไร ยิ่งฉลาดมากเท่านั้น แมว่าอันนี้จริง แต่ว่าต้องมีข้อแม้ว่าอย่าผิดซ้ำเดิม อย่าถูกหลอกแบบเดิม ถ้าเป็นแบบนี้ แม่ก็ไม่มีคำปรึกษาให้ เพราะว่าต้องเรียกว่าโง่ ถ้าคนที่ไม่เชื่อ ไม่เชื่อเลย เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าทรงสอนนะ ว่าอย่าเชื่อเพราะเป็นอาจารย์ อันนั้นแม้ว่าเป็นคนที่ฝึกมาอย่างดีแล้ว ไม่ว่าจะชาตินี้หรือชาติไหน เขาคงจะเคยฝึกมาแล้วนั่นแหละ เขาถึงจะฉลาด ถึงจะรู้ว่าเจ็บจนจำ ชาตินี้ทั้งชาติคนชื่อ ๆ เจ็บยังไม่จำ ก็ไม่เป็นไร ชาติหน้าเขาจะจำเองล่ะ เพราะว่าโดนบ่อย มันเบื่อเอง มันก็จะหาวิธีช่วยเหลือตัวเอง อันนั้นเป็นเรื่องของมนุษย์ เรื่องของคนที่เกิดมาเป็นคน มันจะเป็นแบบนี้ มันไม่มีใครยอมให้คนอื่นรังแกไปจนตายหรอก ตายแล้วเกิดใหม่มันก็ต้องเปลี่ยนใหม่อยู่ดี ท่านบอกว่าจะอย่าเชื่อแม้กระทั่งคำตรัสของพระพุทธเจ้า ถ้ายังไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาให้ดีเสียก่อน อย่าเชื่อตามตำราเพราะตำราคุณรู้ใหม่ใครเป็นคนเขียน และเขียนภายใต้กฎข้อบังคับหรือเปล่า เช่น รู้ความจริงแต่พูดความจริงไม่ได้ ต้องเขียนเป็นอย่างอื่น มีมากมายก่ายกอง เพราะฉะนั้นหนังสือเองก็เชื่อไม่ได้ ครูบาอาจารย์เราหรือ ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของท่าน และประสบการณ์ของเราผู้รับฟัง เราไตร่ตรองดูก่อนว่าเราได้ฟังวันนี้ สถานการณ์เหมือนกันไหม เวลาเหมือนกันไหม หรืออะไรบางอย่างที่มันแตกต่างกันบ้างไหม เราต้องใช้ปัญญาของเราไตร่ตรองดูก่อน

อันนี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสอน พระพุทธเจ้าของเราอย่าลืมนะ
พระสมณโคตมเป็นปัญญาธิกะ ท่านมาทางปัญญา เพราะฉะนั้น
อะไรก็ตามมันจะเกี่ยวเนื่องกับปัญญาทั้งหมด

ถาม-ตอบ

๙๔

แต่ฉันเปลี่ยนแล้วนะ

ถาม: มีคนถามบ่อยมากเรื่องนี้ เขาบอกว่าตั้งแต่เริ่มปฏิบัติธรรม คือเขาเห็นผลในการปฏิบัติธรรมของเขา เขาเปลี่ยนไปมากหน้ามือเป็นหลังมือ แต่ว่า แฟนเขาบ้าง คนที่ทำงานด้วยกันบ้าง ก็จะบอกเขาอยู่เรื่อยเลยว่า เธอก็เหมือนเดิมแหละ เธอไม่เปลี่ยนซะที เธออย่างโน้นอย่างนี้ เขาบอกว่า แหม มันหมดกำลังใจจริง ๆ อุตุส่าห์ทำถึงขนาดนี้ เปลี่ยนถึงขนาดนี้ คนยังไม่เห็นอีก

ตอบ: ก่อนอื่นเราดูก่อนใหม่ว่า ใครเป็นคนบอกว่าเราเปลี่ยนไปถึงขนาดนี้

ถาม: ก็เราไง

ตอบ: ตัวเองให้คะแนนตัวเอง ทำไม่ไม่ให้คนรอบข้างเป็นคนให้คะแนน แม้ว่าอันนี้เริ่มมามันก็ผิดแล้ว คือถ้าเราให้คะแนนตัวเองว่าฉันเปลี่ยนไป

ตั้งเยอะแล้ว แสดงว่าเรากำลังตั้งฐานของผลการปฏิบัติผิด เราปฏิบัติ เหมือนกับว่าจะให้คนอื่นรับรองว่าเราปฏิบัติได้ปฏิบัติดี

ถาม: แต่ถ้าเราเปลี่ยนจริง ๆ เขาก็จะเห็นไม่ใช่หรือ

ตอบ: แม้ว่าตรงนี้ ถ้าสมมติว่าเราปฏิบัติ ฐานของมันต้องอยู่บนตัวเราเอง ว่า เราปฏิบัติให้เรา เราไม่ได้ปฏิบัติเพื่อให้คนอื่นมารับรองว่าเราเปลี่ยน เพราะฉะนั้นการที่เราปฏิบัติ เราเปลี่ยนของเราเอง เราก็เก็บอยู่กับ ของเราเอง มันไม่เกี่ยวกับว่าจะให้เขามาเห็นสมควรด้วยว่าเราเปลี่ยน ถ้าเราตั้งฐานถูกที่ เราจะไม่ถามคำถามนี้เลย เพราะว่าถ้าถามแบบนี้ แสดงว่าเรากำลังต้องการให้คนอื่นเห็นด้วยกับผลการปฏิบัติของเรา ว่าฉันปฏิบัติได้ตั้งขนาดนี้แล้วทำไมถึงยังไม่ว่าฉันทำดีอีก แสดงว่าเราทำเพื่อคนอื่น แต่การปฏิบัติของศาสนาพุทธไม่ได้เป็นแบบนั้น เราทำเพื่อตัวเราเอง คนอื่นจะไม่เห็นด้วย เราก็ไม่ว่าอะไร トラบไต ที่เรามีความสุขจากการปฏิบัติ นั้น ๆ สุขจากผลการปฏิบัติ สุขจากการที่เราอยู่กับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข ก่อนนี้เราจะอยู่ไปด้วยดำไปด้วย ทุกวัน ๆ แต่เดี๋ยวนี้เราอยู่แบบไม่เห็นด้วยซ้ำว่าเขาทำอะไรผิด เรามีความสุข เขาจะบอกว่าเราไม่เปลี่ยนไม่แปลกเลยนะ

ถาม: แล้วมันยิ่งนำโมโหตรงที่ว่า เขารู้ว่าเราไปปฏิบัติธรรม เราไปเข้ากลุ่ม แล้วตั้งแต่เราเริ่มปฏิบัติเหมือนกับว่าเขาคอยจ้องจับผิดเราตลอดเวลาเลย แบบเห็นใหม่ ๆ ไหนบอกว่าไปปฏิบัติ ทำไมยังเป็นแบบนี้อยู่ ครั้งนี้จะไม่โทษเขาก็ไม่กล้า เพราะว่าเราก็ไปปฏิบัติมา ก็ไม่กล้าโมโห

เขา แต่ทำไมมันเหมือนไม่ยุติธรรม ก่อนหน้านี้ตอนไม่ได้ปฏิบัติ ไม่เห็นเอาเรื่องเลย ตอนนี่มาปฏิบัติ ฉันพยายามที่จะทำดีขึ้น ยังจะมาจับผิดกันอยู่ได้

ตอบ: แม่อยากจะพูดว่าเป็นสองอย่างนะ หนึ่งเขาอาจจะจับผิดจริง คือว่าหมั่นไส้ แต่อีกอันนึงคือ เขาคงเหมือนเดิม ไม่ได้จับผิดไม่ได้จับถูก เขาก็เหมือนเดิม แต่เราระวังไปเองหรือเปล่า คือว่าฉันปฏิบัติแล้วนะ ชมหรือยัง ๆ หรือว่าทำไมดี ที่จริงเขาอาจจะเหมือนเดิมเป๊ะเลย แต่เรานั้นแหละที่ไปคอยจ้องว่า เธอว่าฉันดีหรือยัง หรือว่าเธอดีฉันอีก คือเราไปนั่งซีดอยู่ว่า ว่าอีกแล้ว ๆ มันก็เลยเหมือนเยอะ เป็นไปได้ไหมสองอันนี้ แม่จะกลับมาที่เดิม ตรงที่ว่า จริง ๆ แล้วเราไม่ได้ปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ให้เขาเห็นว่าเราเปลี่ยน แต่เราปฏิบัติเพื่อตัวเราเองผาสุกขึ้น ถ้าเราคิดอย่างนั้นแล้ว รู้ไหมว่าเขาจะจับผิดจับถูกเรา ยังไง เราลืมไปเลย ไม่รู้เรื่อง แล้วใครจะมาบอกว่าเราเปลี่ยน เราไม่เปลี่ยน ก็ไม่เป็นไรเลย ตราบใดที่เราเป็นสุข สุขจัง หัวเราะได้ทั้งวัน มีความสุขจัง ว่าอะไรก็ไม่โกรธ ว่าอะไรดีหมด แต่ก่อนทำไมเราบ้า บอคอแตก เต็มหน้าเต็มหลังเหมือนหุ่นเชิด ให้เขาชักหน้า ชักหลัง เขาชักทีก็กระตุกที ตอนนี่ชักไปเราไม่กระตุกเลย อันนั้นต่างหากเล่า แล้วถ้าสมมติว่าเราขึ้นอยู่กับคำชมคำติของคนอื่น เราจะปฏิบัติไม่ได้ แล้วก็ไม่ใช่ว่าแค่ปฏิบัติไม่ได้ ผลของการปฏิบัติก็บอกได้เลยไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะมันมัวแต่ทำเพื่อข้างนอก มันไม่ได้ทำเพื่อข้างใน ทำเพื่อข้างนอกมันไม่มีวันทำได้ เพราะว่าเดี๋ยววันนี้เขาต้องการแบบนี้

วันหน้าเขาต้องการอีกแบบ วันนี้ตั้งแก้วไว้ที่โต๊ะเลอะไม่ว่าอะไรเลย
วันหน้าตั้งแก้วเอาไว้ตรงนี้ เขาว่าอาทิตย์หนึ่งเราทำความสะอาด เขา
บอกว่าจู้จุกจิกทำบ่อยจัง หรือว่าอีกที่เขาบอกเราไม่ทำ คือจิตของ
เขาขึ้น ๆ ลง ๆ ข้างนอก ถ้ามีมันห้าคนในบ้านขึ้นลงห้าครั้ง คุณตาม
ไม่ทันหรอก เพราะฉะนั้นถึงบอกว่าทำเพื่อข้างนอกมันไม่ได้ ต้องทำ
เพื่อข้างในตัวเราเอง เรารู้ เมื่อไหร่เราขึ้นเมื่อไหร่เราลง คนเดียว เจ้า
นายเรามีคนเดียวคือข้างใน อย่างนั้นถึงจะเรียกว่าปฏิบัติได้ผล และ
ก็เป็นไปได้ ให้จำเอาไว้ ตรงนี้สำคัญมาก คนถามบ่อยมากและแม่ก็
พูดบ่อยมากเรื่องนี้

ถาม-ตอบ ๙๕

ปฏิบัติเนกขัมมะ

ถาม: มีนักปฏิบัติถามว่า เขาพยายามที่จะเป็นนักปฏิบัติที่ดี คือถือเนกขัมมะบารมี คือจะไม่มีเรื่องทางเพศ แต่ว่าพอเห็นเพศตรงกันข้ามที่ดูดี ก็อดไม่ได้ที่จะคิด แล้วก็พอคิดแล้วบางทีก็กลับบ้านไปจัดการเองคนเดียว แต่รู้สึกผิด รู้สึกสกปรก หรือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ พอรู้สึกแบบนี้มันก็ปฏิบัติเรื่องอื่นไม่ได้

ตอบ: รู้สึกผิด

ถาม: ทำไงดี

ตอบ: เป็นการเข้าใจผิดนะ การถือเนกขัมมะเป็นเรื่องไม่มีเซ็กซ์ หมายถึงว่ากับคนอื่น แล้วการปฏิบัติเนกขัมมะแบบนี้ เราเรียกว่าปฏิบัติผล ถือเราจะไม่มีเซ็กซ์ เราจะถือบริสุทธิ์เหมือนเป็นนักบวช ทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่

นักบวช แต่เราถือเนกขัมมะตรงนั้น อันนี้เราเรียกว่าปฏิบัติผล ผลจริง ๆ ของเนกขัมมะ คือจะรังเกียจเรื่องเซ็กซ์ หรือว่า การเข้าใจว่ามนุษย์โลกหรือสัตว์โลกมันต้องสมสู่ มันต้องผลิตทายาทของมันออกมาจริง ๆ อันนั้นเราเข้าใจ พอเข้าใจแล้ว มันจะเป็นเนกขัมมะเอง คือว่ามันจะไม่ปรารถนาเรื่องเซ็กซ์ ถามว่ารังเกียจไหม ก็ไม่ใช่รังเกียจเป็นการเข้าใจว่าสัตว์โลกต้องเป็นแบบนี้ เขาจะต้องมีการสืบพันธุ์ เพราะฉะนั้นถามว่าตัวเองถือเนกขัมมะแล้วไปทำสิ่งพวกนี้ เพราะอะไร ไม่เข้าใจ ถ้าทางสายปัญญาจะเข้าใจอย่างที่ว่า เมื่อคุณเห็นเพศตรงข้ามแล้วเกิดอารมณ์ กลับไปคุณไปจัดการตัวเอง สำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง อันนั้นมันเป็นสิ่งที่ไม่ผิด มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ถ้าคุณจะเข้าใจแบบนั้น ที่สุดแล้วคือนำสิ่งที่คุณทำมาดูว่า มันมาจากไหนที่ทำให้คุณเกิดอารมณ์แบบนี้ พอเห็นผู้หญิง เห็นนมเขาเหรอ เห็นก้นเขาเหรอ หรือว่าส่วนไหนที่ทำให้คุณรู้สึก คุณเอาตรงนั้นล่ะมาตีแผ่ ถ้านมเขา นมคืออะไรจริง ๆ นมสำหรับเพศหญิงคือใช้ผลิตน้ำนมเลี้ยงลูก ข้างในมันจะมีเปลวเหลือง ๆ มีแต่น้ำมัน บางคนผ่าตัดเอาลูกโป่งยัดเข้าไปด้วยซ้ำ มันก็เหมือนกับที่เราเห็นลูกโป่งธรรมดา ทำไม่พอไปเห็นในตัวผู้หญิงแล้วถึงเกิดอารมณ์ เราไม่เข้าใจอะไรหรือเปล่า แล้วผู้หญิงคนนี้ต่อให้มีนมสวย แต่ถ้าได้เขามาเป็นภรรยาแล้ว อะไรจะตามมาบ้าง คือสิ่งต่าง ๆ พวกนี้ ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว เซ็กซ์ที่อยากมี มันมลายหายสิ้นไปเลย แต่ว่ามันอาจไม่

หลายสนิท เราต้องหัดดูบ่อย ๆ เราติดส่วนไหนอีก ติดตากลมโต ๆ หรือว่าติดผมดำ ๆ ของเขา ล้วนแล้วแต่ว่าเอามาพิจารณาหมดเลย เอามาตีแผ่ มาพิจารณาจนกระทั่งเกิดความเข้าใจของ คติขึ้นมาเมื่อไหร่ ก็หมดทันที คิดปุ่ปวยากได้ขึ้นมาเมื่อไหร่มันก็หมดทันที มันไม่ถึงกับ ดึงให้เราอยากจะมีเช็ทอีกต่อไป มันจะค่อย ๆ หมด มันไม่ใช่ว่า พอ ถือนกขัมมะแล้วมันหมดเลย ไม่ใช่ นั่นเป็นการเข้าใจผิด แล้วทำให้ รู้สึกผิด ทำให้ทำอย่างอื่นไม่ได้ คิดอย่างอื่นไม่ได้ ซึ่งแม่เห็นว่า มัน เป็นเรื่องที่ควรทำความเข้าใจกับมันอย่างยั้งว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ว่าไม่ใช่ว่าทำบ่อย ๆ แล้วเพลินเพลิน แล้วไม่มีทางออก ก็คือว่า พิจารณาไม่เป็น อันนั้นก็แย่น้อย อย่าถือนกขัมมะ ปล่อยเสีย แสดงว่าเราทำเกินตัว เรากำลังตั้งอะไรที่ใหญ่เกินตัว เอาใหม่ดีไหม บางทีนะ มีพระรูปนึงเคยบอกว่า ตอนที่ไม่มีพระไม่เคยอยากได้ เรื่องเช็ทเลย แต่พอมาเป็นพระแล้วรู้สึกเหมือนมีข้อห้าม มันเริ่ม อยาก มนุษย์เป็นอย่างนั้น ทีนี้ถ้าเรารู้ว่าเราเป็นแบบประเภทนั้นก็ อย่าห้ามตัวเอง แต่ถือนกขัมมะที่เราไม่ได้ถือนกขัมมะ ให้เรา พิจารณาให้หนัก จะมีเช็ทกับใครที พิจารณาให้หนัก ว่าตรงไหน ที่ทำให้เราอยากมี ปรุงอะไรไว้ เรามีกับผู้หญิงคนนี้ แล้วเรารู้สึกกับ ผู้หญิงคนนี้จริง ๆ หรือเปล่า หรือในหัวเราปรุงกับผู้หญิงคนอื่น มัน อ่านออกไหม ถ้าเราไม่ได้ถึงตรงนั้น เราก็ทำไม่ได้ แต่ถ้าเราพิจารณา ตรงนั้นเราจะรู้ดีว่า จริง ๆ แล้วมีแต่สังขารตัวเดียวที่หลอกเราอยู่

บางทีเราคิดถึงผู้หญิงคนหนึ่ง คิดเรื่องเดียวของเขานั้นแหละ แล้วก็ทำกับอีกคนหนึ่ง มีอารมณ์ แต่คนนี้ได้มีอารมณ์ด้วยซ้ำก็ทำได้ เราต้องกำจัดในหัวเราก่อน ว่าเรากำลังคิดอะไรอยู่ตอนแรกเลย ต้องกำจัด ก็คือว่าอย่ารู้สึกผิด เพราะนี่คือเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ของสัตว์โลก ถ้าเรายังเป็นมนุษย์เป็นสัตว์โลกอยู่เราหนีเรื่องอย่างนี้ไม่พ้นแน่นอน

ถาม-ตอบ

๙๖

เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก

ถาม: สมมติที่เมืองไทย มีคนที่มียันจะกิน ทั้งสามีทั้งภรรยาทำงานหนัก หรือว่าสามีทำงานหนักแต่ภรรยาอยู่บ้าน และส่วนใหญ่แล้วจะมี พี่เลี้ยงหรือว่าจะมีคนมาทำครัวให้ ทำความสะอาดบ้านให้ อยู่กับลูก เรา หลังเลิกเรียนคนขับรถก็ไปรับ พอช่วยทำการบ้านเราก็ช่วยบ้าง แต่ส่วนใหญ่เราก็มีงานนู่นนี่ที่ต้องทำ เราไม่มีเวลากับลูก เริ่มเห็นว่า ลูกติดนิสัยของคนงานในบ้าน แล้วเราควรจะทำยังไง

ตอบ: แก่ใจทันที

ถาม: แก่ยังไงคะ ไม่มีคนทำงานในบ้านก็ไม่ได้

ตอบ: ก็ให้เขาทำ แต่ว่าไม่ได้ดูแลลูกเราอย่างใกล้ชิด มีอะไรก็ให้ลูกเราวิ่ง มาหาเราแทน แทนที่จะวิ่งหาคคนรับใช้ ตัดเล็บเอาย หรือว่าของหาย อะไรก็วิ่งหาคคนรับใช้ตลอดอย่างนี้ไม่ได้

ถาม: แต่มันก็หนีไม่พ้น สมมติว่า คนขับรถจะไปรับส่งลูกเราตอนเช้าตอนเย็นอย่างนี้

ตอบ: ทำไมเราไม่ทำเองล่ะ

ถาม: ตื่นไม่ไหว

ตอบ: ก็ช่วยไม่ได้ถ้าอย่างนั้น ทำไมจะตื่นไม่ไหวล่ะ ก็ถ้าเป็นแม่บ้านอยู่บ้านเฉย ๆ ทำไมไม่ทำ แม้กระทั่งคนทำงานตอนเช้ายังต้องไปกับลูก เอาลูกไปส่งด้วยตัวเอง เสร็จแล้วค่อยไปทำงาน พอหลังจากกลับจากทำงานแล้ว ก็ไปรับลูก หรือรับลูกแล้ว เอาลูกมาที่ทำงาน ยังต้องทำเลย ถ้าทำแบบนั้นลูกอยู่กับเราตลอดเวลา ลูกจะเอานิสัยใครมานอกจากนิสัยเรา แต่ที่เราชอบสบาย ให้คนขับรถไปรับไปส่ง กลับมาถึงเขาก็อยู่กับคนรถ อยู่กับคนใช้ จนกว่าเราจะกลับมาถึงบ้าน อันนี้กรณีของคนทำงาน แต่คนที่ไม่ทำงานพอรับมาเสร็จเด็กก็เล่นพร้อมทำการบ้าน เราเองก็ไปหาเพื่อน เอาเวลาไหนอยู่กับลูก แล้วจะมาติติหลังว่าลูกไม่ได้นิสัยตัวเองไป ไม่ได้

ถาม: แล้วถ้าในกรณีว่า เราเองรู้ตัวว่าเราไม่พร้อมที่จะเป็นตัวอย่างให้คนเราเป็นพ่อหรือเป็นแม่ที่เราเองก็ยังมีนิสัยไม่ดี และเราก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำยังไงให้ลูกออกมาดี เราควรจะทำยังไง คือให้เขาอยู่กับลูกที่เรา ก็กลัวว่าเขาจะติดนิสัยไม่ดีของเรา

ตอบ: ก็ทำไปด้วยกัน เราเองก็ต้องปรับนิสัย ถ้าเรารู้ว่านิสัยเราไม่ดี ก็ปรับไปกับลูก ปรับไปด้วยกัน ทำไปด้วยกัน ปรับใหม่ เมื่อเป็นพ่อแม่คนแล้ว คุณจะเอานิสัยเดิม ๆ มาใช้ได้อย่างไร เออะอะโมโหก็เขวี้ยงของ เออะอะโมโหก็ร้องกรี๊ด คุณก็ต้องอดต้องกลั้น ถึงตรงนั้นคุณก็ต้องระวังแล้ว บางคนนะ สูบบุหรี่ด้วย เล่นไฟด้วย แต่พอจะมีลูกเล็กลมดเลย เพราะคิดว่าตัวเองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก ทั้งสามีทั้งภรรยาเล็กลมด คิดว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ใหม่ล่ะ ลูกเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ทำไม่ถึงว่ายิ่งใหญ่ เพราะว่าลูกจะเป็นภาระกับเราไปชั่วชีวิต ถ้าออกมาแล้วลูกเลย ยี่สิบปี สามสิบปี สี่สิบปี ห้าสิบปี อยู่ด้วยกัน คุณคิดว่ามันเป็นระยะยาวไหม มันสมควรที่จะลงทุนอย่างยิ่ง ถ้าเมื่อตั้งใจจะมีเขาแล้ว หรือเกิดมีเขาขึ้นมาแล้ว มันต้องเล็ก บุหรี่สูบอยู่ก็ต้องเลิก

ถาม-ตอบ

๙๗

ไม่รู้สักอะไรเลย

ถาม: มีนักปฏิบัติหลายคน que เมื่อถามอะไรก็บอกว่า ก็ไม่รู้สัก หรือว่า มีอะไรเกิดขึ้น โกรธไหม คำตอบคือ เฉย ๆ นะ ก็รู้ว่าถ้าเป็นคนอื่น เขาต้องรู้สึกแล้ว ต้องเขี่ยของนู่นนี่ แต่ฉันเฉย ๆ คราวนี้ ตอนคนประเภทนี้อยากมาปฏิบัติธรรม ก็ยาก เพราะว่าไม่รู้สักอะไรเลย ก็เลยไม่มีปัญหาที่จะคิด แม้คิดว่าจะช่วยคนแบบนี้ได้ยังไง จะแนะนำยังไงดี

ตอบ: ต้องกะเทาะเปลือกเขาออก กะเทาะ แม่เคยทำกับหลาย ๆ คนมาแล้ว คือกระทุ้งเขาให้เขาโกรธ กระทุ้งเขาให้อารมณ์มันขึ้น แต่ว่าก็ต้องระวังนะ ถ้ากระทุ้งแล้วอารมณ์ขึ้นแล้วหนีไปเลย เราก็จะช่วยอะไรเขาไม่ได้ มันมีอยู่รายนี้ มาจากอินเดีย กระทุ้งปั๊บ ไปเลย ว่าจะมาอยู่เป็นเดือน อยู่ไม่ถึงก็วันเลย

ถาม: ที่อุเบกขาใช้ไหม

ตอบ: ใช่ เขาบอกเขาไม่มีอารมณ์อะไรเลย เป็นอุเบกขา เขาสบายมาก อะไรเข้ามาเขาก็จัดการได้หมด คือนิ่งและก็สงบ อันนี้ละ ประเภทที่ว่า ลืม ขี้ลืมจริง ๆ แม่จะแหย่ให้เขาเจ็บ แหย่ให้เขาโกรธ ถ้าเขาอยากเปลี่ยนตัวเองจริง ๆ เขาต้องยอมรับอารมณ์ไม่พอใจ อารมณ์โกรธที่ โดนแหย่ว่าเขายังโกรธเป็น ยังมีอารมณ์เหมือนคนทั่ว ๆ ไป จากนั้น ให้อุบัติ คือให้ทรงเอาไว้ ให้ทรงความรู้สึกโกรธนี้เอาไว้ แล้วพอความ โกรธมันลง ให้นั่งหาว่าเมื่อกี้โกรธแหม่เพราะอะไร ประโยคไหน เขา ดูถูก เขาตำ เขาว่าเราใจให้เราหาออกมาว่า เรายังมีความรู้สึกต่อคำ พุดนั้น ๆ อยู่ ค่อยเริ่มไปที่ละคดี มีผู้หญิงคนหนึ่งเขาบอกไม่มีอารมณ์ โกรธแล้ว ไม่มีความรู้สึกอะไรเลย แล้วเราก็ก็นั่งเขา โดยการถาม ปัญหาทุกคน เพราะทุก ๆ คนมีปัญหา แต่พอถึงเขาแม่ผ่านไม่ถาม เพราะรู้แล้วว่าเขาจะไม่มีปัญหา ข้ามเขาไปเลย เขาโกรธมากกว่าฉัน เป็นอะไร ทำไมทำกับเขาแบบนี้ เราก็บอกว่าเพราะว่าเขาไม่มีปัญหา เลยไม่ต้องถาม เขาก็เริ่มโกรธ พอโกรธ เราก็รอ รอให้เขากลับมาหา หลายวัน เป็นอาทิตย์เหมือนกัน พอกลับมาแล้วก็บอกว่า รู้สึกว่าเรา ว่าเขา แม่บอกว่าตีมากมีความรู้สึกแล้ว ถ้าไม่อย่างนั้นตลอดเวลาที่มา ปฏิบัติ เขาบอกเขาไม่รู้สติอะไรเลย ทุกอย่างตีหมด ปร่าบได้หมด แต่ แค่เราแหย่แค่นี้ คือข้ามเขาไป ไม่ถามปัญหาเขา ข้ามไปถามคนอื่น แค่นั้นเขาก็รู้สึกแล้วว่าเขาดำต้อย รู้สึกว่าเราไม่รวมเขาอยู่ในกลุ่ม แค่นี้ก็รู้สึกแล้ว ทำไมคนมันจะไม่รู้สึก เพียงแต่ว่า คิดว่าตัวเองนั่งสมาธิ

มานาน ดีมากแล้ว ฉันสามารถที่จะกลบเรื่องทุกอย่างได้ มันกลบไม่ได้หรอก มันมี แต่ว่าเราตัดมันทิ้งหรือกลบมันไว้ นานเข้าก็เลยกลายเป็นคนน่าเบื่อ น่าเบื่อมาก คือปฏิบัติ แต่ว่าไม่มีอะไรทำอะไรเขาได้เลย แต่จริง ๆ ไม่ใช่ พอกะเทาะออกมา เรื่องนิดเรื่องหน่อยโกรธได้ โกรธได้ทุกเรื่องอยู่แล้ว ไม่เคยหาเหตุ ไม่เคยกำจัดมันเฉย ๆ

ถาม: แต่ข้างมันมาตลอด

ตอบ: ข้างมันตลอด น่าเสียดาย

ถาม-ตอบ ๙๘

ใจไม่อยู่กับกาย

ถาม: เราเป็นคนที่ชอบทำอะไรหลายอย่าง ดูบ้านเช่าด้วย ดูร้านอาหารด้วย ดูแลแม่ด้วย แล้วคราวนี้พอไปร้าน ก็รู้สึกผิดว่าไม่ได้ดูบ้านดูแลแม่ ดูแลแม่ก็มีความรู้สึกว่ามีเวลาไปดูบ้านเช่าเลย ไปดูบ้านเช่าก็รู้สึกว่าน่าจะใช้เวลาไปดูร้าน ยิ่งว่าร้านยุ่ง แล้วเราไม่อยู่ก็รู้สึกผิด หรือว่าไปอยู่ร้าน แล้วแม่เกิดกลืนข้าวไม่ลง ข้าวติดคอก็รู้สึกผิด โอ๊ย ไม่น่าอยู่ร้านเลย ทำไงดี อยู่ไหนก็ทุกข์

ตอบ: เขาเรียกว่าไม่อยู่กับปัจจุบัน ไปไหนไม่ได้เอาใจของตัวเองไปด้วย คือไปที่นั่นเอาใจไว้ที่นั่น ไปร้านเอาใจไว้บ้าน ไปอะพาร์ตเมนต์เอาใจไว้ร้าน จ้างให้ก็ไม่มีความสุข ชีวิตนี้ทั้งชีวิต เพราะเราไม่ได้เอาใจไปไว้กับตัว อยู่ที่ไหนใจไปกับเราด้วย ให้รู้ความไม่เที่ยง ให้รู้ความไม่เที่ยงหนึ่ง ให้รู้กรรมหนึ่ง

ถาม: ยั้งไงคะ

ตอบ: กรรมสำคัญสุด ไม่ว่าจะเราอยู่ที่ไหน อะไรมันจะเกิด ไม่ขึ้นอยู่กับเรา มันขึ้นอยู่กับกรรม กรรมของเรา กรรมของเขา กรรมร่วม ถ้านิชา 'ไม่อยู่' แม่เกิดตายลงไป นิชาก็จะรู้สึกว่าเป็นความผิดของนิชา ซึ่งมันไม่จริงเลย

ถาม: ไม่น่าเลย

ตอบ: มันกรรมของแม่ ที่แม่จะต้องตายตอนนั้น ถ้าสมมตินิชาอยู่มันก็จะ เป็นอุปสรรค แม่อาจจะต้องไปตายบนรถ หรือที่โรงพยาบาล แต่ กรรมของแม่จะต้องตายบนเตียง ที่ห้องนี้ เวลานี้ มันก็ต้องทำให้นิชาต้องออกไป เป็นแบบนี้ ต้องเชื่อเรื่องของกรรมหนัก ๆ เลย เชื่อเรื่องของกรรมมาก ๆ เชื่อเรื่องของความไม่เที่ยงมาก ๆ ว่าอะไรมันก็ไม่แน่นอน มันเกิดขึ้นได้ มันไม่อยู่ที่การควบคุมของเราทั้งสิ้น ให้เชื่อนักลงที่กรรมกับไม่เที่ยง แล้วนิชาจะอยู่เป็นสุข ไม่อย่างนั้นตัวอยู่บ้านใจอยู่บ้าน ตัวอยู่บ้านใจอยู่อะพาร์ตเมนต์ หรือถ้ามีมากกว่านี้อีกก็มีว่า กำลังทำอันนี้อยู่ก็อยากไปอ่านหนังสือ ทำอันนั้นก็อยากทำอันนี้ คือคนเรามันไม่อยู่กับปัจจุบัน

ถาม: อยากทำหลายอย่างเกินไป

ตอบ: ก็รู้ว่ามันเป็นไปไม่ได้ ความสามารถในการรองรับของคนมันมีขีดจำกัด เขาให้เราทำอะไรวัน เราก็ต้องใช้หนึ่งวัน เราจะมากกว่าฉัน

จะมาใช้หมื่นกับอีกหนึ่งวัน มันเป็นไปได้ คือขวดจุน้ำได้แค่นั้น มันก็ได้แค่นั้น จะล้นมากกว่านั้นไม่ได้ อมไว้ในปากหรือ ให้มันได้ เยอะอีกหนึ่งอม มันยากอยู่ ให้เข้าใจความไม่เที่ยงมาก ๆ กับกรรม พอเข้าใจใช่ไหมว่า กรรมมันจะมีส่วนยังไงกับสิ่งที่เราเป็นอยู่ เพราะเราไม่เชื่อกรรม ไม่รู้จักไม่เที่ยง เราคิดว่าเราสามารถจะบังคับโลกได้ บังคับพฤติกรรมได้ ว่าถ้าฉันอยู่ร้าน ร้านก็จะเป็นไปแบบที่ฉันต้องการ ฉันอยู่บ้าน แม่ก็จะต้องเป็นอย่างที่ฉันต้องการ มันไม่ขึ้นอยู่กับการบังคับหรือความต้องการของนิชา

ถาม-ตอบ

๙๙

รายละเอียดเยอะ ชุมเอาต์

ถาม: เป็นคนที่ ถ้าภาษาอีสานเรียกว่าจู้บปุตจิบปี อยู่กับเรื่องรายละเอียด หมกมุ่นอยู่กับรายละเอียด แล้วตอนแรก ๆ มันก็ทำให้ปฏิบัติธรรมได้แบบง่ายมาก เพราะว่าทุกอย่างที่มันมีรายละเอียด คือรู้เรื่องอันนี้ว่าทำไมอย่างนั้นอย่างนี้ คือเยอะ

ตอบ: รายละเอียดเยอะ

ถาม: แต่ว่าคราวนี้พอเริ่มปฏิบัติไปสักพักนึงแล้ว มันเหมือนกับรายละเอียด มันเยอะเกินไป ไม่รู้จะตั้ยังงี้ จะทำยังงี้ดี ถ้าเราเป็นคนประเภทนี้

ตอบ: ให้ ชุมเอาต์ คือทางศาสนาพุทธเราที่มันจะมีเข้า ก็คือเข้าหาตัว แล้วก็ออกดูข้างนอก ดูข้างนอกเสร็จแล้วก็เข้าหาตัว คือมันจะเข้าออกเข้าออก อย่างนี้เขาเรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” แต่ทางภาษาของแม่

แม่จะเรียกว่า ชุมเอาต์ ชุมอิน ก็คือเข้าหาตัว ชุมเอาต์ ก็คือออกมา ดูข้างนอก ออกมาดูข้างนอกก็คือว่าดูรายละเอียดของคนอื่น ๆ ในพฤติกรรมนี้ สมมติว่าเราดูเรื่องอะไร เราดูเรื่องกิน เรื่องอาหาร เราเองมีปัญหาแบบนี้ เราเองติดอาหารแบบนี้ แล้วก็เอาไม่ออก เราก็ต้องดู ชุมเอาต์ ดูว่ากินคืออะไรจริง ๆ คนในครอบครัวเราสี่คน เป็นยังไง กินแตกต่างกันไหม ชอบแตกต่างกันไหม ดูอีกคราวนี้ว่าคนทั้งวัดเป็นยังไง ดูอีกว่าคนทั้งซานฟรานซิสโก เขากินยังไงกันบ้าง เปิดร้านอาหาร มีกี่ร้าน มีแบบไหนบ้าง ชุมเอาต์ ออกไปอีกว่ารัฐแคลิฟอร์เนียเป็นยังไง ออกไปอีกว่าหลาย ๆ รัฐทั้งหมดในอเมริกาเป็นยังไง ชุมเอาต์ ออกไปอีก โน่น ประเทศอื่นเป็นยังไง เขากินแบ่งกินอะไรกันยังไง การกินเขากินกันทำไม กินแบบไหนยังไง เราดูตรงนั้นเสร็จแล้ว ชุมเอาต์อย่างนั้นบ๊อบ ทีนี้ค่อย ๆ ชุมอินลงมาหาตัวเรา เราจะเห็นว่าสาระที่เราเป็นอยู่ มันน้อยนิด เอาเวลามาเทียบกับเรื่องแบบนี้ มันน้อยนิดเหลือเกิน มันไม่คุ้มค่า มีเรื่องอื่นที่ให้เราคิดอีกตั้งเยอะ มันเลยทำให้เราหยุดเรื่องนี้ได้ พอสมควร

ถาม: แทนที่เราจะหมกมุ่นกับเรื่อง เพราะว่าเราคิดว่าเรื่องนั้นมันสำคัญ

ตอบ: เรื่องใหญ่โต

ถาม: ให้ดูว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาตามาก ๆ ยังไง ธรรมดาสำหรับครอบครัวเรา ธรรมดาสำหรับเมืองนี้ ประเทศนี้ โลกนี้ แล้วเราก็จะเห็นว่า มันไม่สำคัญเท่ากับที่เราคิด

ตอบ: ใช่ แม่จะพูดเรื่องสวดมนต์ว่ามันมีปัญหามากมายสำหรับแม่ ทำไมคนนี้สวดเสียงสูงจิ้งเลย สวดยาก ตามยากจริง ๆ มาถึงคนนี้ก็เข้ากันดี อยากรสวดกับคนนี้ คนนี้อีกละ อีกคนไม่ดีอีกละ แต่สวดมนต์พร้อมกันทีไร มันจะไม่โห่ ทุกเช้าทุกเย็น มันเป็นปัญหานั้น อันนี้เวลานั้นเราก็ค่อย ๆ ชูมเอาต์ ออกไปเรื่อย ๆ ว่าวัดนี้สวดก็ยังมีหลายแบบ แต่ถ้าไปวัดอื่น ๆ หลาย ๆ วัด คราวนี้ ตายละ เราจะเอาแบบไหนละ วัดป่าอภัยคีรีก็สวดแบบหนึ่ง วัดพริ้มมอนต์ก็สวดแบบหนึ่ง วัดเบิร์คสีย์ก็สวดอีกแบบหนึ่ง ฟังเขาสวดแล้ว เราจะเอาใครเป็นหลัก จะเอาเราเป็นหลัก แล้วเราเอาต้นแบบมาจากไหน เอามาจากหลวงพ่อดุลเพราะเป็นอรหันต์ อ้าว หลวงพ่อดุลเอามาจากไหน แบบนี้เริ่มชูมเอาต์แล้ว หลวงพ่อดุลก็เอามาจากครูบาอาจารย์ของท่านซึ่งก็เป็นพระอรหันต์ต่าง ๆ แล้วพระอรหันต์ต่าง ๆ เอามาจากไหน บางท่านก็เอามาจากหลวงปู่มั่นบ้าง หลวงปู่มั่นเอามาจากไหน เอามาจากหลวงปู่เสาร์ ไละ ๆ ๆ ไปถึงว่า แล้วพุทธกาลละ เขาสวดกันหรือเปล่า แล้วตกลงเขาสวดกันแบบไหน ในเทปที่เขาอัดมาว่าอินเดียสวดทำไมไม่เหมือนเราละ ทำไม ัมมัง สรณัง คัจฉามิ (เสียงโชนต่ำ) ทำไมไม่เหมือนของเราเลย ของเราก็อีกแบบหนึ่ง ตายละ ตกลงใครถูก จะตามใครดีละนี้ มันเห็นแล้วมันตกลงไปเลยว่า สิ่งที่เราสวดอยู่นี้เราตามวัดท่านพุทธทาส เราก็มองว่าเราสวดถูกสวดแน่มา มาดูว่าท่านพุทธทาสเอามาจากไหน มันเห็นว่าการที่เรายึดติดอยู่กับสิ่งที่เราทำ แล้วว่ามันดีแล้วเราไปติดคนอื่น มันหลุดไปเลยว่า มึง ผีบ้า พอชูมเอาต์ออกไป

แล้ว มันเห็นความบ้า คุณไม่สามารถยืนยันได้เลยว่า วัดไหน ที่ไหน ที่เขาสวดถูกคือถูกจริง ๆ สวดแบบตรงเป๊ะ ตรงกับอะไร ตรงกับ พุทธกาล หรือตรงกับตอนไหนไม่รู้ คือมันเหมือนเราเป็นบ้า จบนะ เรื่องนี้จบเลย มานั่งสวดมนต์เมื่อไหร่ก็ขำเมื่อนั้น ก็กลายเป็นว่าจะ ตามใครวันนี้ มันเป็นสนุกไปเลย เป็นขำไปว่า เรื่องไร้สาระที่เรามานั่ง ฟึดฟัด ๆ แต่ทุกครั้ง ที่สวดมนต์ จะบ้าตายมันแก้ได้นะ ตอบคำถาม ไหมว่า คือ ชูมเอาต์

ถาม-ตอบ

๑๐๐

การสื่อสาร

ถาม: คนชอบพูดว่า การสื่อสารที่ดีเป็นหลักที่จะทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มันจริงไหม ในความเห็นของแม่

ตอบ: ก่อนอื่นเราต้องบอกว่าการสื่อสาร สื่อสารชนิดใด สื่อสารด้วยปาก สื่อสารด้วยสายตา สื่อสารด้วยภาษากาย พวกนี้ล้วนแล้วแต่เรียกว่า เป็นการสื่อสาร คอมมิวนิเคชั่นไซ้ใหม่ คนมักจะคิดว่าการพูดคุยจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงผู้ชาย หรือเพื่อน หรืออะไรก็ตาม แต่แม่ขอบอกว่าไม่จริงเสมอไป ถ้าเรานับว่าการสื่อสารรวมทั้งภาษากายด้วย จะทำให้เห็นว่า คนต่างภาษากัน คนนึงพูดอังกฤษ คนนึงพูดภาษาไทย ก็มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน เป็นสามมิตรรยาที่ดีต่อกัน การพูดภาษาเดียวกันเสียอีก ทำให้โกรธกันง่าย ทะเลาะกันง่าย เพราะฉะนั้นถ้าจะถามว่าจริงไหม

ว่าการสื่อสารที่ดีทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แม้ว่าจริง แต่ถ้าจะบอกว่าภาษาพูดอย่างเดียว อันนั้นไม่จริงเลย ภาษาพูด บางทีการไม่พูดกัน แต่มีประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นร่วมกัน จะทำให้รักกันดี ทำให้อยู่ด้วยกันด้วยดี เป็นภาษากาย คือการช่วยเหลือกัน การเห็นอกเห็นใจ อันนั้นก็เรียกว่าเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง คือเป็นทางภาษากาย ภาษาใจ ไม่ใช่ภาษาพูดอย่างเดียว ถ้าพูดเมื่อไหร่หมายถึงภาษาพูดแล้ว แม่ขอตอบว่าไม่ใช่

ถาม: ถ้าการสื่อสารไม่ได้เป็นจุดหลักทุกครั้งที่ทำให้มนุษย์มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มันมีอะไรที่เป็นหลักสำคัญกว่านี้ไหม

ตอบ: ใจใจ ภาษาใจที่ดี ใจที่คิดติดต่อกัน ใจที่นุ่มนวล ใจที่ไม่เอารัดเอาเปรียบ ใจที่เมตตากรุณา ใจที่เห็นคนอื่นได้ดีแล้วดีใจด้วย มันจะแสดงออกมาทางภาษากาย ทางกายทางตาของเรา คนรับได้นะ คนจะสื่อได้ เรายินดีกับเขาด้วย เราพอใจด้วยในสิ่งที่เขาได้ดี หรือว่าเราจะทุกข์ โศกกับเขาด้วยในเมื่อเขาเป็นทุกข์ ไม่ต้องพูดสักคำ ภาษาใจอันนั้น จะเป็นการสื่อสารที่ดีที่สุด คนต่างภาษาต่างชาติด้วยซ้ำ แต่เห็นเขาเป็นทุกข์เรายืนทุกข์อยู่กับเขา หรือเราแค่เอามือจับไหล่เขานิดเดียว จับมือเขานิดเดียว แค่นั้นก็มากเกินพอ

ประวัติย่อ แม่ชีโย ศรัทธา เทียนเงิน

แม่ชีโย ศรัทธา เทียนเงิน เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่ตำบลท่าพระ จังหวัดขอนแก่น เป็นลูกคนสุดท้องในจำนวนลูกทั้งหมดแปดคน ของคุณพ่ออยู่ยิม แซ่ไค้ว คุณแม่หู่เซียม แซ่พั้ว

จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ (MBA) จาก Portland State University ในรัฐออริกอน ได้สมรสกับนายธรรมศักดิ์ เทียนเงิน ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ หลังจากนั้น ได้ย้ายมาอยู่ที่ซานฟรานซิสโก รัฐแคลิฟอร์เนีย จนถึงปัจจุบัน

ทำอาชีพขายประกันชีวิต เปิดร้านอาหารไทย ร้านโดนัท และทำธุรกิจเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ มีบุตรชายหญิง คือ นายอาโนลด์ เทียนเงิน

และนางสาวนิชา เทียนเงิน ซึ่งต่อมาได้บวชเป็นพระและแม่ชี คือ พระครูปลัด อาโนลด์ อานนทปญฺโญ และแม่ชีนิชา เทียนเงิน

พบหลวงพ่อทูล ขิปปปญฺโญ ครั้งแรกที่เอสคอนติโต รัฐแคลิฟอร์เนีย ใน พ.ศ. ๒๕๓๘ และใน พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ร่วมอบรมธรรมกับหลวงพ่อทูล ที่วัดญาณรังษี รัฐเวอร์จิเนีย ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เป็นสปอนเซอร์หลัก ชื่อที่ดิน สร้างศูนย์ปฏิบัติธรรม KPY ที่เรดวูดแวลลีย์ และสร้างวัดชานพรานธัมมารามในอีกสองปีถัดมา

ตั้งแต่บวชเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน ได้เป็นกำลังหลักในการเผยแผ่คำสอนของหลวงพ่อทูล ผ่านการจัดอบรมธรรมะ และเป็นที่ปรึกษาในการสร้างสื่อธรรมะต่าง ๆ ในหลายภาษา ตามที่หลวงพ่อกะปรารภไว้ก่อนท่านจะดับขันธว่า ให้เอาคำสอนของหลวงพ่อก่อสร้างสายตาชาวโลก

ติดต่อสอบถาม

วัดซานฟรานธัมมาราม (San Fran Dhammaram Temple)
2645 Lincoln Way, San Francisco, California 94122, USA
โทร +1 415 753 0857, อีเมล: watsanfran@yahoo.com
เว็บไซต์: watsanfran.org, LINE: @watsanfran, FB: watsanfran
YouTube: watsanfran

มูลนิธิ WSF สะพานบุญ (WSF Saphanboon Foundation)
LINE: @wsfsaphanboon, FB: wsfsaphanboon

วัดป่าบ้านค้อ

1/1 หมู่ 7 ตำบลเขื่อน้ำ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี 41160
โทร +66 85 453 3245, อีเมล: watpabankoh@gmail.com
เว็บไซต์: watpabankoh.com, LINE: watpabankoh, FB: watpabankoh
YouTube: Wat Pa Ban Koh

ท่านใดประสงค์จะร่วมบุญจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ และสื่อธรรมะอื่น ๆ
ของพระอาจารย์ทูล ขิปปปัญญาเถร เชิญร่วมบริจาคได้ที่

บัญชี: มูลนิธิ WSF สะพานบุญ

ธนาคาร: กรุงศรีอยุธยา

เลขที่บัญชี: 299-917-6606

ส่งสลิปโอนเงินได้ที่ LINE: @wsfsaphanboon

ระบุ: ร่วมบุญหนังสือธรรมะ